

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله الذي هدانا لهذا...

کہ اس کتاب مفید مشتمل بر فوائد عید الہادی الی السبیل السدید موسم

بِأَوَّلِ التَّحِيَّاتِ

أَوَّلِ التَّحِيَّاتِ

از تصانیف البحر النور شرعیات پناہ طریقت دستگاہ عارف راشد مولانا
حاجی خافا حضرت محمد انوار اللہ سابق معین المہار نور عباسی مخاطب فضیلت نجم علیہ السلام
حسب منظوری عالم ربانی و عارف حقانی عالیجناب خضیلت انساب
مولانا حبیب الرحمن خان صاحب خانقاہ قادریہ قادریہ علیہ السلام
باجتہاد مولوی حافظ محمد علی الدین قادری

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا...

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا
ومولانا محمد وآله واصحابه اجمعين - اما بعد
پوشیدہ نیست کہ فضیلت و کمال انسان از علم است
كما قال الله تعالى هل يستوي الذين يعلمون والذين
لا يعلمون وقال النبي صلى الله عليه وسلم طلب العلم
افضل عند الله من الصلوة والصيام والحج والجهاد في
سبيل الله تعالى طيب وابن عبد البر عن انس قال قال صلى الله عليه وسلم

طوبى لمن طلب العلم
طوبى لمن طلب العلم
طوبى لمن طلب العلم
طوبى لمن طلب العلم

افضل العلم في الدنيا والآخرة

از نماز و روزه و حج و
جهاد و جهاد و جهاد و
جهاد و جهاد و جهاد و

طوبى لمن
طوبى لمن
طوبى لمن
طوبى لمن

فضیلت علم

دار السلام فضیلت عالم جابر
 شایسته کرامت من بود
 او را اهل آسمان و زمین و ملک
 مورد سوار خود و اهل ملک
 یافتند و دعا و استغاثه کردند
 بلکه یکدیگر را دان را تعلیم
 یکدیگر تعلیم دادند
 ملک و نسبه مورد اعلا

والسلام فضل العالم على العابد كفضل علي اذنكم
 ان الله عز وجل وملائكته واهل السموات والارضين
 حتى النمل في سحرها حتى يموتوا يصلون على معلم الناس الخير
 عن ابن ابي عمير قال قال عليه الصلوة والسلام بحالسة العلماء
 عبادة وقال عليه الصلوة والسلام اكرموا العلماء
 فاحم ورتبة الانبياء فمن اكرمهم فقد اكرم الله ورسوله خط
 عن جابر قال قال عليه الصلوة والسلام من استقبل العلم
 فقد استقبلني ومن زار العلماء فقد زارني ومن جلس
 العلماء فقد جلسني ومن جالسني فكأنما جلس ربي الراجي
 عن حمزة بن حكيم عن ابيه عن جده قال قال عليه الصلوة والسلام
 كلما جلس الرجل خيره من عبادة سنة والجلوس
 ساعة عند فداكرة العلم خير من عتق رقبة الدلي عن ابي بصير
 وقال عليه الصلوة والسلام يا ابا هريرة علم الناس القرآن

نشستن جابر است
 ملک و نسبه مورد اكرام علم
 ملك و نسبه مورد اكرام علم
 كسب كرامت و اكرام
 انبیا و اهل بیت و اكرام
 كرد اكرام خدا و رسول كرد
 ۳
 استقبال علم كرامت
 من كرد و هر كس زیارت
 انبیا كود زیارت من
 كرد و هر كس زیارت من
 با من نشست و هر كس با من
 نشست بیاورد و هر كس با من

علم غلام
 از عبادت يكسال
 يك ساعت وقت ذكر او
 علم نشستن بهتر است از
 علم غلام
 كرامت غلام
 كرامت غلام
 كرامت غلام

وتعلمه فانك ان مت وانت كذلك لزارت الملكة قبرك
 كما تزار البيت العتيق ابو نصر السجری فی الاجازة وقال
 غریب خط وابن الفجار عن ابی هريرة وعن انس قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم ان الله عز وجل ملائكة تحت العرش
 من مسك اذ فرعلى يا جاهلك ينادى كل يوم الا من زار العلاء
 فقد زار الاجلياء ومن زار الانبياء فقد زار الرتب ومن
 زار الرتب فله الجنة رواه الدیلمی فی الفردوس وقال
 علی الصلوة والسكارة عن ابی ذر فيه ايضا قال علی الصلوة
 والسكارة ما تعبد بغير فقهك الحمار في الطاحون حل عن واثلة
 ذكره في كنز العمال اجمال کمال فضیلت علم ازا حدیث مذکور
 و دیگر احادیث که احصایش دشوار است با حسن وجود ثابت اما
 معلوم است که علم نه بر سه و دانستن است و پس بلکه غایت و
 مقصود اناں عمل است و هر یک که اثره عمل ندم مفید نیست بلکه

یا جاهل خود همسایه
 او را اگر در حالت
 بگیری البتة در سنگان
 زیارت قبره تو خوانند
 که چنانکه زیارت بیت الله
 کرده ای خود
 به و فرمود شهر نیست

الحقیق الحق فی حلال التوجه
 م

من فاضل را زیارت
 از شک فاضل برادر
 یک زشته هر دو
 یکسند اما و اشکی که
 زیارت علم که در آن
 زیارت که زیارت بیاد
 زیارت که زیارت بیاد
 زیارت که زیارت بیاد

زیارت علم

دانشم عابدی که
 علم زیارت در آساید
 و بال جان

وبالجان است وقال عليه الصلاة والسلام تعلموا
 ما شئتم ان تعلموا فلن ينفعكم الله بالعلم حتى تعلموا
 بما تعملون حد خط ابن عساکر عن ابي الدرداء كذا في كثر العلم
 وفيه ايضا قال عليه الصلاة والسلام تعلموا من العلم
 ما شئتم فوائد الله لا تجروا بجمع العلم حتى تعلموا ابو الحسن
 بن الاخزم المديني في اماليه عن انس وفيه ايضا قال
 عليه الصلاة والسلام من تعلم حديثين اثنين ينفع بهما
 نفسه ويعلم بهما غيره وينتفع به كان خيرا له من عبادة
 ستين سنة الدليعي عن البراء وفيه ايضا قال عليه الصلاة
 والسلام اخاف على امتي ثلاثا ضلالة الاهواء واتباع
 الشهوات في لبطون والفروج والغفلة بعد المعرفة الحكيم
 والبعوى وابن مندة وابن قانع وابن شاهين وابو نعيم
 عى اقله وفيه ايضا قال عليه الصلاة والسلام اذا علم العلم

لن فرموده عليه الصلاة والسلام
 هر چه خواستید با ما موزید
 لیکن فرموده که تا آنکه بدانید
 نفع نیاید از علم
 تا و تشکیک علی کسید اینچه
 فرموده است ایضا
 که فرموده با ما موزید

۵
 از علم هر چه خواستید
 بخواهید تا آنکه بدانید
 نفع نیاید از علم
 تا و تشکیک علی کسید اینچه
 فرموده است ایضا

از علم هر چه خواستید
 بخواهید تا آنکه بدانید
 نفع نیاید از علم
 تا و تشکیک علی کسید اینچه
 فرموده است ایضا

از علم هر چه خواستید
 بخواهید تا آنکه بدانید
 نفع نیاید از علم
 تا و تشکیک علی کسید اینچه
 فرموده است ایضا

بیا موزید با ما موزید
 انان بهتر باشد بر ما موزید
 عبادت شصت سال
 که فرموده است در حق این خود
 انچه میفرموده است در خود
 و این سخن را در حق عالم
 بگویند با ما موزید

اولئك منكم واولئك هم وقود النار طب
 عن امر الفضل فيه ايضا قال **عليه الصلاة والسلام** الايمان
 والعمل شريكان في قرن لا يقبل الله احدهما الا صاحبه **ك**
 في تاريخه واللدالي عن علي رضي الله عنه وفيه ايضا **وقال**
 عليه الصلاة والسلام لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه
 بتعالها جئت به الحكيم وابوالفضل السنجي في الابانة وقال
 حسن غريب والمخطيب عن ابن عمر جئت دانسته شد که علم بغير
 عمل وبال است وکمال پس ضرور شد که بعد از علم اهم تهات که
 هر چنانچه زقران و حدیث دانسته شد بران عمل کرده شود حالا باید دانست
 که عمل عبارت از کار است که میکند آدمی با اختیار یک منسوب است
 بوسه و آل کار عام است ازین که انزل صادر شود یا جوارح
 پس اعمال بر دو قسم باشند اعمال قلبی و اعمال جوارح و هر یک
 ازین دو قسم نیز منقسم بر دو قسم اند و جدی و وعدی اتعال جوارح

آنها از استا هستند و دانها
 چنین است و این عمل
 سه و فرمود ایمان و عمل
 هر دو تقارن یکدیگر را میخواهند
 و دو جا نور و یک درین بین
 می شوند حق تعالی بیکجا
 بنیست و یکسے قبول

فی الزمان
 سه و دانسته شود و درین
 خواست او تا ج شود
 بدانچه من آوردم

وجودی مثل نماز است و روزه و حج و زکوة و جهاد کسب حلال
 کساح امر بالمعروف نهی عن المنکر اصلاح بین الناس اذاتی نام
 سیکینه و قار اظهار شکر و صبر در استی گشتار و ایفا و وعده صلح
 رحمی عزالت سفارش بکار غیر قبول عذر و آساة حاجت رودانی
 و افعال جوارح عدمی مثل ترک دروغ و شرب خمر و غیبت و کس
 احوال و اسرار و تنبذیر و خیانت و غش و ریا و نمانی و ظلم و کمر
 و تهمت و دورگی و فحش و بدگوئی و استهزاء و مسخرگی و لایعنی
 اذیت رسانی و میرا و جدال و افعال قلب وجودی مثل ایمان بر
 وحدانیت و رسالت و قرآن و انچه نبی صلی الله علیه و سلم خبر آن
 داده اند و محبت خدا و رسول استقامت توکل رضا بالقضاء
 تسلیم خوف رجا حیا تواضع خشوع خشیة زهد رحم شکر صبر
 قناعت - اخلاص سخاوت شجاعت توبه و افعال قلبی عدی
 مثل ترک خشم و بغل و حسد و عداوت و حرص و ریا و طول امل

حب جاه و بگمانی و یأس از رحمت و امن از غضب و تعالی
 و دلیل بر اینکه دل هم مثل جوارح مصدر اعمال است اینست
 است لا یتوکلون الا بالله بالغیة ای اینکه و لکن یتوکلون
 بالکسب و قلوبکم و این حدیث شریف قال رسول الله صلی
 علیه و سلم افضل الاعمال ایمان بالله و مرسله ثم جاهد فی
 سبیل الله ثم حج مبرور و حرم - م - تدن حب عن الی
 هریرة حدیث حب عن عبد الله بن سلام علیه السلام فی کفر الی
 بلکه فی الحقیقت منشأ جمله اعمال جوارح عمل قلبی است چه تا وقتیکه
 در دل علم کاری نشود و نفع ضرر آن نماند آدمی اراده و عزم آن
 نمی کند و یکسچ فعل معتد به از جوارح او صادر نمی شود و پس فعل قلب
 در همه افعال معتد به مقدم باشد و مدار صحت و فساد جمله اعمال بر
 فعل قلبی است فی البیة والنیر للامام اشعری **قال**
 رسول الله صلی الله علیه و سلم ان الله تعالی لا ینظر الی صورکم

مله ماخذ حکما کما فی حدیث سلمان
 و در تفسیر کلمات و کتب مانده
 فی ذیل اینچنین که در ذیل جمل
 می کنند

مله زهد علی الصلوة و التقویة
 علی ایمان مستحکم و در عمل او
 به ستم چهار در راه خداست
 پس هیچ عجز در
 مله و عزمی پیدا صحت طالب
 صورت

در جم و مال شایسته می بیند

شماره ۱۲
عنه و زیوریا مان نیست

کس که مفتی است

غلام و قسم بدینکه مع حق

در دست او دست که راست

در خورین تا که زبان او

راست شود حق شود زبان

اداست تا که دل اداست

شود ۱۲

عنه و زیوریا اصلو
د اسلام یکبار در بیعت
حاضر باشند و بعد از آن گویا که
غایت است از آن و یک

۱۰

غائب باشد از آن کار بیست
از آن گویا مافست ۱۳
عنه و زیوریا هر کج کرد و پیش
آنست از تقوی که پس بجای
حق شد منت کرده می

شود ۱۲

عنه و زیوریا
نیت نیست از دست قدم
با آنکه ناز زیاده کار زنده
روزه و نه

نمودن کین آنرا نیست
نصبت حق قال را

فعلیت

ولا الى اجسامكم ولا الى اموالكم ولكن ينظر الى قلوبكم رواه
في كثر العمل قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا ايمان لمن
لا امانة له والذي نفس محمد بيده لا يستقيم دين حتى يستقيم
لسانه ولا يستقيم لسانه حتى يستقيم قلبه الحديث طب عن
ابن مسعود وفيه قال عليه الصلاة والسلام من مضمضة
فكورها فكاها غاب عنها ومن غاب عنها فوضيها فكاها خضرها
حق عن ابى هريرة وفيه ايضا من شهد امر اقره له كان
كمن غاب عنه ومن غاب عن امر فرضي به كان كمن شهد مع
عن السيد الحسين فيه ايضا قال عليه الصلاة والسلام
من اصبه وهمه التقوى لقرا ساب فيما بين ذلك ذنبا غفر له
ابن عساكر عن ابن عباس وفيه ايضا قال عليه الصلاة والسلام
والله لقد سبقوا الى جنات عدن اقوام ما كانوا الا كثرنا
صلاة ولا حياء ما ولا اعترا اولك منهم عقلا وعن الله وعظما

قول نم گویان علی را گفتند
که ای من کرده سید ۱۲
که ای من کرده سید ۱۲
که ای من کرده سید ۱۲

ان كان هذا الغيري ولا قبل اليوم من العمل الا ما كان اتبعي
به وحی كقطع عن انس وفيه ايضا عن ابن مسعود انه سئل
هالك من لم ياصر بالمعروف ولم ينه عن المنكر فقال لا ولكن هالك
من لم يعرف بقلبه معروفا ولم ينكر بقلبه منكرا من ونعيم
في الفتنة وفي البدن والمخير قال عليه السلام لا يملك كباء
المومن من قلبه وبكاء الكافر من هامة رواه الطبراني وكثر العلماء
عن ابي ابن لعب وعن رجل من آل الحكم ان ابيه العاص
از النبي صلى الله عليه وسلم صلى بالناس فقرأ سورة فتغفل
منها آية فسالهم هل تركت شيئا فسكتوا فقال ما بال اقوام
يقرأ عليهم كتاب الله لا يدرون ما قرء عليهم فيه لا ما ترك
هكذا اكانت بنو اسرائيل خرجت خشية الله من قلوبهم وشهد
البدن اعراضا فبذلت الله عز وجل لا يقبل من احد منكم حتى يشهد
بقلبه ما يشهد به لسانه الذي في عن يمينه اثنان هذان قال نزل

ويعني انك انما كنت
هالك من لم ياصر بالمعروف
والمخير قال عليه السلام
لا يملك كباء المومن من قلبه
وبكاء الكافر من هامة
رواه الطبراني وكثر العلماء
عن ابي ابن لعب وعن رجل من آل الحكم ان ابيه العاص

۱۳
سلم راست کرد و فرمود که ای من کرده سید ۱۲
که ای من کرده سید ۱۲
که ای من کرده سید ۱۲

خانی
که ای من کرده سید ۱۲
که ای من کرده سید ۱۲
که ای من کرده سید ۱۲

حدیقتہ وسمیان رضی اللہ عنہما علیہ نبطیة فقال لہما
 ہما مکان طاهر نصلی فیہ فقالا الذبیطیة طہر قلبک فقال
 احداہما الآخر خذہا حکمة من قلب کافر رواہ ابو نعیم
 الحلیة انہی ایات و احادیث معلوم شد کہ مدار اعمال بہر دل است
 و دل ہر کس بکیان نیست بعض نرم می باشند و بعض سخت چنانچہ
 این آیه شریفہ بدان اشارت میدارد **قال تعالی** ثم
 قست قلوبکم من بعد ذلك فی کالجارية او اشدا
 قسوة

و قال تعالی فانما اتعین الارصار و لكن تعین القلوب التي فی الصدور
و قال النبی صلی اللہ علیہ وسلم ستة اشیاء یحبط الاحمال
 الاستغفال بعبود المخلوق و قسوة القلب و حب الدنیا و قلة
 الحیا و طول الامل و ظالم الیقین رواہ الدایمی حروف غاذ کرہ
 الامام الشعرائی فی البدایہ النایر و عن عامر الدققی قال قال

حدیقتہ وسمیان رضی اللہ عنہما
 چنانکہ از سبب بی زور و کدندہ
 محققند کہ اینجا جابہ پاک
 است کہ در آن نافرمانی
 از جنت دل خود را بکنند
 از آن گفت بیکر از دل کافر
 بر سخت را بگیری ۱۲

۱۳
 انما اتعین الارصار و لكن تعین القلوب التي فی الصدور

علی سبب سخت شدند و ہلک
 شما بود از این پس آن اند
 سگ است اینست و از آن
 علی آیدانی شود چنان کہ
 باین شوقند و ہلک کہ حسین
 میباشند ۱۲

علی سبب سخت شدند و ہلک
 شما بود از این پس آن اند
 سگ است اینست و از آن
 علی آیدانی شود چنان کہ
 باین شوقند و ہلک کہ حسین
 میباشند ۱۲

کد در سال خدا را که هر روزه
 نامه هر روزه که هر روزه
 کد در سال خدا را که هر روزه
 نامه هر روزه که هر روزه
 کد در سال خدا را که هر روزه
 نامه هر روزه که هر روزه

عن رسول الله لقد كان قلبي في الله عز وجل حتى لهو ألين من
 الزبد ولقد اشتد قلبي في الله حتى لهو أشد من الحجر ورواه
 أبو نعيم في الحلية ورجح معلوم شره نظرگاه حق تعالی دل است
 پس اتمام اصلاح قلب بیشتر باید از جوارح کما ورد عن نجاش
 قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الاوان في الجسد
 مضغعة اذ صبحت صلي الجسد كله واذا فسلات فسد
 الجسد كله وهو القلب متفق عليه رواه في المشكوة وقال
 عليه الصلوة والسلام القلب ملك وله جنود فاذا صلح
 الملك صلحت الجنود واذا فسد الملك فسدت الجنود
 وفي رواية صلحت رعيته وفسدت رعيته هب عن
 ابی هريرة وابو الشیخ في العظمة وابو نعيم في الطب
 عن ابی سعید الخکیم عن عائشة کذا فی کذا العمال وعت
 سلمان لکل امرئ جوانی ویرانی فمن یصله جوانیه یصله الله

که زود عطا شد و طلبه
 و تحت راست نیک
 که زود عطا شد و طلبه
 و تحت راست نیک
 که زود عطا شد و طلبه
 و تحت راست نیک

که زود عطا شد و طلبه
 و تحت راست نیک
 که زود عطا شد و طلبه
 و تحت راست نیک
 که زود عطا شد و طلبه
 و تحت راست نیک

جوانیه

اندکی سبکی از دل
 خود را در دست
 احوال درون و بیرون
 اندکی سبکی از دل

بر انیه ومن یفسد جوانیه یفسد الله بر انیه رواه الثوری
 ووهب وخاله عن عطاء مثله انظر رواه ابو نعیم فی الحلیه
 پوشیده نیست که ضرورت اصلاح قلب کلامست مسلم نزد
 کل فزق اسلامیا اما از حالت ماعروم هویدا است که گویا این فقره
 ایست تراشیده بر است پند دیگران حال آنکه حق تعالی فرماید
 یا ایها الذین امنوا علیکم انفسکم لا یضرکم من ضل
 اذا اهدت یتیم اگر گفته شود که از ظاهریست مستفاد است که ضرورت
 امر بالمعروف نیست گوئیم در آیه تشریفیه ارشاد است که هر کس
 اصلاح نفس نجه و کند و نه اینکه ترک امر بالمعروف بکند چه وجوب
 از نصوص دیگر ثابت است و آل بحث دیگر است کلام درین است
 که آدمی را باید که خود عمل کند و بر اے کسانی که دیگران را امر میکنند
 و خود عمل نمی کنند ارشاد می شود - انا امرون الناس بالبر و تسبون
 انفسکم و انتم تتلون الکتاب افلا تعقلون و قال تعالی

۱۵

بیرونی او را هم شش سال
 صاحب گرداند و کسی که از بیرونی
 خود را تا سگ در انداخته باشد
 بیرونی او را هم فاسد گرداند

الخواص فی ادلة التوحید

طه او و منال لازم بگیرد
 قبله خود را فریاد دهد
 شایسته آنکه از آن شد دقیقه شایسته
 بهر است یا فیه

طه ای دیگر را بر است
 نیکی حکم میکند نفس
 خود را فراموش می نمایند

کتاب انفرادی و انفرادی
 طه نفس را فراموش می نمایند

چهارده که عیوب عیوب
پادشاهی عیوب خود را
پادشاهی عیوب خود را
پادشاهی عیوب خود را

شهریار آزار عیوب عیوب
خودش از عیوب عیوب
خودش از عیوب عیوب
خودش از عیوب عیوب

ای از عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب

اِذَا ارَدْتَ اَنْ تَذْكُرَ عِيُوبَ غَيْرِكَ فَادْكُرْ عِيُوبَ نَفْسِكَ الرَّافِعِي
فِي تَارِيخِ قُرُونٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَوَاهُ كُنْزُ الْعَمَالِ وَفِيهِ اَيْضًا
وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ طُوبَى لِمَنْ شَعَلَهُ عَيْبُهُ
عَنْ عِيُوبَ النَّاسِ نَحْنُ اَشْنُ وَفِيهِ اَيْضًا قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ يَا اَبَا ذَرٍّ اَلْمُؤْمِنُ يَرَى ذَنْبَهُ كَاَنَّهُ تَحْتِ صَخْرَةٍ يَحْتَاحُ
اَنْ يَقَعُ عَلَيْهِ وَالْكَافِرُ يَرَى ذَنْبَهُ كَاَنَّهُ بَابٌ يَهْرَعُ عَلَى اَنْفِهِ
الدَّالِيُّ وَفِيهِ اَيْضًا عَنْ ابْنِ الدَّرَدَاءِ قَالَ لَا يَفْقَهُ الرَّجُلُ
كُلَّ الْفَقْهِ حَتَّى يَمُوتَ النَّاسُ فِي جَنْبِ اللَّهِ ثُمَّ يَرْجِعُ
إِلَى نَفْسِهِ فَيَكُونُ لَهَا اَشْدَّ مَقْعًا كَرَوْفِ الْحِلْيَةِ لِابْنِ نَعِيمٍ
قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بَنَ الْكُوَاكِبِ رَجُلٌ بَيْنَ خَيْمَةٍ وَآثَرِ كَتَبٍ
أَحْدَا أَمْنًا وَلَا تَذَمُّهُ فَقَالَ وَيْلَكَ يَا ابْنَ الْكُوَاكِبِ اَنَا عَنْ نَفْسِي
بِرَاضٍ فَأَنْفِرْ عَنْ دِينِي إِلَى حَدِيثِ النَّاسِ اِنَّ النَّاسَ خَالِفُوا
لِلَّهِ تَعَالَى عَلَى ذُنُوبِ النَّاسِ وَاصْنُوهُ عَلَى نَفُوسِهِمْ اِنْ شَاءَ

ای از عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب

عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب

عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب

عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب

عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب
عیوب عیوب عیوب

و قال عليه الصلاة والسلام بتصل القنطرة في عين
 اخيك وتبني الجذع في عينك رواه البيهقي وغيره فوفا
 ذكره في البداهة المنيرة قال عليه السلام ان
 اناسا من اهل الجنة يطلعون الى اناس من اهل النار فيقولون
 بصر دخلتم النار فوالله ما دخلنا الجنة الا بما تعلمنا منكم
 فيقولون اننا كنا نقول ولا نفعل طب عن الوليد بن عتبة
 الحسن بن احمد بن حنبل في احاديث صحيحة ثابت است که هر کس را
 ضرورت اصلاح نفس خود بوده است و اولین اصلاح آنست که
 متقاد کرده شود بآنکه هر چه حق تعالی و نبی صلی الله علیه و سلم
 فرموده اند بداند که همه راست است گو مخالف عقل باشد
 و در دعوی این اعتقاد اجمالی همه مومنین شریک اند و از گرد
 کفار ممتاز و تفسیر برینا وی مذکور است که چون آنحضرت صلی الله
 علیه و سلم با کفار فرمودند که من شما را یک کلمه می آموزم که بدان

فرموده می بینی تو خدا را که
 افتاده را به چشم مردمان و
 زاده شد کنی مثل خدا
 را در چشم خود ۱۲
 علی بن حنبل از ائمه اهل سنت
 و در بیان را دیده خواستند

انوار البحار و احاطة التوحید

گفت که مستحکم
 بسبب بدو
 در میان کبریت و بدیم
 در میان کبریت که از کمال
 حد کبریت است که از کمال
 است و بدیم که از کمال
 است و بدیم که از کمال

مالک جمله عرب شنوید و عجم منقاد شما شود گفتند بے آن کلمه قبول نمکنند
 فرمودند بگوئید لا اله الا الله کفار تصدیق آن نتوانستند کرد و با کفار
 برآمد گفتند اجعل الالهة الها واحدا ان هذا الشیء عجا
 یعنی ای اگر و انید (نبی صلی الله علیه و سلم) همه جودان را یک معبود
 این چیز نیست عجیب مومنان بے هیچ شک تصدیق نمودند و همچنین
 قصه معراج و جث و نشر و غیره را عقل کفار قبول نکرد و اهل ایمان
 بلا تا تل تصدیقش نمودند این بود حال صحابه که از همه است بحال
 ایمان اختصاصی داشتند لیکن بعد صحابه رضی الله عنهم اجمعین
 مردم اندک اندک اتباع عقل مشوب بوجهم آغاز کردند و در نصوکیه
 خلاف مشرب خود یافتند بتاویل گرانیدند و نوبت آن رسید
 که هفتاد و دوازده پیداشدند - مثلاً خوارج انکار کردند که سوره
 یوسف کلام الهی باشد بدین دلیل که بیان قصه عشق زن مرد از
 شان کبر یائی بعید است و معتزله انکار رویت الهی کردند باین وجه

علی ای اگر دانید معبود
 را که متعدد را یک معبود

۱۹
 انوار التوحید

شکی نیست که این امر
 شایع است ۱۲

کہ در میان رائی و مرئی محاذات و غیرہ شرط است و ہماں خاصیت
الہی نمودند بدینوجہ کہ تعدد و قدا جائز نیست و گفتند انچہ اصلح
است بر حق تعالی واجب است و تمحاشی نمودند از نسبت بشر
بحق تعالی و بعقل قدریہ نیاد کہ حق تعالی افعال بندگان را
خود پیدا کند و بر اں عذاب نماید لہذا بندہ را خالق افعال خود
قرار دادند و نظامیہ را خیال کمال تنزیہ حق تعالی بر اں آورد
کہ حق تعالی قدرت آں ندارد کہ در دنیا با بندگان خود چنان
معاملہ کند کہ صلاح آنہا در اں نباشد و نہ در آخرت قدرت آں
دارد کہ از ثواب و عقاب آنہا کم و زیاد کند و گفتند کہ اجماع
و قیاس حجت نیست و ہشامیہ گفتند کہ اسم وکیل بر حق تعالی
اطلاق نتوان کرد اں موکل میخواہد و مجتہدین این جائز نیست
کہ حق تعالی الفت داد بدیہا و کفہ و جنت و دوزخ ہنوز
پیدا نشده و تسمیہ گفتند کہ حق تعالی صرف اجسام را آفرید و

51

بر کلام الهی ایمان آرند و آنچه در قرآن مخالف است خود یافتند تا دلیل
 ننهند و عقل خود را بر ارشاد حق تعالی ترجیح دادند در حقیقت
 ایمان این قوم برگفته عقل است نه بر ارشاد حق تعالی لیکن
 باین سهله اینها از کفار ممتاز اند ازین وجه که کفار را با کلام الله سر و کار
 نیست و اینها از مخالفت با کلیه آسمانی ترسند و لهذا تاویل آن کرده بگویند
 موافقتی بهمی رسانند. احوال فرق میان اهل سنت و جماعت و اینها از
 همین جهت است که عقل را نفس ترجیح دادند و اهل سنت جماعت بر خلاف آن
 نقل را بر عقل مقدم داشته بر هر چه که حق تعالی فرموده ایمان آورده اند کما فی
 جامع الزیادی تحت قوله جل الله علیه سلم ان الله یقبل الصدقة
 و یاخذها بيمينه و قد قال غیر واحد من اهل العلم
 فی هذا الحديث و ما یشبهه هذا من الروایات من الصفا
 و نزول الرب تبارک و تعالی کل لیلۃ للسماوات الدنیا
 کل قالوا قد ثبت الروایات فی هذا و توهم بها و لا یتوهم

له فرمود علی اثر علی و سلم
 الله تبارک و تعالی قبول می فرماید
 و بدست راست خود بگیرد
 آنرا تا نام نرزد و مردمی گویند
 که درین حدیث و آنچه مشابه
 آن دارد شده مشکا را که

۲۲

الحجۃ فی الاصل

(حق تعالی فرمود می آید)
 از شب بوسه آید و آنرا ثابت
 اهل علم گفتند که اینها ثابت
 است باین ایمان که حق تعالی
 و بیج و هم و شب بیکم
 و گفته اند که در حدیث و
 چگونگی چنین روایت
 کرده اند

ولا يقال كيف هلكا روى عن مالك بن انس وسفيان بن عيينه
وعبد الله بن المبارك انهم قالوا في هذه الاحاديث امرؤها
بلا كيف وهكذا قول اهل العلم من اهل السنة والجماعة
انتهى وفي فتح الباري شرح البخاري وقد جرى بحث بين ابي العباس
بن سيرج ومحمد بن داود الظاهري فاحتج عليه ابن سيرج
بالاجماع فانكره ابن داود وقال الذين خالفوا ظاهر القرآن
لا اعد خلا فيه خلافا وانتهى وعن عبد الله بن عمر عن النبي
صلى الله عليه وسلم وما استكمل عليكم فكلوه الى عالمه
رواه البخاري في خلق العباد وعن جندب قال قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم من قال في كتاب الله برأيه
فاصاب فقد اخطأ رواه ابو داود وعن سليمان بن يسار ان
رجلا يقال له صبيحة قد لم طليمة فحعل يسال عن مستنابه القرآن
فارسل اليه عمر قد اعد له عراجين النخل فقال من انت

اندام ملك وسفيان بن عيينه وعبد الله بن المبارك
چنين است قول اهل علم
له در شيخ ابي شيخي بخاري
يكور است كه با شسته ده

در بيان ابي عباس بن سيرج
و محمد بن داود ظاهري
متجسس آور در برابر شيخ
ابو جعفر - و اما كه رواين را در
خبر او گفت كه اين كتاب
قرآن داخلان كه در ظاهر

قرآن داخلان كه در ظاهر
۲۳

شان غلات نفي ستارم
له زود علي الصلوة والقيام
و غير نيكو مثل شده بر شام
از قرآن هم بگساريد
دانه آن ليخه خلا داد
له مويست از بديت خود
علي الصلوة والسلام مبرك

فقلت كودست گفت
خاكرده باشند
مكه سليمان بن يسار گويد
مكه صبيح نام در مدينه
مكه دوازده نفر از قرآن پديد
مكه قرآن را بطليبه پديد
مكه دوازده نفر از قرآن پديد

کبریا بکشت خود نوشت
 ابی موسی اشعری گفتند
 از کسی از سلفان پس
 سخت آمدن واقع بر او
 نوشت ابو موسی بعمره
 که تو بر او در دست شد
 عمره نوشت که اجازت
 حاجت او بروم داده
 شود ۱۲

ارضه وكتب الى ابي موسى الاشعري ان لا يجالس احد من المسلمين
 فاشهد ذلك على الرجل فكتب ابو موسى الى عمران قد حسنت توبته
 عمران بن النخعي السدوسي روى الدارمي ايضا وعن ابي سعيد قال
 قال النبي صلى الله عليه وسلم اعبد الله ولا تشرك به
 شيئا وزل معالقهم ان اينما نال الحديث ابن عساكر
 كذا في كذا العمل اذا قال سلف واحاديث مذكورة بالا
 ثابت شد که در قرآن شریف راسی را دخل نماید و آیات واحاديث
 اگرچه از قسم تشابهات باشند بر آن ايمان غير توهم و بلا كيف بايد
 آور و در خوف آنست که داخل و عید یس آیه شریفه شود و قوله تعالى
 افمن كان مومنا لمن كان فاسقا لا يستون اما الذين امنوا
 و عملوا الصالحات فلم يجزات لما وني نزلا بما كانوا يعملون و
 اما الذين فسقوا فما وجه النار هم خبيثون آیت موصوفه
 دحق کفار باشد لیکن مسلم است که اعتبار مرسوم لفظ راست

شود ۱۲
 له ابو مسعود راجع
 که در مورد علی بن النخعي و اشعری
 که عبادت کن - الله تعالی
 را و بعد از آن را شریک
 کردن و بر آنرا با شرف
 ۲۵
 انما التوحيد هو الله الواحد
 بهم جانب که گریه ۱۲
 طبع پاک که مومن است
 مثل فاسق با شرف بر او
 نمی شود و اما اینکه ايمان
 آصفه و علی بن النخعي را
 جنت داد است همان
 عوفی را که علی بن النخعي
 است ۱۲
 پس از آنکه آنها را دوزخ

عنه من بعد الصلوة
والسلام من بعد الصلوة
من بعد الصلوة
من بعد الصلوة

عنه من بعد الصلوة
والسلام من بعد الصلوة
من بعد الصلوة
من بعد الصلوة

عنه من بعد الصلوة
والسلام من بعد الصلوة
من بعد الصلوة
من بعد الصلوة

في خصوص معنى راس العقل في فهم مطلب كجسوسى كذا بايد که بتا زياده
ايمان بالغيب او ابراه را راست آورند بايد دانست که آنچه خرابي
عقل مذکور شد مراد از آن عطلة است مشوب بوجه عقل من
که فضائل آن حدس نمائند که ما قال عليه الصلوة والسلام
حين المرعقه ومن كالعقل الملاين له ابو الشيف في الثواب ابن النجا
عن جابر كذا في كذا الحال وفيه ايضا قال عليه الصلوة
والسلام قوام المرعقه ولا دين لمن لا عقل له هب عن
جابر وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام افلم من
سارق لبنا عن قرعة بن ميسرة وفيه ايضا قال عليه الصلوة
والسلام انا الشاهد على الله ان لا يعجز عاقل الا فعد ثم
لا يعجز الا كرافعه حتى يجعل مصداقها الجنة طس عن ابن
عباس وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام ان الرجل
يصوم ويصلي ويحج ويعتمر فاذا كان يوم القيمة اعطى بقلا

عنه من بعد الصلوة
والسلام من بعد الصلوة
من بعد الصلوة
من بعد الصلوة

عنه من بعد الصلوة
والسلام من بعد الصلوة
من بعد الصلوة
من بعد الصلوة

عنه من بعد الصلوة
والسلام من بعد الصلوة
من بعد الصلوة
من بعد الصلوة

عنه من بعد الصلوة
والسلام من بعد الصلوة
من بعد الصلوة
من بعد الصلوة

عنه من بعد الصلوة
والسلام من بعد الصلوة
من بعد الصلوة
من بعد الصلوة

جنبه بمقدار عقل او ۱۲
 خلق فرمود بر ائمه صلوات الله عليهم
 و اجور داد و شوق بیکند
 عقول ۱۲

بزرگوار است خلق که
 تقسم بر عقل و دیوان
 بیگان قدر آنها و بیک
 با نیکو عمل آنها و بیک
 و صوم آورد و با بر داشتند
 بکن آن ابرو تفاوت
 باشند در عقل و عقل آنها
 بیک خود در پیرایه آنها

عقله خط وضعفه عن ابن عمر وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام
 والسلام الناس يعلمون بالخيار وانما يطون اجورهم على قدر
 عقولهم ابو الشيخ عن معاوية بن مرة عن ابيه وفيه ايضا
 قال عليه الصلوة والسلام تبارك الذي قسم العقل
 بين عباده اشتاتا ان الرجلين ليستوى عملهما وبرهما محصيا
 ولكهما يتفاوتا في العقل كالذرة في جنب احد واما
 قسم الله لخلق خطاهوا افضل من العقل واليقين الحكيم
 عن طاووس مرسل وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام
 قد يتوجه الرجلان الى المسجد فينصرف احدهما وصلوته
 افضل من الآخر اذا كان اخصا لهما عقلا وينصرف الآخر
 صلوته لا تدخل عقل قال ذر بن قطب وابن عساکر عن ابي ايوب
 وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام لما خلق الله العقل
 قال له اقبل فا قبل ثم قال له اذ بر فاذ بر ثم قال له اقد

۲۶
 است قسم فرمود بر عقل و دیوان
 و عقل خود برهه که افضل
 باشند از عقل و عقلین ۱۲
 خلق فرمود بر ائمه صلوات الله عليهم
 و تمام حکمت توجیه میشود
 و اگر کسی سوسه میدهد و از بیک
 بیک از آن بجای یک ناز او
 افضل است از بیک باشد
 آن دو افضل باشند
 عقل و عقلی که گشت آن
 و بیک بیک ناز داد و بیک
 بیک ۱۲
 خلق فرمود بر ائمه صلوات الله عليهم
 و بیک بیک ناز داد و بیک

در میان اینها که در این کتاب
۲۸
و مذکور است و در این کتاب
بسیار از اینها که در این کتاب
در میان اینها که در این کتاب
در میان اینها که در این کتاب

فَقَالَ ثُمَّ قَالَ لَهُ انْطَلِقْ فَانْطَلِقْ ثُمَّ قَالَ لَهُ اَصْحَبْتَ قَصِمْتَ
فَقَالَ مَا خَلَقْتَ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْكَ وَلَا أَكْرَمَ مِنْكَ أَعْرَفَ
بِكَ أَحْمَدُ وَبِكَ اطَاعَ وَبِكَ اخَذَ وَبِكَ اعطَى وَآيَاكَ
اعْتَابَ وَكَانَ الثَّوَابُ عَلَيْكَ الْعِقَابُ مَا أَكْرَمَكَ بِشَيْءٍ فَضَّلَ
مِنَ الصَّادِقِ الْحَكِيمِ عَنِ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عِدَّةٌ مِنَ الصَّحَابَةِ الْحَكِيمِ
عَنِ الرُّوَاغِيِّ مُصَلِّيًا فِيهِ أَيْضًا قَالَ **اللَّهُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ**
يَا أَعْلَى إِذَا تَقَرَّبَ النَّاسُ إِلَى اللَّهِ فَرَأَوْا بِكَ الْبَرَّ تَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ
بِأَنْوَاعِ الْعَقْلِ تَسْبِقُهُمُ الْمَدْرَجَاتُ وَالرُّفُوعُ عِنْدَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا
وَعِنْدَ اللَّهِ فِي الْآخِرَةِ حُلُزَعْنُ عَلَى وَفِيهِ أَيْضًا قَالَ **اللَّهُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ**
وَالسَّلَامُ رَأَى عَلَى النَّاسِ رَجُلَانِ خَافِلَ يَصْلِحُ لِلْعَفْوِ وَجَاهِلَ
يَصْلِحُ لِلْعُقُوبَةِ ابْنُ عَسَاكَرٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ لَمَّا انْفَذَنِي النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ قَالَ فَلَا كُفْرَ وَفِيهِ أَيْضًا
قَالَ **اللَّهُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ** الْحِجَّةُ مِائَةٌ دَرَجَةٌ تَسْعَةٌ وَتِسْعُونَ

۱۲۵ نسرو علی مرادان
بروز نسرو اندام قاضی کو صلاحیت
فقو اردو و جاہل کو صلاحیت
عرب دار د ۱۲
۱۲۶ نسرو بود علی الصلوٰۃ
والسلام حبیب صد
درجہ دارد۔ نورد و نہ

برای عقل و کسب برکت
جمع مودان کرکتر از انانیا
له زبور علی الصلوة والسلام

او داناکه است که است
برای مابعد موت و جنت
که عاری از دین باشد
اینج عیش نیست که عیش
له زبور علی الصلوة والسلام
و داناکه است که عیش

۲۹
از انانیا

از انانیا که عیش
عاجز که است از عقل پروری
خواهش با خود کند و داناکه
کند از خدا

له زبور علی الصلوة والسلام
احاطت پروردگار و خود را
نام تو عاقل باشد و داناکه

اهل العقل و درجه لساؤ الناس الذين و هم من این
فضائل عقل حالا آثار و علامات آنرا معلوم باید کرد که عقل کدام
قسم محمود است **قال** له علیه الصلوة والسلام الکسب من علی
بعد الموت والعاری العاری من الذين اللهم لا عیش الا عیش
الاخرة هب عن انش کذا فی کذا العمل وفيه ايضا **قال**
عليه الصلوة والسلام الکسب من دان نفسا لم عمل لما بعد
الموت والعاجز من اتبع نفسه هواها وتمنى على الله حمرة
عن شداد بن اوس وفيه ايضا **قال** له علیه الصلوة والسلام
اطع ربك تسمى عاقلا ولا تقصيه فتسمى جاهلا حل عن ابی هريرة
وانی سعيد وفيه ايضا **قال** له علیه الصلوة والسلام قليل الكثر
خير من كثير العقل والعقل في امر الدنيا مضرة والعقل في
امر الدين مسرعة ابن عساكر عن ابی الدرداء وفيه ايضا **قال**
عليه الصلوة والسلام ما اكسب المرء مثل عقل يحدی

به دور و دور علی الصلوة والسلام
انما فی تیر است از عیش
و عقل نیاید و مراد است
از وی است و عیش
له زبور علی الصلوة والسلام

چون هیچ کس کسب نکرد مثل عقل که

نامی کنایه است
و از راه اندک ۱۱

و این است که متن درین
تعالی است و بعضی درین
تألیف کرده اند که عقل
حسیت نیز می باشد از این جهت

۳۰
و درین باب است که درین
عقل است ۱۱

عقل است ۱۱
و درین باب است که درین
عقل است ۱۱

صاحبه الی حدی اوید که عن ردى هب عن عمر و فيه ايضاً
قال عليه الصلوة والسلام دعامة الدين واساسه
المعرفة بالله واليقين والعقل النافع قيل وما العقل لنا
قال الكون عن معاصي الله والحرص على طاعة الله عز وجل
الديلي عن عائشة وفيه ايضاً قال عليه الصلوة والسلام
لا يحببكم اسلام امرئ حتى تعلموا ما عقده عقله عني وقال
منكر عدا ب و مضطرب عن ابن عمرو و ظاهر است که اینچنین عقل خود
نا و الوجود و در حکم کیا است که ما قال علیه الصلوة والسلام
ما خلق الله شيئاً في الارض اقل من العقل و ان العقل في الارض
اقل من الكبريت الاحمر الروباني و ابن عساکر عن معاذ بن
جهميل و عن ابی امامة انه كان يقول اعقلوا ولا اخل
العقل الا قد دفعه الحديث كرا حائل اگر عقل صرف نصیب
نباشد کتاب آن از کلام حق تعالی و نبی کریم صلی الله علیه و سلم

۱۱
و درین باب است که درین
عقل است ۱۱

باید کرد و طریقه اش همینکه آنچه فرموده اند بغیر هیچ شک و تردید بران
 ایمان باید آورد و تصدیقش باید نمود و مخلصه اصلاح قلبی یک آنست
 که عادی کند آنرا با ایمان بالغیب بر نصوحیکه از ادراکش تصور کند
 و در آن فهم خود را مستهم دارد چه اگر تفاوت افهام امریست مشاهدتی نیم
 که مسأله ای باشد که ایچه آنرا فهمیدن نمی تواند و یک می فهمد و تصدیقش
 می کند و یک فهمیده روش بیناید پس اگر معنی نصی بفهم نیاید بر پیش
 ایمان آورد و بداند که این سه ازان قبیل باشد که فهم من آن نمی رسد
 و در نه هزار اصحابه و علماء و اولیاء الله تصدیقش نموده اند و اگر در ایما
 توقف کند خوف کفر است چرا که انکار یک آیت هم موجب کفر است
قال الله تعالى اَفَوُمنون ببعض الكتاب و تکفرون
 ببعض فما جزاء من يفعل ذلک منکم الاخری فی الحیوة الدنیا
 و یوم القیمه یردون الی أشد العذاب **وقال علیه السلام**
 و السلام من محمد آیه من القرآن فقد حل ضرب عصفه

طریقه و روش قلبی با ایمان
 آید و بعضی کتابها را با بعضی
 است یکی کتابی که از کتابها
 است که در حدیث و روایات
 و در روایات و حدیث و روایات

در حدیث و روایات و حدیث و روایات
 طریقه و روش قلبی با ایمان
 آید و بعضی کتابها را با بعضی
 است یکی کتابی که از کتابها
 است که در حدیث و روایات
 و در روایات و حدیث و روایات

لا عن ابن عباس ذكره في كذا الحال ازين ثابت شد كه يك
بر جمله آيات ضرورت و بے آن آدمي نمون نمی شود این امر و دانستنی
است و آن اینکه می تواند شد که در مضمون آیت کسی را شک و تردد
می باشد که اظهارش مناسب نمیداند و ظاهر می گوید که آنرا تسلیم میکنم
و ایمان آوردم چنانکه گاهی مدعی علیه در دعوی کاذبه میداند که مدعی
دروغ گو است لیکن بمصلحتی انکارش نمی تواند کرد و میگوید که آنرا
تسلیم میکنم بنیمه تسلیم در سلسله ایمان مفید نیست چه ایمان کیفیت است
قلبی که شک و تردد در آن گنجایش ندارد و توضیح مرام اینکه کیفیات
قلبیه در ادراک متفاوت می باشند اجمالش ازیں مثال معلوم
خواهد شد که شخصی را که مثلاً از دار قطن واقف نیست کسی خبر دهد
که آن محله است در بغداد اگر محضر شخص عاقلیت تصویری و هی می
توان شد و اگر میداند که محضر صادق است فی الجمله بدان طعنه خواهد کرد
لیکن آن تصدیق که بوجود کلمه معطره دارد دست نخواهد داد پس

اگر از دیگران هم همان خبر بشنود و خبر آنها بخد تو اترسد تصدیق و قبیح
 خواهد شد و اقبل آن یاد هم است یا شک یا ظن لیکن هیچ کدام
 از این یقین نیست چه یقین و تصدیق کیفیت است که در آن شک
 تردد نباشد و هیچگاه زوال نپذیرد. احمال تصدیق و ایمان برضا
 آیات و احادیث بر وجهی باید که از ظن متجاوز شده بحد قطعیت
 رسیده باشد و زوال نپذیرد خواه محکم باشد یا متشابهات
 و در متشابهات کیفیت آنرا حواله بعلم خداست تعالیٰ ننوذیت
 اگر کسی در ایمان بر آن اندک تردد و در خود باید بداند که هنوز ایمان
 مستحق نشد و فکر تکمیل آن کند **قال عليه الصلاة والسلام**
من لم يكن مؤمناً حقاً فهو كافر حقاً ابن النجار عن سبعة
 عن انس رواه في كنز العمال **احمال** معتبر و من باب یقین است
قال عليه الصلاة والسلام الصبر نصف الايمان
 والیقین الايمان كله حل حب عن ابن مسعود **وذكر في**

طه زبور علی الصلوة و السلام
 که بر سر سر من باشد بیکبار
 کافی است

۳۳

طه زبور علی الصلوة و السلام
 صبر نصف ایمان
 تمام ایمان

آرے در ایمان و یقین این قدر مشرق می تواند کرد که ایمان
 کیفیتی است راسخ و قلب و یقین نام کیفیتِ خطراتِ قلبیه
 است که یکے بعد دیگرے در دل وارد می شوند **قال** علیه الصلوة والسلام
 والسلام الايمان ثابت في القلب واليقين خطرات الدليلي
 عن داود بن سعيد الانصاري عن ابيه كذا في كنز العمال
 هر چند یقینی که نصیب است مرحوم نبی کریم صلی الله علیه و سلم است
 نصیب است دیگر نشده **كما قال** عليه الصلوة والسلام
 ما اعطيت امة من اليقين ما اعطيت امتي ذكره في كنز العمال
 لیکن در یقین هم مباح اند چنانکه از این حدیث شریف ظاهر است
قال عليه الصلوة والسلام ان عيسى بن مريم كان مشى على الماء
 ولوزاد يقينا لمشي في الهواء الحكيم عن زاهر بن سليم مفسدا كذا في
 كنز العمال وفيه ايضا **قال** عليه الصلوة والسلام لو
 انني عيسى كان احسن يقينا مما كان ملشى في الهواء

سلمه ذو عليه الصلوة والسلام
 ایمان ثابت است در قلب یقین
 خطرات قلبیه است
 سلمه فرمود علی الصلوة والسلام
 ایچ کلمات من داده شد
 سلمه فرمود علی الصلوة والسلام

احوال یقین در آیه التوحید
 سلمه علی علیه السلام هر چند
 اگر یقین نشان داده می شود
 به چو می باشد
 سلمه و علی علیه الصلوة والسلام
 اگر کسی که یقین را در حق یقین
 درستی تشریح می آید بسته به

وصلی علی الماء الدلیلی عن ماذ رواه فی کفر العمام و ظاهر است
 کی یقین کامل هر کس و با کس نصیب نیست از بیجا است که می شنایند
 قال علیه الصلوة والسلام انما التحوف علی اعتق ضعیف
 الیقین ابن المبارک عن ابی هريرة کذا فی کفر العمام و صرح است
 که عبادت صاحب یقین اگر چه اندک باشد از کثرت عبادت دیگران
 بدرجه با افضل است کما ورد عن ابی سعید الکندی عن
 اخبره عن ابی الدرداء عن قال جند انوما لا کبیرا
 افطارهم کیف یغیبون سحر الحق و صیاهم و مثقال ذرّة من
 یصاحب تقوی و یقین اعظم و افضل و ارجح من امثال الجبال
 من عبادۃ المخلّاتین رواه ابو نعیم فی الحلیه پس ازین روجه
 لازم است بر ما که در تحصیل یقین سعی بلیغ نمایم و آن حاصل نمی شود
 مگر بدو طریق یکی دعا و دیگر کسب و آموختن چنانچه بدین هر دو
 طریق ارشاد و هدایت می فرمایند قال علیه الصلوة والسلام

و از تراب بگزارد
 خلفه و درو علی یقین و لا شکی
 نیست استسمن از خوف ضعیف

یقین است ۱۳
 علی از ابی در عام و بیست از یقین است
 و ابی قلاس و اطراف از یقین است
 نقصان می دهد بسیار از یقین است

۳۵
 انوار الیقین

در دو مقام از یقین است
 از صاحب تقوی و یقین علم و
 افضل و ارجح است از عبادت
 فریب خود دکان گویا که کعبه
 باشد ۱۱
 الله فرمود نیکو است و در دو مقام

علیه سوال کنند در این طریقی
 یقین یافتند که کسی را
 یقین هم از عاقبت ۱۱
 که فرمود علی علیه الصلوٰة والسلام
 یا یومر یوم یغیث یا یغنی یا یفید
 قرآن ما انما انکر انما یسید انما
 که من می آموزم ۱۲

القدر النبی فی الاقاچه
 ۳۶
 علیه از سر او نشسته و او را
 که بر او نهضت در گوش یکایک
 اتفاق افتاد و پس از آن
 رسول را می بیند و می بیند
 و می بیند که آنرا فرموده اند
 خلقا که عشتا آنرا فرموده اند
 که در روزی که در آن روز
 که آنرا بگوید که آنرا بگوید

سلوا الله الیقین والمعافاة فانه لم یؤت احدا بعد الیقین
 خیاراً من المعافاة حمر حلاۃ عن ابی بکر رم ذکره فی کثر العال
 وفیه ایضاً قال علیه الصلوٰة والسلام تعلموا الیقین کما
 تعلمون القرآن حتی تعرفوه فانی اتعلمه حل عن ثور بن
 یزید هر سلا و علامت تحقق و وجود یقین آنست که بر اس آثار
 مرتب شوند چنانچه در حدیث سابق مذکور شد که عیسیٰ علیه السلام
 بدولت یقین بر آب می رفتند و اگر یقین زائد می بود بر هر آفتن
 می توانستند و همچنین ازین روایت معلوم می شود عن عبد الله
 بن مسعود انه قوا فی اذن مبتلی فافاق فقال رسول الله
 صلی الله علیه وسلم ما قرأت فی اذنه قال قرأت افحبت
 انما خلقناکم عبثاً حتی ختم السورة فقال رسول الله
 صلی الله علیه وسلم لو ان رجلاً قوا قرعها علی جمل لزال
 رواه ابو نعیم فی الحلیة وعن قدامة بن حاطة ابن اخت

له سهم بن منجباب بن سید
 سید بن منجباب بن سید
 حضرت مولانا سید بن منجباب
 و در راه تو از دشمن توئی که کینه
 را در دمار ابوسه آید و در

سهم بن منجباب قال سمعت سهم بن منجباب قال غزونا
 مع العلاء بن الحضرمی فصرنا حتى اتينا دارين والجریدین
 وینهم فقال یا علیم یا حکیم یا علی یا عظیم انا عبادك وفي
 سبيلك نقاتل عداوك اللهم فاجعل لنا اليهم مبدلاً حتى نقاتلهم
 ما يبلغ لبودنا وفي رواية ما يحيا وركب دواينا فحقنا اليهم
 رواه ابو نعیم في الحلیه وعن ابی سعید ان رهطاً من اصحاب
 رسول الله صلی الله علیه وسلم انطلقوا في سفر فسا فروا
 حتى نزلوا بحی من احياء العرب فاستضا فوهم فابوا ان یضیفهم
 فاذبح سید ذلك الحی فسعوا له بكل شیء فقال بعضهم لو انیتیم
 هو لاء الرهط الذ بن قد نزلوا بكم لعله ان یکون عند بعضهم
 شیء فاتوهم فقالوا یا ابا الرهط ان سیدنا لایغ فی سعینا له
 بكل شیء لاینفعه شیء فهل عند احد منکم شیء فقال
 بعضهم نعم والله انی لراق ولكن والله لقد استضتغناکم

و اما زانیه ایسان کبیر بن
 مله از ابی سید بن منجباب
 جاحق از اصحاب رسول الله
 سلی از علی و سید بن منجباب
 رفتند و پیوسته آن
 بن جاحق و سید بن منجباب

طلب کرده و آن زمان از آن
 نوزده ساله سرمد را تعقیب
 را در سه گزیه هر سه
 کوششها اطلاع او را میدهند
 سودی ندارد میگفت که زود
 این سارفتن بیاید است
 که زود که چوب استند
 پس زود آنها آمد
 استغفار کردند میگفت

یہاں پر ایک اور خط لکھا ہے کہ "میں نے اپنے دوستوں کو بتایا ہے کہ میں نے تم سے ملنے کے لیے آگیا ہوں۔"

بیکدیگر دست نعل و مال
پس عالم شود اگر کفر را
گفته شوی و گفته شدی

فأقْبَهُ فَعَرَفَهُ نَعْمَ ضَعُفُهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا قَالَ تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ
وَعَلَّمْتُهُ وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرْآنَ قَالَ كَذَبْتَ وَلَكِنْ تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ
لِيَقَالَ الْعَالِمُ وَقَرَأْتُ الْقُرْآنَ لِيَقَالَ هُوَ قَارِئٌ فَقَدْ قِيلَ ثُمَّ لَمْ يَفْعَلْ عَلَى وَجْهِهِ
الْقِيَامُ فِي النَّارِ وَوَجَلَ وَمَسَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ
كَكَالِهِ فَأَقْبَهُ فَعَرَفَهُ نَعْمَ ضَعُفُهَا قَالَ فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا قَالَ لَزِمْتُ
مِنْ سَبِيلِ تَحِيَّةٍ أَنْ يَنْفَقَ فِيهَا إِلَّا نَفَقْتُ فِيهَا لَكَ قَالَ كَذَبْتَ
وَلَكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيَقَالَ هُوَ جَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ فَتَحَبَّبَ عَلَى وَجْهِهِ ثُمَّ
الْقِيَامُ فِي النَّارِ حَرَمٌ مِنْ عَنِ ابْنِ هُرَيْرَةَ رَوَاهُ فِي كِتَابِ الْعِمَالِ
وَفِيهِ أَيْضًا الْأَخْبَارُ كَمَا هُوَ الْخَوْفُ عَلَيْكُمْ مِنَ الْمُسِيخِ الدَّالِّ
الشَّرِّ وَالْحَقُّ أَنْ يَتَوَدَّ مُصَلًّى فَيَزِينُ صَلَوَتَهُ لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرٍ جَلِيلٍ
عَنْ ابْنِ سَعْدٍ وَفِيهِ أَيْضًا قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ مَرَّ بِطَبَقَةٍ
تَوْجَدُ مِنْ مَسَابِقَةِ حَمْسٍ مَاتَهُ عَامٌ وَلَا يَجِدُهَا مِنْ طَلِبِ الدُّنْيَا
يَعْلَى الْأَحْوَةِ فَرَمَى عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَفِيهِ الْبَصَاءُ قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

نعت اس کے ابو مرادہ بود
شوک و غم علی کردی سناں گویار
خدا داد ایسے کہ محبوب تو بود
خدا پریم ارشاد شود و غرضی را

انصار التوحيد والحق الموفقين
ج
الشيخ محمد بن عبد الله

مقدمہ جدید
ان پنج کتابوں میں سبھی گزیند گزشتہ
کتابوں سے شیعہ اور بدعتیہ فرقہ
امدادت ۱۲

میں نے اپنے عزیز ہمسایوں کو اسناد
تھا یہ زیادہ خوش کام
تھا یہ زیادہ خوش کام

وَأَنْتَ كَرِيمٌ

عزت بادشاه و انظار
المرام و اورا
علی کے مخلص

من ترين بعمل الخيرة وهو لا يريد ان يظلمها عن في السموات
 ولا ارض طس عن ابى هريرة وفيه ايضا قال عليه الصلوة
 والسلام اسلم الناس عن ابايهم القيامة من يرى الناس ان
 فيه خيرا ولا خيرا فيه ابو عبد الرحمن السلمي في الامم بعين ذعن
 ابى سعيد وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام ابسط العيا
 الى الله تعالى من كان ثوبا خيرا من علمه ان يكون ثيابه
 ثياب لا يبايعو علمه على الجارين عن فرعن عائشة وفيه ايضا
 قال عليه الصلوة والسلام ان الملائكة يرفعون اعمال العباد
 من عباد الله يستكثرونه ويذكونه حتى يبلغوا به الى حبت سنا
 من سلطانه فيوحى الله اليهم انكم حفظه على عمل عبادى وانا
 رقيب على ما انفسه ان عبادى هذا المخلص الى عمله فاجلوه في
 سجين ويصعدون بعمل يستقلونه ويحقرونه حتى يبلغوا به
 الى حيث شاء من سلطانه فيوحى الله اليهم انكم حفظه

له كبرياى في نور ايجل
 آتوت ما را دانه آن نبيدار

وذا ان طلب كى نكست كى
 كى تود در آسمانها و زمين
 تبه فرود نكست تزداب كى
 خواستد كى تبايد مردم را
 نكست و تبه نكست
 نكست و تبه نكست و تبه نكست

٢١
 انما ايقظ الله الادلة

بنوف ترين در ملك كى
 ازوق تعالى كى داس ايجل
 ايجل ايجل ايجل ايجل
 جبارين

تبه و تبه و تبه و تبه
 كى و تبه و تبه و تبه

كى تبه و تبه و تبه و تبه
 كى تبه و تبه و تبه و تبه

كى تبه و تبه و تبه و تبه
 كى تبه و تبه و تبه و تبه
 كى تبه و تبه و تبه و تبه
 كى تبه و تبه و تبه و تبه

علی اوایلین ارباب فنی و ادیبان

کے خاص برائے علی کے لئے۔

عبدیسیٰ آزاد علیہ السلام
کے زمانہ میں

و در آن سال چهل و یک ساله بود
که در آن ماهی بر آب می آمد
که در آن سال که در آن سال
و در آن سال که در آن سال
و در آن سال که در آن سال

٣٢

۱۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۲۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۳۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۴۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۵۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۶۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۷۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۸۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۹۔ ایک مجلس کے لئے دعا
 ۱۰۔ ایک مجلس کے لئے دعا

ان کا نام احمد علیہ ہو کر ان کو احمد
میں سے دو ائمہ درجہ کے

على عبدى وانا مرقب على نفسه ان عبدى هذا اخلص
لى علمه فاجعلوه في علي بن المبارك عن حمزة بن حبيب
وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام ان في حنم لوديا
تستعيد حنم من ذلك الوادى في كل يوم اربع مائة
مرة اعد ذلك الوادى للمرائين من انه محل للحامل كتاب الله
وللمصدق في غير ذات الله والحاج الى بلب الله والحاج
فيسئل الله طب عن ابن عباس وفيه ايضا قال
عليه الصلوة والسلام اياكم ان يخلطوا طاعة الله تعالى
عبي تناء العباد فحق اعمالكم الى على عن ابن عباس وفيه ايضا
قال عليه الصلوة والسلام يوم يناس من الناس
يوم القيمة الى الجنة حتى اذا ادنوا منها واستشفوا رجحوا
الى صورها والى ما اعد الله لاهلها فيها تودوا وان اصوروا
ولا يصيب فيها فخرج بحسرة ما رجحوا ولا لون بمثلها فيقولون ربنا

و من است و در این کتاب
محمود و در این کتاب
و من است و در این کتاب
محمود و در این کتاب

لو ادخلنا النار قبل ان ترمنا ما امرتينا من ثوابك وما اعدت
 فيها كاولياتك كان اهلون علينا قال ذلك اريدت منكم
 يا اشقياء كنتم اذ اخلوتم بارئتموني بالطعام واذ لقيتم
 الناس فحتم بين تراءون الناس بخلاف ما تعظموني في قلوبكم
 هيبة الناس ولم تعابوني واجللتهم الناس ولم تعجلوني وتركتم
 للناس ولم تذكروني فالיום اذ يلقم العذاب مع ما سخر
 من الثواب طب حل ثم ابن الجبار عن علي بن حاتم ازير
 احاديث ظاهر شد که عبادت ریاکار با آنکه بحال آرایش ظاهری و
 حسن صورت جلوه گرمی شود حتی که هر سینه ده تحنیش می نماید گریبانها
 همان حسن ظاهرش بجای آنکه ثمره ثواب دهد موجب عذاب شد
 صرف بدین وجه که در تنش فتوری و قللی می باشد و اختلال نیت گاه
 ظاهری باشد و گاه خفی مثلاً اینک مثلاً شخصی عادت نماز نمیدارد
 و چون در جمع نماز می آید میگذازد و یا آنکه عادت می دارد لیکن به نجس

خداوند سرور و مقصود من
 جس بود که اشتیاق در خلوت
 کار یکبار در خلوت جلوت از

۳۳
 و در این سوره و تفسیر این
 که بعد از ده چشم نام شمارا
 عذاب آنکه در نماز عادت نماز

که فرموده است من به کینه
 علیه و آله و سلم

که فرموده است من به کینه
 علیه و آله و سلم

که فرموده است من به کینه
 علیه و آله و سلم

که فرموده است من به کینه
 علیه و آله و سلم

که فرموده است من به کینه
 علیه و آله و سلم

و بحضور جماعت بخش و خضوع ادا میکرد یا اینکه در تخلیه هم بخش و خضوع
 میکرد و لیکن پدیس محاط که اگر بحضور مردم بآن خضوع کند از دکان
 ریاکاران بسیارین قسم امیر شهاب ریا و شهوت است خضوع که مکرر
 کنند و اخص از بسیارانند فهم آن بنایت دشوار است **قال**
عليه الصلوة والسلام الشراك في امتي اخفي من دبيل النمل
علي الصفا الحكيم عن ابن عباس وفيه ايضا **قال** **علي الصلوة**
والسلام الشراك اخفي في امتي من دبيل النمل **علي الصفا** في
 الليلة الظلمة وادناها ان تعجب على شيء من الجور وتبغض
 على شيء من العدل وهل الدين الا الحب لله والبغض
 في الله **قال** **عليه** الله تعالى قل ان كنتم تحبون الله فالتبوا
 بحبكم الله **الحكيم** حل عن عائشة وفيه ايضا **قال**
عليه الصلوة والسلام ان الرجل ليحلى علامه فيكتبه الله
 عند سر فلا يزال به الشيطان حتى يتكلم به فيحى من السر

که فرموده است من به کینه
 علیه و آله و سلم

يكتب علامة فان عاد فتكلم الثانية هي من السر والعلانية
 وكتب رياء (الدلي عن ابي الدرداء) وفيه ايضا **قال**
 عليه الصلوة والسلام رياء ابا بكر الله اخفى فيكم من بين النمل
 ان من الشر ان يقول الرجل ما شاء الله وشئت (الحديث)
 ازين احاديث ظاهر است که شر خفی چه قدر پوشیده تر است که نهان
 آنرا می اندر فرشتگان او هم **كما قال** عليه الصلوة والسلام
 اذا كان يوم القيمة اني بصحون مخممة تنصب بين يدي الله
 تعالى فيقول الله للملائكة اقبوا هذا والقوا هذا فيقول
 الملائكة وعزتك ما راينا الا خيرا فيقول نعم ولكن كان لغيرهم
 ولا اقبل اليوم ما ابتغي به غير وجهي (سهيوة) عن انس ازين
 معلوم شد که فرشتگان هم بر اخلاص نيت خبر ندارند و خود صاحب
 بر اين شهادت نفس مطلع نيت حالانکه عمل بے اخلاص مفيد نيت
قال عليه الصلوة والسلام ان الله يقول انا خير شريك

ودر حديثي شوم علامه
 اگر ابا بکر را بخورد می شود
 از سر علامه و در حديثي شوم
 به فرمود علامه الصلوة والسلام
 يا ابا بکر يا رسول الله
 يا رسول الله يا رسول الله
 يا رسول الله يا رسول الله

که اگر کرد شود روز قيامت
 آمد و در شوم که آنچه چيز ده
 به شما خداوند تا ابد
 ارشاد شود به فرشتگان که
 قبول کنید از ان ما را
 و بنما از ما را و فرشتگان

۴۵

عرض فاهند که در قسم بودن
 نذر ديدم که گويي خدا را
 شود که بگو و الا که بود
 به نيت خيرون و قبل اني کنم
 او بعد چيزه که ما که بياست
 خيرون که کرد و شد
 که در سر و در صلوة و سلام
 که در سر و در صلوة و سلام

نه از ترس که است
 که در سر و در صلوة و سلام

فمن اشرك معي شيئاً فهو لشركي يا أيها الناس اخلصوا
 أعمالكم لله فان الله لا يقبل من الأعمال الا ما خالصاً
 ولا تقولوا هذا لله وللرحم فانه للرحم وليس لله من شيء
 قط في المتفق والمفترق عن الضحاك بن قيس الضمري - كذا
 في كثر العمال (ازین و بزرگان دین دران احتیاط امری می داشتند)
 و تا وقتیکه نیت خالص نمی شد بعمل نمی گزیدند چنانچه در احیاء العلوم
 آورده اند که ابن سیرین بر جنازه حسن بصری نماز گذاردند و جوش
 گفتند که نیت حاضر نیت و همچنین سفیان ثوری بر جنازه حاد بن
 سلیمان که از علماء کبار کوفه بودند نرفتند گفتند که اگر نیت حاضر نمی بود
 می رفتیم و طأوس با وجود درخواست مردم و عطای می کردند گاهی بعضی
 درخواست می کردند مردم از جوشن پر سیدند گفتند که ای شما دوست من
 اگر نیت نیت بیان کنیم قتی بیان کنیم که نیت حاضر میباشد هم در احیاء منقول است
 که داؤد بن مجرب کتاب العقل تصنیف کرد و در روزگار امام احمد بن حنبل

یعنی اگر کسی که با من
 چیزی را آن باشد ترک
 است امری را که خالص
 عمل کند و خدا که از آن
 قبول نمی کند از اعمال و گویا
 خالص باشد اگر کرده شد

۲۶
 افلا تعقلون فان الله لا يقبل منكم الا الخالص

و گویا کسی که با من
 و است این نیت آن
 را که نیت است
 و است خدا را هیچ
 نیت است

تروشان آمده درخواست مطالعہ آں کردند و او کو پیش کرد امام غزالی
 مطالعہ کرده واپس داد و گفت کہ اسانید ضعیف اند و او در گفت کہ
 من آنرا بنظر خیر ندیدم تا اہتمام اسانید کردی بچشم عمل دیدم و متفق شدم
 امام آں کتاب را باز خواست تا بہ ہدایان نظر بیند پس مدتی پیش خود
 داشتہ گفت جزاک اشرفیاسن ہم اذال متفق شدم امام غزالی
 در احیاء العلوم بحث نیت را آنچنان شرح دادہ اند کہ طالب الباہ حق
 را چہ راغ راہ باشد از مطالعہ آں واضح می تواند شد کہ مسئلہ نیت
 چہ مسئلہ است نازک و بزرگان دین چہا اہتمام و احتیاط در آن
 مرعی داشتہ اند۔ اجمال کار ہر کس نیست کہ بزہدیت درست و
 اخلاص کامل ہر کار کن البتہ بر کسی کہ حق تعالی آنہا را برگزیدہ
 این قسم کار ہاے دشوار آسان می شوند **قال علیہ الصلوٰۃ**
والسلام ان ادنی الیاء شرک و احب الجبید الی لک تعالی
 الا تقیاء کہ خفیاء الذین اذا غابوا لم یفقدوا و اذا اشدھوا

۴۶

لک فی رد علیہ فیقولہ و لک
 کہ او را برایش شرک است در وقت
 تزیین ہر گاہ از خدا

تقیاء و خفیاء اند کہ ہم گاہ
 غائب شوند کہ آنہا را
 تجوید و چون حاضر شوند کہ
 انہا فی تبار

لم يعرفوا اولئك ائمة الهدى ومصابيح العلم طربك
 عن ابن عمر كذا في كذا العمل وفيه ايضا قال عليه الصلاة
 والسلام ان يسير الويا شرك وان من عاد اولياء الله
 فقد بارئنا الله بالمحاربة ان الله يحب الابرار الاتقياء الاخفياء
 الذين اذا غابوا لم يفقدوا واذا حضروا لم يدعوا ولم
 يعرفوا مصابيح الهدى يخرجون من كل غداة ظلمة
 عن معاذ بن جهم اين قوم در صد و پشيدہ کر دین خود
 می باشند خود را چنان مستوری سازند که کسی آنها را نمی شناسد
 پس ریا را این جماعت چه تعلق دخل و تسلط ریا با آنهاست
 قصد شهرت باشد الا ما اشار اشر قال عليه الصلاة والسلام
 من سمع الناس بعلمه سمع الله به سامع خلقه
 وحقه وصغره ابن المبارك حرم ضاد طب حل
 عن ابن عمر كذا في كذا العمل

تاں کسان ائمہ ہدایت اند
 و یہاں قال علم

کہ فرمودید ایشان را
 کہ اگر کسی را
 کیسے عبادت کر دازا پیدا

انوار التوحید فی احادیث التوحید
 ۴۸

برا آکر جنگ ایضا اشر قال
 دوست می دارد و بار و تقیاء

پشیدہ را کہ گاه غایب
 ستون کے بخود و چون حاضر
 تہذیب کے نشا سحر افغان

جاہت کہ از هر زینت آری
 می بر آرد

قال قدمت الكوفة فلم يكن لي هم الا اويس استئلم
 عنه فدفعته اليه بشاطئ الفرات يتوضا ويغسل ثوبه
 ففرقه بالنعث فاذا رجل ادم مخلوق الراس كش اللحية
 مهيئ المنظر فسلمت عليه وهددت اليه يدي كالحصاة
 فابى ان يصافحني فخنقتني العبرة لما رايت من حاله
 فقلت السلام عليك يا اويس كيف انت يا اخي قال و
 انت فحياءك الله يا هرم بن حيان قال من ذلك علي
 قلت الله عز وجل قال سبحان الله ربنا ان كان وعد ربنا
 لمفعولا قلت يرحمك الله من اين عرفت اسمي واسم
 ابي فوالله ما رايتك قط ولا رايتني قال عرفت روحك
 حيث كلمت نفسي نفسك لان الارواح لها النفس كالنفس
 الاجساد وان الموصنين يتعارفون بروح الله عز وجل وان
 نأت بهم لدار وتعرفت بهم لما نزل قال قلت حدثني

چگونه است که او را می بینم و او را نمی بینم
 و او را می بینم و او را نمی بینم
 و او را می بینم و او را نمی بینم
 و او را می بینم و او را نمی بینم

کرده دست از
 مصافحه انداخته و
 مصافحه نکرد
 داشت که به من حاضری
 گفت سلام علیک
 و او بپای من نرسید

۴۹
 بگوید گفت مبارک الله
 یا هرم بن حیان تو
 چگونه می دانستی که روح من
 هست من را می شناسی
 و بعد از آن که من را می شناسی
 بگوید ای خداوند تعالی بگو
 تا من را از او جدا کنی

و او را می بینم و او را نمی بینم
 و او را می بینم و او را نمی بینم
 و او را می بینم و او را نمی بینم
 و او را می بینم و او را نمی بینم

رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم را دیدم و سخن

علیہ وسلم اودھینے میں
بن رسیدہ است یان
ع غلام کہ ایں درسا
کشام دتہ دوست میل
کہ کاخا دمنی با شرم

الغارات الخمسة في أحاديث المصنف

Δ.

انہی کے لئے
انفس من کار لیست
گفتہ آیت بے بخوال و دعا
من برا سے من و درجہ جی
و باطل دست من گرفت
و گفت حسن داصدن
نیز کہنے لگا ہے

تیل نول
رست و بید و بوی
نخاندان

عن رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تحفظه عنك قال
اني لم ادرك رسول الله صلى الله عليه وسلم ولم يكن
لي معه صحبة وقد رايت رجلا ساهدا وقد بلغني عن حدثنا
كبعد ما يبلغكم ولست احب ان افهم هذا الباب
على نفسي لا احب ان اكون قاضيا او مفتيا في نفسي شغل
قال قلت فاذن على آيات من كتاب الله عز وجل سمع
منك فادع الله لي بدعوات واوصني بوصيته قال فاحذر
بيدي وجعل يمشي على شاطئ الغرات ثم قال قال ربي
واحق القول قول ربي عز وجل واصدق الحديث حديثي
فربي عز وجل واحسن الكلام كلام ربي اعوذ بالله السميع
العليم من الشيطان الرجيم ان يوم الفصل ميعا هم
اجمعين قال ثم شفق شفقة فانا احسبه قد غشي عليه
ثم قرأ حتى بلغ يوم لا ينغي مولى عن مولى شيئا ولا هم

مکان میقاتی تھیں
جمعین و آواز کے
سکھ و بیچش شد
بعد از ان آب کش
تمام

ينصرون الا من رحم الله انه هو العزيز الرحيم ثم نظر الى
 فقال يا هرم بن حيان مات ابوك ويوشاك ان تموت ومات
 ابوك حيان فاما الى الجنة واما الى النار ومات ادم
 وماتت حواء يا ابن حيان ومات ابراهيم خليل الرحمن
 يا ابن حيان ومات موسى نبي الرحمن يا ابن حيان ومات
 محمد صلى الله عليه وسلم وعليهم رحم عني يا ابن حيان
 يا ابوبكر خليفة المسلمين ومات اخي وصديقي وصفيي
 عمرو وامرأة وامرأة قال وذلك في اخر خلافة عمر قال
 قلت يرحمك الله عمر لميت قال بلى ان ربي عز وجل قد
 نعال لي وقد علمت ما قلت وانا وانت غدا في الموتي
 ثم دعا بد عوات خفاف ثم قال هذي وصيتي لك يا
 ابن حيان كتاب الله عز وجل ونبي الصالحين من المومنين
 من المسلمين ونعتك نفس فعليك بذكر الموت فان

٥١

این کتاب در بوسه سن
 رگفت که تمام بن حیان
 مردید که تو و قرین بکیت
 مردید که تو و قرین بکیت

تو حیان در وقت و مرداد
 یاب و دوزخ و مرداد
 دعا و ابراهیم
 الرحمن و موسی نوحا الرحمن
 و محمد و علی علیه و سلم
 و ابوبکر خلیفه المسلمین و

الحمد لله رب العالمین
 الحمد لله رب العالمین

در دو باره و دوست
 من عمر و عمر و عمر
 گفتم که عمر و عمر
 عمر و عمر و عمر
 عمر و عمر و عمر
 عمر و عمر و عمر
 عمر و عمر و عمر

لا نعلم کبره و ذکر موت
 من است که قرآن را
 خفیف بود و گفت و گفت
 خفیف بود و گفت و گفت

پس گفت ای ایس کن
و از جماعت عبدا سرور
و قوم خود را توینف کن

دوست میباید ارد
دوایه تو طافات من
کرد در جنت اودا بمن
دو سال ودا غنی کنی اعدا
دو دنیا بگستره اندک

الوفاء بالتعهد في خطة التوحيد

Of

وفا کر گرواں اور
بختیار سے خود رخصت
سیکھ کر اے ہم بن
جیان استاد عالم علیک
و بعد موت من و ما جو
و حال من پس و
و تھائے بلے

استطعت ان لا يفارق قلبك طرفة عين فافعل وانذر
قومك ثار رجعت اليهم واكدح لنفسك واياك ان يفارق
الجماعة فتفارق دينك وانت لا تشعر فموت فتدخل
النار في يوم القيمة ثم قال اللهم ان هذا امر عظيم
يجبني فيك وذا رني من اجلك فادخله علي زائر في الجنة
دار السلام وارضه بين الدنيا واليسار وما اعطيه
من شئ في الدنيا في اليسر وواقية واجعله لما تعطيه
من نعمك من الشاكرين استودعك يا هرم بن حمان
والسلام عليك لا اراك بعد الموت تطلبني ولا تسأل
عني اذكرك وادعوك اشارة الله انطلق ههنا احثي انطلق
ههنا فطلبت ان امشي معه ساعة فابي و فارقني يبكي
وابكي ثم دخلت بعض السكك فما طلبته لم يجد ذلك و
سالت عنه فما وجدت احد يخبرني عنه بشئ رواه ابو
سفيان

و حال من چنانچه
انتظار و انتظار فانی بر لب
نوع و انواع و اسرار
تو این طریقت رود و من
گویی تو که هستم که هستم
چرا من را می شناسی
و اگر بانی جفا شد یکدیگر
داخل شد و باز خبری نیافتیم

له في ميثاق توبة
سنة سبب خلع ثقل

توبه خالص
خلفه بخره كنسبه

له ميثاق ثانی
فلاح باپیو

مخلف له ميثاق توبه
كنسبه سبب بخره

بن عتبة الصغار عن سليمان التيمي مشله رواه
ابو نعير في الحلية وبنجله اصلاح قلبي بيك انست كه عادي
كنه نفس را بوبه عقب هر گنا هيكه صادر شود حق تعالى سيفر
توبوا الى الله جميعا ايها المؤمنون لعلكم تفلحون.

وقال تعالى يا ايها الذين آمنوا توبوا الى الله توبة
نصوحا وقال عليه الصلوة والسلام يا ايها الناس
توبوا الى ربكم فوالله اني لا اتوب الى الله في اليوم مائة مرة
حرم عن الاعزامني وعن ابى هريرة **وقال**

رسول الله صلى الله عليه وسلم والله اني لا استغفر
الله واتوب اليه في اليوم اكثر من سبعين مرة رواه البخاري
كذا في المشكوة وفيه ايضا عن ابى هريرة قال قال رسول
الله صلى الله عليه وسلم ان المؤمن اذا اذنب
كانت نكته سوداء فقلبه فان تاب واستغفر صقل قلبه

خود ن خود هر روز
صد بار توبه كنتم
مخلفه وحي است اراي هر چه
مخلفه وحي است اراي هر چه

۵۳
الانجيل في اوقات التوبه

است تخفني كنس بطلب مغفرت
مخلفه وحي است اراي هر چه
مخلفه وحي است اراي هر چه

مخلفه وحي است اراي هر چه
مخلفه وحي است اراي هر چه
مخلفه وحي است اراي هر چه

مخلفه وحي است اراي هر چه
مخلفه وحي است اراي هر چه
مخلفه وحي است اراي هر چه

ما را زیادہ کہیں زیادہ
مناظرہ کرتی

پیکرِ اقبال پس ایچیت

ذات اللہ
شرف

الشيخ تعالى وبه
١٢

الحسين بن علي

لا وندو وندو

مجلس

1

وان زاد زادت حتى تغلق قلبه فذا الكمر الران الذي
ذكر الله تعالى كلاب ران على قلوبهم ما كانوا يكسبون
رواه احمد والترمذي وابن ماجه وقال الترمذي
هذا حديث صحيح وقال عليه الصلوة والسلام يا خبيب
كلما اذنبت فتب قال يا رسول الله صلى الله عليه
وسلم اذ انك ذنوبي قال عفو الله اكثر من ذنوبك
يا خبيب ابن الحارث الحكيم واليا وردى عن عائشة
كذافي كثر الحال وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام
اذا احداثت ذنبا فاحداث عندك توبة ان سر افركون
عذمية فعلا تمية التي لي عن انس وفيه ايضا قال
عليه الصلوة والسلام من لا يستغفر لا يغفر الله له
ومن لا يتوب لا يتوب الله عليه ومن لا يرجو لا يرجو الله
عز وجل ابو الشهبان عن جرير بن ابيات واحاديث معلوم

مکتبہ اسلامیہ
لاہور

پیام رسول انجمن
شود گمان من
خود بخانزاده
گمان تو یا
په خود طیار

Δφ:

الوزارة التجديد في أدلة التوحيد

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد
آل بيته الطيبين الطاهرين
الطاهرين

آب و باران

۱۳

مفتی محمد رفیع الرحمن

درجہ اولیٰ

مکتبہ اسلامیہ

100

لیله گفت عارث

رضی الله تعالی عنه

بن سوسر رضی الله تعالی عنه

روا عارث بن سوسر

فرموده است

صلی الله علیه وسلم

از ذات خود چنین که

موت

که بعد صد در گناه توبه ضرور است و امریکه در قرآن شریف بر آ
 آن وارد شده بر علیه وجوب است نه اباحت و استحباب چرا که
 چیزیکه در ترک آن این قسم وعید باشد صرف مباح و مستحب نتواند
 بود و خیال نباید کرد که گناهی که صادر شده صغیره است بکار و
قال عارث حد ثنا عبد الله بن مسعود حدیثین
 احدهما عن النبي صلى الله عليه وسلم واكثر عن نفسه
 قال ان المؤمن يرى ذنوبه كأنه قاعد تحت جبل يخاف ان يقع
 عليه وان الفاجر يرى ذنوبه كذباب مر على انفه فقال
 به هكذا قال ابو شهاب بيده فوق انفه رواه البخاري
وقال عليه الصلوة والسلام ليخش احدكم ان
 يؤخذ عند اذني ذنوبه في نفسه حل عن محمد بن النضر
 الحارثي مرسل رواه في كنز العمال وفيه ايضا **قال**
 عليه الصلوة والسلام لا تنظروا في صغر الذنوب ولكن

۵۵

چنانکه او شسته است
 شست که در وقت بیکدیگر
 که در وقت که قاضی بنیان
 خود را شست که قاضی بنیان
 بنیاد او به تاب از دست خود

انوار الجواهر فی التوضیحات

این سخن خود اشاره نموده

شسته و فرمود علی الصلوة والسلام

باید که ترسد بر یک از شما

از آنکه مواظبه شود وقت

اولی آنرا که او در دل

دست ۱۲

شسته و فرمود علی الصلوة والسلام

السلام نظر بر صغیر گناه

لیکن

نظر کنید که امام حیات
کرید ۱۲

علی زید علیه الصلوة والسلام
ایمان برین گناه دارد خود را
از این ایمان خیر زید را که
حقین تر از این خیر را
عالیت از خدا ۱۲

افعال الخیر فی الصلاة
۵۶

علی زید علیه الصلوة والسلام
ایمان از تاجیه توبه و از این
از خود حکم خود اگر توبه ۱۲
همه رویت از ما توبه گرفت
همه رویت از ما توبه گرفت
زید علیه الصلوة والسلام
حقین که بعد اگر اعتراف
حقا که کند توبه کند و بعد
بدست فرای خداوند تعالی
بر ص ۱۲
همه رویت از اهل بیت
گرگرفت و زید

انظر واعلم من ابرأتم حل عن عمرو بن العاص وفيه ايضاً
قال عليه الصلوة والسلام يا عائشة اياك ومحقرات
الذنوب فان لها من الله طالبا حرم والحكيم ع عن عوف
بن الحارث الخراساني وتأخير در توبه جائز نباید داشت **فقال**
عليه الصلوة والسلام اياك والتسليف بالتوبة و اياك
والغرة بحكم الله عنك الذي يلي عن ابن عباس كذا في كذا
حالا حقيقت توبه را باید شناخت و این اینست که انسان را
بعد از صدور گناه ندامت شود بر این که کارے از من صادر شد
که خلاف مرضی مالک خود بود و در توبه بیهوده حق تعالی
آورده از این مغفرت خواهد و بداند که اوست مغفرت کننده
عن عائشة قالت قال عليه الصلوة والسلام
ان العبد اذا اعترف توبة توب آت ب الله عليه متفق
عليه كذا في المشكوك وفيها ايضاً عن أبي حمزة قال قال

فیت الیام کیونکہ وہ مال
لے کر دینا الصلوٰۃ والسلام

مفتی محمد رفیع الرحمن صاحب دہلی

مجلس اعلیٰ ہندوستان
کے رکنوں کی طرف سے
پیش کردہ قراردادیں
میں سے ایک

الوزار التجارى كى ادلة التوحيد

△△

دور
سختنایک
پس سوات شور
کوشنایک
شعبه گران
عزیز علی
فاندهای

عن ابن عباس كثر العمل وفيه ايضاً قال عليه الصلوة
والسلا ما كبرية مع الاستغفار ولا صغيرة بصغيرة
مع الاصرار ابن عساکر عن عائشة وفيه ايضاً قال
عليه الصلوة والسلام من اذنب ذنباً فعلم ان له رباً
ان يغفر له غفرله وان شاء ان يعذبه عذبه كان حقاً
على الله ان يغفر له لك حل عن عائشة وفيه ايضاً
قال عليه الصلوة والسلام من اذنب ذنباً فعلم
ان الله قد اطلع عليه غفرله وان لم يستغفر له ص
عن ابن مسعود اذا حادى ث مذكوره معلوم شد که در توبه
ند است و علم و طلب مغفرت بنده ضرورت و محل آن دل
است و پس وقت توبه در دل حالتی باشد که زبان مستغفر
از آن خبر ندارد و آن حالت قلبی که اصل توبه است در مردم بحیا
نیست بلکه خود یک کس حالتی در خود می یابد که بار دیگر ماثل آن

له مروت از عمران بن حطان
 گزشت از قبیل بنی امیه
 و آنکه در بر صلی بنی امیه
 علیه السلام گفت حالت ام
 یس را طلب فرمودند که است
 اطوار و توبه بکشتی دارد و ایستاد

بخویشش آوردن نمی تواند ازین وجه مدارج توبه متفاوت شدند
 و فرق در خواص و عوام پیدا آمد و همین امر ازین احادیث هم برهن
 است عن عمران بن حصین ان امرأة من جھنمية اعترفت
 عند النبي صلى الله عليه وسلم بالزنا وقالت انا حبلى فذل
 الذي صلى الله عليه وسلم وليها فقال احسن اليها فاذا
 وضعت حملها فاخبري ففعل فامر بها فشدت عليها
 ثيابها ثم امر برجمها فوجعت فصلى عليها فقال له عمران الخطاب يا رسول
 الله رجمتها ثم فصل عليها فقال ثابت توبة لو قسمت بين اهل المدينة وسعتهم
 وهل وجدت شيئا افضل من ان جادت بنفسها لله رؤا
 التوفى. وعن سليمان بن بريد عن ابيه قال جاء
 ما عزم مالک الى النبي صلى الله عليه وسلم فقال يا رسول
 الله طهرني فقال ويحك اسرجع فاستغفر الله وتب اليه قال
 فرجع غير بعيد ثم جاء فقال يا رسول الله طهرني فقال النبي

فرمود ان زن را که توبه نمود
 لباس او را بر حکم رجم او نمود
 پس بر کمره مشد باز نمودند
 بران زن پس عرس نمود
 عرس فلان و فلان و فلان
 و بر فرمودی او را باز نمود

۵۹
 غازی بر او پس فرمودند
 که چنان توبه کرد که ملائک
 توبه تقسیم شد و مدعیان
 اهل مدینه بخوارش میگردد
 آن همه را ایامی شدانی
 چیرست را افضل از آنکه بود
 که آن زن بخت خوش نمود

که آن زن بخت خوش نمود
 چیرست را افضل از آنکه بود
 آن همه را ایامی شدانی
 اهل مدینه بخوارش میگردد
 توبه تقسیم شد و مدعیان
 که چنان توبه کرد که ملائک
 غازی بر او پس فرمودند

هم کن از خدا و توبه کن مروت او گفت که رجوع کرد آنک و در باز آمد و عرض نمود یا رسول الله

توبه لوقسمت بدین امة لوسعتهم الحلايت رواه مسلم
 ازین معلوم شد که کیفیت توبه زیادت و نقصان می پذیرد و انچه از
 در احیائی فرمایند که توبه راسته جزا است یکی علم اینکه گناه حجاب می شود
 در میان بنده و هم محبوب او و چون ضرر گناه را یقین دانست کیفیت
 آن برداش خالص آمد در آن حالت بوجه فوت محبوب کیفیت
 بدش پیدای شود و این حالت ندامت است و چون این حالت
 قوی شده حالتی دیگر در دل پیدای شود که آن قصد و اراده باشد
 و این قصد بهر سه زمان قلع میسر در بزمان حال ازین وجه که قصد
 ترک گناه کند که متعجب آنست و بزمان استقبال از نخبه که
 جز نمیکنند بلکه گاهی متعجب آن گناه نخواهد شد و بزمان ماضی ازین
 که بهر قدر که تواند قصد تلافی مافات کند پس مدار توبه بر علم نخستین است
 هر قدر که آن بیشتر باشد ندامت و عزم قوی تر گردد و اینست حقیقت توبه
 و لفظ (توبه) نام آنست و پوشیده نیست که نام صرف بر آنست که

توبه بر آنست که
 در بیان آنست

۶۱
 فی الجمله
 آنکه در این

در گفتگو بکار آید و هر اثر که مرتب می شود بر نفس شے است که مسکئی است
نه بر اسم مثلا آتش چیزیست موجود در خارج گویا در سایر حیوانات
نامی نداشته باشد و احواق و روشنی و غیره آثار بر ذات آن مرتب
میشوند که مسکئی است نه بر لفظ آتش همچنین آثار یک بر توبه مرتب شدنی است
بر این کیفیت قلبیه که سلسله لفظ توبه است مرتب خواهد شد
نه بر لفظ توبه اگر کسی هزار بار توبه یا توبه یکدم بگوید و آن حالت قلبی
موجود نباشد بسبب احادیث مرتومه و غیره توبه راست نیاید پس اگر
حق تعالی ثواب این قول عطا فرماید آن چیز دیگر است و همچنین در
توکل و رضا و تسلیم و غیره همان کیفیت قلبیه خاصه متبر خواهد بود که مختص
بهر یکی است لفظ توکل بر وضویت و توستیکه توبه صادق از بنده
بنظر ورنی آید حق تعالی انان بسیار خوش می شود و کما در عن حارث
بن سواد قال حدثنا عبد الله بن مسعود حدثنا ابن ابي اسحاق
عن النبی صلی الله علیه و سلم و الاخر عن نفسه قال

ان المؤمن يرى ذنوبه كأنه قاعد تحت جبل يخاف ان
 يقع عليه وان الفاجر يرى ذنوبه كذباب مر على انفه
 فقال هكذا قال ابو شهاب بيده فوق انفه ثم قال
 افرح بتوبة العبد من رجل نزل منزلا وبه مهلكة ومعه
 راحلة عليها طعامة وشرابه فوضع راسه فنام نومته
 فاستيقظ وقد ذهبت راحلته حتى اذا اشتد عليه الحر والعطش
 او ما شاء الله قال ارجع الى مكاني فوجع فنام نومته ثم رفع راسه
 فاذا راحلته عنده تابعه ابو عوانة وجرير عن الاعمش رواه البخاري
 وعن انس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الله اشد فرحا
 بتوبة عبده حين يتوب اليه من احدكم كان راحلته بارض
 فلاة فانفلتت منه وعليها طعامه وشرابه واليس منها فاني شقوة فاجع
 في ظلماتها من راحلة فيبينها هو كذلك اذ هو بما قائمة عنده فاحذر
 بخطاها ثم قال من شذ الفرج اللهم انت عبدى وانت رابى من شذ الفرج

طعنه زور وعلیه قطره وانشاء
 حق قطره از توبه بسته
 ویا در توبه می شود از
 سکه در طعنه نظر بر آنست
 خود آمد و بر او را نش
 بود که بر آید و خدا را
 بیشتر مدح و محال آنست

انما التجمل في اذن التوحيد

۲۳

خیر چو بیدار شد دید که
 توبه از دست او افتاب
 گرم شده و توبه را بیایا رغال
 توبه را بر سر نهاده بجای ساقی
 بگشت و خستید باز چو
 سمرقند داشت دید که شراب
 نرد او دست یس بار او

گفت ای سب توبه من نمی
 دهن به در ده که تو از غایت
 سرور غافل

در جنت و گنت عابدان
بودند و با هم را که بود
از دو کدو بیس و قند
از شسته و از قبض روح
ماخت پس

عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير
عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير

عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير
عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير

عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير
عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير

عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير
عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير

عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير
عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير

عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير
عن أبي بصير عن أبي بصير عن أبي بصير

قَالَ لِيَا بَابُ فَقَالَ أَذْهَبُ بِهِ إِلَى النَّارِ وَرَأَى أَجَلَ نَجْمٍ صُلِيَ عَلَيْهِ
يَحْيَى أَنْتَ كَمْ غُرُورٍ جَاهِرٍ وَوَصْرٍ أَزْهَقِ تَعَالَى وَرَأَى قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى
وَأَيُّهَا فَالْقَوْمُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَأَنَا فِي فَارِهِبُونَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى
قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا الْمَلِكُ الْغَنِيُّ صِرَافُ نَفْعٍ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَعَنْ وَرَأَى
مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كَتَبَ (مَعَاوِيَةَ إِلَى الْمُغِيرَةِ) كَتَبَ
إِلَيَّ مَا سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَلْفَ الصُّلُوَةِ
فَاعْلَمْ عَلَيْهِ الْمُغِيرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ
خَلْفَ الصُّلُوَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ اللَّهُمَّ
مَانِعَ اعْطَيْتَ وَلَا مُعْطَى مَانَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ
الْجَدُّ وَقَالَ ابْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنِي عَبْدَةُ بْنُ وَزَّادٍ أَخْبَرَهُ بِهِ لَدُنَّ
وَفَدَتْ بَعْدَ لِي مَعَاوِيَةَ فَسَمِعَتْهُ بِأَمْرِ النَّاسِ بِذَلِكَ الْقِيلِ
رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ يَا غُلَامُ إِنِّي
أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ احْفَظْ اللَّهَ يَحْفَظْكَ احْفَظْ اللَّهَ يَحْفَظْ لَكَ جَنَّاتُ جَنَّاتِ

اگر چہ جسے غایب نام اذو
نہو داگر مدو چہ ہم اندو
طلب بداند اگر چہ بیج
شو کہ پر یک دفعہ شمع
قانونت اندو کہ ہا لغز
کہ نوشتہ است حق کجا
پر لود و در کجا ہند کہ
ضررہ: زار سا تازو اند
فت حق شمع

مکتبہ دارالعلوم دیوبند

شہداء
سے فرمود حسن ظن بہ
موتے قتالے از حسن مجاہد
الوجہ

٧٥

۵۴ فصلت

که با من در این راه

[illegible]

فصل اول

و باید شد ز دانش

دوست عزیز! وقت ہے!

اعرف ذلک من نیته الا قطعت اسباب السماء بین
 یدیه و ارسلت الهوی من تحت قدمیه و ما من عبد
 یطیعنی الا وانا معطیه قبل ان یسألنی و مستجیب له
 قبل ان یدعونی و غافله قبل ان یتغفر فی ک. م. و ان
 عسا کروالدی عن عبد الرحمن بن کعب عن ابيه و عن ابی
 ایوب الاحضاری رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی
 الله علیه و سلم لرجل اجمع الایاس عما فی یدی الناس
 الحدیث رواه احمد کذا فی مشکوٰۃ ازیس احادیث و آیات
 ثابت شد که خوف و رجاء در همه امور خواه دینی باشند یا دنیوی
 صرف از حق تعالی باید داشت و سیکه از دیگر می ترسد یا از
 رجایی دارد برائے او وعید وارد شده قال علیه الصلوٰۃ
 السلام ما من عبد یقصر بمخلوق دونی اعرف ذلک من
 نیته الا قطعت اسباب السماء بین یدیه و ارسلت الهوی

طبع کتب اسباب آسمان را
 در بر دین و حکم سانس و غیره

و از زیارت او و در کمال حال
 من کند بهر چه او را قبل حال

من غفر کثرت استغفار ۱۲
 طبع علی طبعه و السلام

۶۹
 غفر کثرت استغفار ۱۲

محمّد بن ابی حمزه از انجیر و سیب
 در دست ۱۲

محمّد بن ابی حمزه از انجیر و سیب
 در دست ۱۲

طبع کتب اسباب آسمان را
 در بر دین و حکم سانس و غیره

من تحت قدميه الحديث المذكور ايضا **قال** عليه الصلوة
 والسلام انما يسلط الله على ابن ادم من خافه ابن ادم
 ولوان ابن ادم لم يخف غير الله لم يسلط الله عليه احدا
 وانما وكل ابن ادم لمن رجا ابن ادم ولوان ابن ادم
 لم يرج الا الله لم يكله الله الى غيره الحكيم عن
 ابن عمر رضی الله عنه كذا في كذا الحال وفيه ايضا
قال عليه الصلوة والسلام ما سلط الله على ابن ادم
 الا من خافه ابن ادم ولوان ابن ادم لم يخف الا الله ما
 سلط الله عليه غيره ولا وكل ابن ادم الا من رجا ولوان
 ابن ادم لم يرج الا الله ما وكل الى غيره الديلمي عن ابن عمر
 وكسي كصفت از او تعالى می ترسد وعدة حسنة برائے او دار شد
كما قال عليه الصلوة والسلام من اتقى الله اهاب الله
 كل شئ ومن لم يتق الله اهابه الله من كل شئ الحكيم عن واثقه

برپايت او ۱۲
 زمره عباد السلام حق تعالى
 سلطانى كه بر او مى كند
 از زمره پيغمبرانى كه بر او مى كند
 ملكه شريكه تعالى سلطه
 تمامه بر او كند و تقويت

افان الجمل في حاشية التوحيد
 ۲۰

كونه من حيث كونه
 از او در رجا باشد
 ۱۲
 من حيث كونه
 من حيث كونه
 من حيث كونه
 من حيث كونه

12/1/21

قال عليه الصلاة والسلام من خاف الله خاف الله منه
كل شيء ومن لم يخف الله أخافه الله من كل شيء أبو اليسر
والله بن عبد الرحمن في أماليه والرافعي عن ابن عمر رضي الله
عنه وفيه أيضا قال عليه الصلاة والسلام لو خفتم الله خفيتم
لعلم العلم الذي لا يعلم معه ولو عرفتم الله حق معرفته
لزالتم بدعاكم الجبال الحكيمة وابن السني عن معاذ حالي أبا
وانست كرخ ورجا وراشخاص وادقات يحسان نيت كفاوت
مابرج آل امر بديهي است وازير با حادوث بهم ستفاوت عن هذا
بن عبيد الله كان يقول لأن أعلم ان الله يتقبل مني مثقال
حبة من خجل أحب الي من الدنيا وما فيها لأن الله تعالى
يقول يتقبل الله من المتقين رواه أبو نعيم في الحلية وتسن
قال كان شاب على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم يبكي
ذكر النار حتى حبه الذكر في البيت فذكر ذلك النبي صلى الله عليه وسلم

[illegible]

فأما النبي صلى الله عليه وسلم فلما نظر إليه الشاذلي قام ^{عليه} فأنه
وخر ميتاً فقال النبي صلى الله عليه وسلم جهزوا صاحبكم فإني
الخوف من النار فلذلك كبدته والذي نفسي بيده لقلنا عاذه
الله منها من رجاسيتها طلبه ومن خاف من شيء هرب منه
ابن أبي الدنيا والموفق بن قدامة في كتاب البكاء والرقعة
كذا في كثر العمال وعن أبي حباب القصاب واسمه عون بن
ذكوان قال صلى بنا زرارته بن أوفى صلوة الصبح فقرا
يا أيها المذبح حتى بلغ فاذا نفر في النافوخ خر ميتاً وكنت فيمن ^{عليه}
إلى إدارة رواه أبو نعيم في الحلية وذكر الزرقاني رحمه ^{الله}
في شرح المواهب أن ثعلبة بن عبد الرحمن الأنصاري ^{رضي}
عنه كان بخدمة صلى الله عليه وسلم فبعثه في حاجة
فرباب أنصاري فرأى امرأة تغتسل ففكر النظر إليها فخاف
أن ينزل الوحي فهرب على وجهه فأتى جبالين مكة والمدينة

۷۲
 روایت است که قطب و خانقاری
 وقت اخراج حضرت عباس (ع)
 میبرد و در دست حضرت عباس (ع)
 و سرستاد خود و راه خانقاری
 افتاد و غسل میکنند که در درو
 نظر در می آید و آن حضرت را و
 هدی می کشد که آن حضرت را و
 شود پس آن حضرت و در

قد دخلها فقد صلى الله عليه وسلم اربعين يوما
 فنزل جبرئيل عليه السلام فقال ان المهارب بين الجبل
 يتعوز بالله من النار فارسل عمرو وسلمان فاتباه به فمريض
 ومات خوفا من الله رواه ابن مندة وابن شاهين وابو نعيم
 خيال نو نیست که چه قسم خوف بر دلها ای بزرگواران طاری شده
 باشد که جگر را پاره پاره کرد تا جان حق تسلیم کردند بعد از این مراجع
 خوف پایه پایه تنازل اند تا آنکه نوبت خوف مآرسد پس این
 درجه را اگر با آن قیاس کنیم خود ظاهر است که آن را که
 میانه اگر فی نفسه دیده شود هر کس مال خود را نیکو میداند پس اگر چیزی
 معتد به منبر و یا بدشکر گوید و گرنه و زاکست که حق تعالی ازاں محرم
 ندارد و چرا که خوف و خشیت مقامیست رفیع حق تعالی می فرماید
 اللَّهُ يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 وَالسَّلَامُ عَلَى رَأْسِ الْحِكْمَةِ خُفَاةُ اللَّهِ الْحَكِيمِ وَابْنُ كَلْبٍ عَنْ أَبِيهِ

شریف چون یافتند حضرت
 علیه السلام و السلام احدی از
 جبرئیل علیه السلام حاضر شد
 و فرمود که در حال که دست
 پس روانه فرمود حضرت

۳۴
 انما العبد العبد
 مع التوكل و العلم و العمل
 راجع الیه و نه در حدیث
 در حدیث حق تعالی
 شد و نه از حق تعالی
 بخاطر

۳۵
 نه در حدیث خوف
 حدیث حق تعالی است

كذا في كثرة العمال وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام
 خشية الله راس كل حكمة والورع سيد العمل القضاة عن
 النبي وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام كفي
 بالمرء علما ان يخشى الله وكفي بالمرء حلا ان يحب نفسه
 هب عن مسروق مرسلا وفيه ايضا
 قال عليه الصلوة والسلام ان الله يحب القلب الحزين
 كره عن ابى الدرداء وفيه ايضا قال عليه الصلوة
 والسلام ينبغي للمؤمن ان لا يحسى الاحزينا ولا يصبر
 الاحزينا وان كان محسنا لانه بين محققين ذنبا وقصفا
 منه لا يدرى ما الله صانع به وما بقى من عمره لا يدرى
 ما يصيبه فيه من المصائب الدليلى عن ابى امامة رضى
 الحديث بطوله كره عن ابى امامة غرض كره خوف آلهى ساكن
 اسلام راضو ريت وكسا نيكه خوف وخشية بل انها تمكن است

سلمه من كنهين يكتفى بهما
 ارمم اكرم ترمم ارمم ترمم
 وفاعلت كانه يرمم بهما
 فميكند

له سرور من سرور من سرور
 بمرور من سرور من سرور
 نيكه لا يدرى ما الله صانع به

انوار الخلق في الصلاة
 ٢٠

ووفد استمعت لهما في الصلاة
 فميكند كانه يرمم بهما
 فميكند كانه يرمم بهما
 فميكند كانه يرمم بهما

هر وقت که نخواهند هر چیز و هر کس بحسب وعده الهی از آنها می‌ترسد
 و طبع می‌شود در همین اوراق واقعۀ علاءضمدی معلوم شد که چگونه
 باین خطر بد ریاضۀ عمیق رانند و آن فوراً پایاب شد و ابن عمر
 گوش شیر گرفته زجر کردند و در وفق اشاره شان گرفته وقت
 و این قسم هزارها واقعات در احوال صحابه و اولیا موجود اند -
الحاصل چون از آیات و احادیث صمیمه دانسته شد که
 هر چه ترس آن لازمیشری باشد خواه از قسم حیوان باشد
 یا نبات و غنیمه و خواه جوهر باشد یا عرض همه مخلوق حق تعالی
 و تا وقتی که حق تعالی اذن نمی‌دهد هیچ چیز نفی و ضرر بر رسانی
 نمی‌تواند پس مقتضای ایمان آن باشد که از هیچ چیز ترسند
 خواه آن از قسم موفیات اینها باشد یا آن جایی که
 از اعمال نفس خود هم باک ندارد و نه از چیزی رجا دارد بلکه در تکلیف
 موقع خوف و رجا به ماسوی الله باشد فوراً با حق تعالی

تعلق گیرد و بعین راسخه اوسع قوس سازد که اگر او تعالیٰ
 خواهد همین شے موفی را باعث نفع سازد و همین شے نافع هر ضرر
 گرداند و همچنین در اعمال و افعال خود هم خوف از حق تعالیٰ دارد که از
 من فعلی صادر نکند که در اهل ضرر دنیا و آخری باشد در جای که
 دارد که برحمت و اسعه چنانکه بے انتها فضل باشد بروده افعال
 شایسته صادر خواهد گشت اندر چه که دل انسان در قبضه او تعالیٰ
 است. عن عبد الله بن عمر قال قال رسول الله ﷺ
 عليه وسلم ان قلوب بني آدم كلها بين اصبعين من
 اصابع الرحمن قلب واحد يصرفه كيف يشاء ثم
 قال قال رسول الله ﷺ عليه وسلم اللهم مضر القلوب
 صرف قلوبنا على طاعتك رواه مسلم كذا في المشكاة
 وهم حسد بر عمل ثواب و عقاب مرتب شد نیست لیکن بالذات
 تأثیر کند مانند قال عنه الصادق و الشاهر قاربوا و سددوا

طه و سجد علی الصلوة و السلام
 در نماز مردم در میان دو
 سجده و حتی پیش یکدل
 بخانه که خواهد بود و از غرض
 آنکه اگر در آنجا دعا
 دل ما را بسوسه طاقت

۶۶
 در آنجا که در آنجا
 خدایا که در آنجا
 خدایا که در آنجا
 خدایا که در آنجا

والبشر وادعوا الله لن ينجوا احد منكم ليعمله ولا انا الا ان
 يتخل في الله جرمة منه وفضل حمم عن جابر بن سمرة
 حمم لا عن ابي هريرة كذا في كذا العمال وفيه ايضا
قال عليه الصلوة والسلام رجعت للنساء في عرسعة
 رحمة الله واخبرك ان الله تعالى يقول ما غضبت على احد
 غضبي على عبلي اتي معصية فتعاطها في جذب عفوي فلو
 كنت معجلا للقبوه او كانت العجالة في شأني لجننت للقائين
 من رجمتي الحديث الرافي عن ماجة ابن محمد
 بن المستجع عن جده كذا في كذا العمال بلکہ
 اهل الله سوائه حق تعالى از هیچ چیز کارزارند حتی که از
 آخرت هم کما **قال** عليه الصلوة والسلام الدنيا
 حرام على اهل الآخرة والآخرة حرام على اهل الدنيا
 والدنيا والآخرة حرام على اهل الله عن ابن عباس كذا في

ودرش بشید ویا نیکوکار
 غنا همت خود را بابت از حق
 و درین کتب چنانکه در حق تبارک

بخت ۱۰

طاهر و زود و باطنی و باطنی

شمس که در کتابی که در دست

دست حق تعالی در این کتاب

میزبان که از این کتاب در دست

تخمین یک کلمه که در دست

احوال و احوال و احوال

حوسن و نیک و کلین است از کتب

برندی و خوب که در دست

بعضی خوب که در دست

همه دنیا و دهر است پادشاه

و آخرت و دهر است پادشاه

و دهر و دهر است پادشاه

کثر العمل کلام دین بود که بالذات عمل تاثیر می نماید
 چنانچه از احادیث مذکور معلوم شد پس از عمل چه خوف درجا داشته
 شود بلکه در عمل هم خوف درجا از حق تعالی باید داشت ازین تقریر
 فائده دیگر هم حاصل شد که ایمان بین الخوف والرجاء است مؤمن
 باید که در عمل حرکات و سکنات خوف هم دارد و در رجاء هم و کافران
 سر و کار می ندارد و عن عمر بن الخطاب قال لولنا دی مناد
 من السماء ای الناس انکم داخلون الجنة کما
 اجمعون الا رجلاً واحداً الخفت ان اکون انا هو و لولنا دی
 مناد ایها الناس انکم داخلون النار الا رجلاً
 واحداً الرجوت ان اکون انا هو و ایه ابو نعیم فی الخلیفه
 اگر عمل در حساب و شمار می بود لا محاله یک حالت غالب می شد
 هر دو حالت یعنی خوف درجا برتر شدی و قال علیه الصلوٰۃ
 ما اجتمع الرجاء والخوف فی قلب مؤمن الا اعطاه الله

همه خوف است که اگر کسی در رجاء
 نداند که عمل در رجاء و عقاب
 بهشت و عذاب است یک کلام
 خوف الی الله که یک کلام
 انوار التوحید فی القلوب
 در باب پنجم از فروع التوحید
 یک کلام است که در کتاب
 سنن در مورد که در سنن
 در باب است

عز وجل الرجاء وامنه الخوف هب عن سعيد بن المسدي
 مرسله كذا العمل اگر گفته شود که مومن را از دوزخ ترسیدن
 و در تهلكه نیفتادن از انحصار ثابت است پس نه ترسیدن از چیزی
 سواي حق تعالی چگونه صادق آید گوئیم که در اصل خوف دوزخ
 هم شبهه نیست از خوف حق تعالی و انتشار آن همین است که اگر
 خلاف مرضی او تعالی کند عقوبت خواهد کرد عام از یسئرا
 دوزخ باشد یا چیزی دیگر پس این خوف راجع است بسبب
 صفت انتقام او تعالی و نباشد این خوف مگر شخص مومن را چنانچه
 کافر بر او ایمان ندارد قال الله تعالى ان الذين آمنوا
 وهاجروا وجاهدوا في سبيل الله اولئك يرعون رحمة
 الله رجائی که در این آیه شریفه بیان شد نصیب بر کس و
 ناکس نیست بلکه آن منجمله کلمات ایمان است پس قابل این قسم
 رجا چنان ایمان باشند که از دیگر فضائل محض هستند مثل هجرت و

حق تعالی بپاداش و بپای
 دامن و احوال از خوف ۱۲
 بلکه آنکه ایمان اصفی و دوزخ

انما الخیر فی الدنیا و الآخرة

۶۹

کردن و جهاد در راه خدا
 چنانکه میسر میسر از نعمت
 خدا تعالی ۱۳

چهار و قال عليه الصلوة والسلام يا ابن آدم انك ما
 دعوتني و رجوتني فغرت لك على ما كان منك ولا
 ابالي المحدثات وايضا عن النبي كذا في كذا في العمال و
 فيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام انما يدخل الجنة
 من يجرها وانما يجتنب من النار من يخافها وانما
 يرحم الله من يرحم حبه عن ابن عمر رضي الله عنه
 بايد دانست كه صفاتي كه در انسان و حيوانات مشترك باشد
 مثل اكل و شرب و جماع و غيره انسان در استقامت آن حسب
 عقل خود از سایر حيوانات امتياز مي يابد و مثلاً بر اهل
 اشياء اوضاع و شش و ط و غيره معينه مي يابد مثل بلغم و غيره
 كه در حيوان يافته نمي شود بعد از ان شريعت در ان همه ايت
 نموده باصلاح آن پرداخت پس اهل اسلام در ان امور از كفار هم
 ممتاز باشند و كيكيه بر اصلاح شرعي كاربند نه شد از سعادت ابدی

لعل ما كن محنته آيد
 سيد آل دار و جهان
 از دوست و دشمنان
 انوار التوحيد
 ۸۰
 در اين كتاب
 در اين كتاب
 در اين كتاب

محروم ماند پس چنانکه اهل اسلام در اکل و غیره از سایر حیوانات
 بحسب عقل ممتاز اند از جهت شرع از کفار هم امتیازی دارند
 و چنانکه اکل و شرب در میان انسان و سایر حیوانات مشترک
 است چنان خوف در جا هم مشترک است چه مشاهده است که
 جانور را از دشمن خود خوف میدارند و از کسی که خورش و غیره میدهد
 الفت و ظاهراست که فشار این الفت رجا است و همچنین
 بر وقت میقتله غذا میبرد و جار عطا میجوید می آید پس منور شد
 انسان از حیوانات و از کافران ممتاز باشد - مابدا امتیاز
 نیست که در اشیاء ضارّه بر وجه خوف دارد که حق تعالی تعلیم
 آن فرموده و آن چنانست که از نفس شیء هیچ خوف ندارد
 چرا که آن سحر است و فرمان حق تعالی تا و قتی که امر الهی نمی شود
 هیچ ضرر رسانیدن نمی تواند و اگر ضرر رسد در آن هم
 نفع تصور کند که منزله گناهانست و باعث رفع درجات

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ

أَيْدِيَكُمْ وَأَلْزَمَ مِنْزِمَاتٍ لَأَعْلَنَ شُؤْدَ أَنْزَارِ اسْمِ غَنِيْمَتٍ
عَقْمَةٍ وَفَاتٍ مَقْصُودٍ أَنْدَكُنْهُ كَرِيْمٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَمَرَّةً مِنْ بَعْضِ أَحِبِّ لِقَاءِ اللَّهِ أَحِبُّ لِقَاءَهُ ۝

قَالَ تَعَالَى فَمَنْزِلُ الْمَوْتِ أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

لیکن چونکہ حق تعالی ارشادی فرماید و لا تَلْفُوا بِأَيْدِيكُمْ
إِلَى الْيَسْأَلِ الْهَلَكَةِ أَرْتُمْ رَوْصَدَ أَمْ لَكُمْ سَبَابُ أَنْ تَفْقِدُوا جَائِئِكُمْ

بِأَلِّ امْرِئٍ مِثْلَ جَاهِدٍ وَغَيْرِهِ پَسِ اجْتَنَابِ الْأَشْيَاءِ مَضْرُوءَةٍ

بِأَعْتِ خَوْفَ جَلْبِي بِأَشَدِّ كَيْفِيَّتِ امْتِنَالٍ لَمْ يَكُنْ يَدْرِي بِأَنْ يَكُنْ رَاجِعًا

هَمِينَ قِيَاسُ بَلَدٍ كَرْدِ پَسِ اجْتَنَابِ مَوْمِنٍ الْأَشْيَاءِ مَضْرُوءَةٍ وَاقْتَدَامِ

بِأَشْيَاءِ نَافَعَةٍ وَرَحِيقَةٍ خَوْفٍ وَرَجَائِ الْأَوَائِئِ

بَلَكُمْ أَنْ ائْتَمَلَ امْرَأَتَهُ وَأَنْ طَاقِيَّتِ نَجْمَةُ طَاعَاتِ -

اِحْصَالِ مَوْمِنٍ رَأْيًا بِأَنْ يَكُنْ خَوْفٍ وَرَجَائِ الْأَوَائِئِ

اِحْصَالِ مَوْمِنٍ رَأْيًا بِأَنْ يَكُنْ خَوْفٍ وَرَجَائِ الْأَوَائِئِ

علم بر میسر می شود
باز سبب است که اگر
علم از دل بیاید تا حق تعالی
دادوست دارد حق تعالی
افراد را به جهت
۸۲
بقا و احوال و دست مبارک
سازد و از دست مروت تا اگر
صالحان استند
عنه از دست مروت تا اگر

مثل حیوانات و یا کفار دارد بلکه امتیاز مذکور بهم رساند اگر آن
 در خود بایدهم خدا بجا آورد و اگر نه دعا کند و تصرع نماید تا
 تکمیل ایمان شود و ذلک فضل الله و منجمله اصلاح قلبی یک
 آنست که ایمان بقضاء و قدر آرد که هر چه در عالم می شود
 پیش از تخلیق همه تقدیر او نوشته شده است خلاف آن هیچ
 نمی شود **قال تعالی** و لولا کتاب من الله سبق
 لمسکرم فیما اخذتم عذاب عظیم و **قال تعالی**
 ان الذین حققت علیهم کلمة ربک لا یؤمنون و لو جاءهم
 کل ایه حق یرؤ العذاب الا لیم قال الله
 تعالی لکل امة اجل اذا جاء اجلهم لا یتاخرون
 ساعة و لا یتقدمون و **قال تعالی** و لولا کلمة
 سبقت من ربک لفضی بینهم فیما هم فیہ یختلفون
 و عن ابی هریرة **قال** قال اللہ صلی الله علیه و سلم

جف القلم تانت لاق رواه البخاري وعن عمران بن
 حصين **قال قال** رجل يا رسول الله اعرف اهل
 الجنة من اهل النار قال نعم قال فلم يعمل العاملون
 قال كل يعمل لها خلق له ولما ليس له رواه البخاري
 وعن عبد الله بن عمر **قال قال** رسول الله صلى الله
 عليه وسلم كتب الله مقادير الخلائق قبل ان يخلق
 السموات والارض خمسين الف سنة قال وكان
 عرشه على الماء رواه مسلم كذا في المشكوك وعن
 ابن عمر رضي الله تعالى عنه قال قال رسول الله صلى
 عليه وسلم كل شيء بقدر حتى العجز والكيس رواه مسلم
 ازين ظاهر است که هر چه در عالم می شود پیش از خلق عالم حقا
 تقدیر هر چیز فرموده است حتی که سعادت و شقاوت
 مردم نیز چنانچه مصرح است که جنت و دوزخ را

سلمه آنچه فرموده آن مرد می باشد
 آنرا قلم دوست خدا در
 پیش از خلق عالم
 صلی الله علیه و آله و سلم بیان جنت
 و ناری
 از ابوالفضل و از اندر و در
 گفت بهین بر اهل بایک
 و در هر حال آن یک
 و در هر حال آن یک

پیدا کردہ ہر ایک فردم را آفرید و مبین کرد قال تعالی
 ولقد ذرانا لجهنم کثیرا من الجن والانس لیسرقلوب
 لا یفتقہون بہا ولہم اعین لا یبصرہن بہا ولہم اذان
 لا یسمعون بہا اولئک کاکافرا مبل ہما ضل اولئک
 ہما الخافلون عن انس بن مالک عن النبی صلی اللہ علیہ وسلم
 قال وکل اللہ بالرحمہم لکا فیقول ای رب نطفۃ
 ای رب علقۃ ای رب مضغۃ فاذا اراد اللہ ان یقضی خلقہا
 قال یارب اذکر لہ انشی اشقی ام مسجدا فما الذیق فم الاجل
 فیکتب کذلک فی بطن امہ رواہ البخاری وعن ابن عباس
 قال سئل رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عن اوکاد
 المشرکین فقال اللہ اعلم بماکانوا اعلملین رواہ البخاری
 وعن ابی ہریرۃ قالوایا رسول اللہ اخبرایت من یموت وهو
 صغیر قال اللہ اعلم بماکانوا اعلملین رواہ البخاری

عیدارکیم بادعہ منہا ربنا ربنا
 دانش را ۱۲
 طے فرمود علی السلام بیع
 فرشتہ ای تعالی کون من فرشتہ
 دنی زویدہ بفرشتہ تعالی
 سعادت و شقاوت و رزق
 و موت اور ترک ما درش ۱۱

۱۵
 اذکر الخیر فی الخیر الخیر
 طے پرید کے ارتخفت
 صل مشرق علیکم کہ مال اولاد
 شرکین چہ خدام مشرک
 و بعد حق تعالی پیدا کرد
 آنہا چہ قسم علی میکردند

[illegible]

الوارث محمد بن أحمد الدينوري
في سنة ١٢٠٠

و درین ۱۱

از آن که در آن عزم
گفت شنیدم از آن حضرت
صلی الله علیه و سلم فرموده
که حق تعالی

ما فرمود پس باید که
خود بیست شان در آن عزم
ذبت را فرمود و اینها را
بیست خود بیست شان را

بیست خود بیست شان را
ذبت را فرمود و اینها را
بیست خود بیست شان را

قال عمر سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول
عنها فقال ان الله خلق ادم ثم مسح ظهره بميمنه فاستخرج
منه ذرية فقال خلقت هؤلاء للجنة ويعمل اهل الجنة يعملون
ثم مسح ظهره فاستخرج منه ذرية فقال خلقت هؤلاء
لنار ويعمل اهل النار يعملون فقال رجل فخير العمل يا رسول الله
صلى الله عليه وسلم قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله اذا خلق
للجنة استعمل يعمل اهل الجنة حتى يموت على عمل من اعمال
اهل الجنة فتدخله به الجنة واذا خلق العبد للنار استعمل
يعمل اهل النار حتى يموت على عمل من اعمال اهل النار فيدخله
به النار رواه مالك والترمذي وابوداؤد كذا في المشكوك
وعن عبد الله بن عمر قال خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم
وفي يديه كتابان فقال اتدرون ما هذان الكتابان
لا يا رسول الله الا ان تخبرنا فقال للذي في يده اليمنى هذا

انما العمل في الآخرة

پس عمل چه کار کند و فرمود
نقص بدست جنت پیدا کند
تا بهر درواز عمل اهل جنت را
جنت و چون پیدا کند نقص
تا بهر درواز عمل اهل جنت را
تا بهر درواز عمل اهل جنت را

و اینها را
بیست خود بیست شان را
ذبت را فرمود و اینها را
بیست خود بیست شان را

کتاب من رب العلمین فیہ اسماء اهل الجنة واسماء اباؤهم
 وقبائلهم ثم اعمل علی آخرهم فلا یزاد منهم ولا ینقص منهم
 ابدا ثم قال للذی فی مثاله هذا کتاب من رب العلمین فیہ
 اسماء اهل النار واسماء اباؤهم وقبائلهم ثم اعمل علی آخر
 فلا یزاد منهم ولا ینقص منهم ابدا افعال اصحابه فقیم اعمل
 یا رسول الله ان کان امر قد فرغ منه فقال سددوا وقاربوا فان
 صاحب الجنة یحتمله بعمل اهل الجنة وان عمل ائمی عمل وان
 صاحب النار یحتمله بعمل اهل النار وان عمل ائمی عمل ثم
 قال رسول الله صلی الله علیہ وسلم یدلایه فنبذها ثم قال
 فرغ ربکم من العباد فزیق فی الجنة وفزیق فی السجود والکرم
 کذا فی مشکوٰۃ ازین احادیث معلوم شد که مار بودن جنّتی و دوزخی
 برنوشته اندلی است فی نفسه عمل را در اال دخل نیست بلکه خود
 اس چیز آسان میشود که برکے اس مخلوق شده یعنی اگر جنّتی است

نام ال بنیست است حاتم
 حیدر قبطه انما دود و غیره
 لعمری ان من ذوات عالمی
 و قبیله آل و مرکب کال دود
 آفریننده و متولد کننده

انما الجنة و النار
 کما بود در دنیا و جحش کرب
 بجهنم سبب عمل برین طاعت
 و است حال گردید برین طاعت
 بگویند که تامل جنت عمل
 بدست خواجه شد و دنیا جان
 ال نار جلی ناره

جنت قریب موت آسان می شود و گویا طول عمر بر آن عادی نه شده باشد
 و همچنین عمل و نیکو در آن وقت آسان شود و اگر دوزخی است
 عن عبد الله قال حدثنا رسول الله صلى الله عليه وسلم
 وهو الصادق المصدوق ان احداكم يجتمع في بطن امه
 اربعين يوما ثم علقه مثل ذلك ثم يكون مضغته مثل ذلك
 ثم يبعث اليه ملكا فيؤمر بربع برزقه واجله وشفق او
 سعيد فوالله ان احداكم والرجل يعمل بعمل اهل النار
 حتى ما يكون بينه وبينها غير ذراع او ذراع فيسبق
 عليه الكتاب فيعمل بعمل اهل الجنة فيدخلها وان الرجل
 يعمل بعمل اهل الجنة حتى ما يكون بينه وبينها غير ذراع
 او ذراع فيسبق عليه الكتاب فيعمل بعمل اهل النار
 فيدخلها قال ابو عبد الله قال ادم الا ذراع رواه البخاري
 وعن سهل بن سعد قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ان العبد ليحل على اهل النار والله من اهل الجنة ويعمل
على اهل الجنة والله من اهل النار وانما الاعمال بالحوادث
متفق عليه كذا في المشكاة وعن عائشة رضي الله عنها
قالت كان لابي بكر رضي الله عنه دعاء يدعو به اذا خرج
وامسى يقول اللهم اجعل خيري عري اخره وخير عري
سوائه وخيرا يا ابي بكر لم يدع
بهذا الدعاء وانت صاحب رسول الله صلى الله عليه وسلم
وثاني اثنين في الغار قال ان العبد ليحل حقيقا من دهره
يعمل اهل الجنة فيحتمله يعمل اهل النار وان العبد
يعمل اهل النار حقيقا فيحتمله يعمل اهل الجنة الخشيش
وسفيان بن عيينه في جامعة كذا في كنز العمال وقال
رسول الله صلى الله عليه وسلم يا ابا ذر لا تيأس رجل
يكون على شرف يومه الى خير فيموت عليه ولا يامن رجل يكون

9.

فرمودہ علی بن ابی طالب (علیہ السلام) :
 "مَنْ رَأَى رَجُلًا يَتَكَلَّمُ بِكَلِمَةٍ
 فِي حَقِّ رَجُلٍ غَيْرِهِ فَهُوَ كَأَنَّهُ
 يَتَكَلَّمُ فِي حَقِّ نَفْسِهِ"

بہارِ شریعت

علی خیار قلی جمع الی شهر فیموت علیه لیستغاک عن الناس
 ما تعلم من نفسک ابن السنی کذا فی کثر العمل وعن
 ابی الدرداء عرضی الله عنه قال بینما نحن عند رسول الله
 صلی الله علیه وسلم ننادی اکر ما یکون اذ قال رسول الله
 صلی الله علیه وسلم اذا سمعتم یحیل ذال عن مکانه
 فصد قوه واذا سمعتم برجل تغیر عن خلقه فلا
 تصد قوا به فانه یصیر الی ما یحیل علیه رواه احمد کذا
 فی المشکوۃ ازین معلوم شد که عمل ای که انسان همیشه میکند
 اعتبار آن نیست قابل اعتبار همان عمل است که پیش از مرتکب آن
 شده و در سعادت و تفاوت برهانست و در آن تغیر نمی شود البته
 اگر خود حق تعالی خواهد یا با اسباب دیگر تغیر تقدیر می فرماید
 چنانچه ارشاد است یحیی الله ما یشاء و ینتخب و عند الله الکتاب
 و این تغیر هم منجمه مقدرات است چه حق تعالی در ازل آنرا هم دانسته است

کلام جبر و تدبیر
 این قول باشد یا نه
 از نفس خود مردم را
 مجبور را

۹۱
 انوار الجنات فی احوال الانبیاء
 در تفسیر این حدیث که از
 حدیث خود عید یاد میکند
 در آن حدیث که از عید یاد میکند
 تقدیر شد یا نه میگوید ۱۲

فرویدار کلمات از قضاوت
جست اندیشه را که است
دنه قوه که بخندک خفای-

الوزارة العامة للإدارة العامة
٩٢

بہنِ بادم
فرمود کہ نوشتی حق تعالیٰ

وَأَن عَيْنُ قِصْطٍ اسْتَحْصَلَ بِكَ رَكْعَةً مِّنْهُ يَكُونُ خَيْرًا لِّكَ
بِأَشْرَمِهِ بِقِصْطٍ أَلَيْسَ الْبَنِي اسْتَأْذَنُوا بِكَ اسْتَأْذَنُوا بِكَ اسْتَأْذَنُوا بِكَ
فَنَالَتْ وَلَمْ يَأْذَنُوا بِكَ اسْتَأْذَنُوا بِكَ اسْتَأْذَنُوا بِكَ اسْتَأْذَنُوا بِكَ
اللَّهُ تَعَالَى وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ وَمَنْ يَهْدِ
اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ وَقَالَ تَعَالَى فَمَنْ يَرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ
يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يَرِدْ أَنْ يَضِلَّهُ يُجْعَلْ صَدْرَهُ
ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ ضَعْفًا
عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ وَقَالَ تَعَالَى كَذَلِكَ هُوَ أَهْوَىٰ
مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا وَقَالَ الْبَنِي
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَيْسٍ أَلَا أَعْلَمُ أَنَّ
كَلِمَةً هِيَ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ
وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْمَعْصُومُ مَنْ عَصَمَ اللَّهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ
وَعَنْ الْبَنِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَى ابْنِ

د قديره آياتو قدر
قول است علي زين
گويديان من
د قديره - رقيه بانا
اسلام حقيقت چرچ
قلم ايو امارادو
د قديره آياتو قدر

ببعض القدر و يكفرون ببعضه قلت نعم ما يقولون قال يقولون
 الخيبر من الله و الشر من ابليس فيفرون على ذلك كتاب الله
 و يكفرون بالقرآن بعد الايمان و المعرفة فيما يلقي امتي
 منهم من العداوة و البغضاء و الجدل اولئك زنادقة
 هذه الامة في زمانهم الحديث و نيز هر فعل كه از بنده صا
 مي شود و پيش از صدور آن شيعتي در بنده يا محتمل مي شود كه بهال قشاور
 صدور فعل است آن مشيت از اختيار و ايجاد بنده نيست بلكه آن
 مشيت تابع و اثر مشيت خداست تعالى است يعني هر فعل كه حق تعالى
 از بنده صادر كردن نخواهد بنده اراده آن كار ميكند و آن كار از و
 صادر مي شود و ممكن نيست كه بعد مشيت و اراده حق تعالى بنده آن
 كار بخند قال الله تعالى و ما تشاؤون الا ان يشاء الله رب العالمين
 قال تعالى و لو شاء ربك لآمنن من في الارض كلهم جميعا
 افانت تكبره الناس حتى يكونوا مؤمنين - و قال تعالى ما كا

عنه و فرمود كه خوانند گفت
 قدر كه خير از خداست
 و شر از ابليس است
 و نيز اين اجابت از خدا

بجواب
 ۹۵
 و از اينجا

عنه
 نخواهد شايد بنده را
 الله تعالى
 و اگر نخواست
 تو بيمه ايلي زمين را
 بجان آورد و نه نياي جبر كه مردم
 را بماند كه بگويند يا بنده

لنفس ان تؤمن الا باذن الله ويجعل الرجب على الذين لا يعقلون
 وقال الله تعالى ان شر الدواب عند الله الصم البكم
 الذين لا يعقلون ولو علم الله فيهم خيرا لا سمعهم ولو سمعهم
 لتووا وهم معرضون - يا ايها الذين امنوا استجبوا لله
 والرسول اذ دعاكم لما يحيدكم واعلموا ان الله يحول بين
 المرء وقلبه وانه اليه ترجعون - وقال الله تعالى واذ يريك
 اذ التقيتم في اعينكم قليلا وبقلائكم في اعينهم ليقضي الله
 امره ان كان منقولا والى الله ترجع الامور وقال عليه الصلوة
 والسلام اذ اراد الله انفاذ قضاءه وقدره سلب عن
 ذوى العقول عقولهم حتى ينفذ فيهم قضاءه وقدره
 فادامضى امره رد اليهم عقولهم ووقعت الندامة
 فرعن انس وعلى رضى الله عنه وفيه ايضا قال عليه السلام
 ان الله ادا احب انفاذا مر سلب كل ذي لب ليه حظا

بول بخوابه من قسسه
 ابو الحسن قضاة قد فرغوا
 از تعلیم آن حال بآنها رسید

آخر البیان فی رد الله التیجیه
 ۹۶
 و بعد از آنکه عارفی را
 عقل را پس بدید و بآنگاه
 برفت و آنرا می شود ۱۱

پیدا کنند میرے کسی مانع

پید
او نہ شود ۱۲
نہی از علی رضی اللہ عنہ
سہلہ قدر زود و جریست
نہی

سید قدرت
عینی داخل آل
باز پسندید و در
الاحمد

۹۶

تغیثیں اُن کے بازو رسید
فرمود اس سائل کی دعا
خدا کے فضل سے

خیاں کہ خود خواستہ از آفرین
یا خیاں کہ از استی گفت پندار

فواست آموزید فرمود علی
از تو گرفت چنانکه خود خواست
یا چنانکه تو خواستی

پایان کتاب

سوال یکمین از رب خود
 گفت چرا که خود را از خود
 فرمود بر آید و تو خواهی
 گفت تو که خود را از خود
 فرمود بر آید و تو خواهی
 گفت تو که خود را از خود
 فرمود بر آید و تو خواهی

قال بل كما شاء قال فيبعثك يوم القيمة كما شاء او
كما شئت قال بل كما شاء قال ايها السائل تسأل ربك
العافية قال بلى قال فمن اي شئ تسأله العافية ام من
البلاء الذي ابتلاك به ام من البلاء الذي ابتلاك
به غيره قال من البلاء الذي ابتلاك به قال ايها السائل
تقول لاحول ولا قوة الا بمن قال الله بالله العلي العظيم
قال فتعلم ما في تفسيرها قال تعلمي مما علمك الله يا
امير المؤمنين قال ان تفسيرها لا يقدر على طاعة الله
ولا يكون له قوة في محصبة الله في الامرين جميعا الا بالله ايها
السائل لك مع الله مشية او دون الله مشية فان قلت
ان لك دون الله مشية فقد اكتفيت بها عن مشية الله
وان زعمت ان لك فوق الله مشية فقد ادعيت مع الله شركا
في مشيته ايها السائل ان الله يشج ويد او يفته الاء ومنه

98

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
يُؤْتِهِ مِنْ حَيْثُ يُشَاءُ وَلَا تَحْسَبُ
أَعْيُنُهُمْ الْكِبَرَةَ وَالْحَسَنَةُ أَوْفَىٰ
عِنْدَ اللَّهِ ذُو الْأُلْوَانِ

دعا از شریفیت تو بالائے
 مشیت اوست پس دیکھو
 اگر کوئی شریفیت تو بالائے
 مشیت اوست پس دیکھو
 خداوند تعالیٰ خود سر کے
 پیسے از دست پیا رہی
 د از دست دوا۔

الدوا و اعقلت عن الله امره قال نعم قال على الان
اسلموا خكم فتوموا فضا فخره ثمر قال على لو ان عندى
رجلا من يقدر به لاخذت رقبة ثمر لا زال اجاءها حتى
اقطعها فانهم يهود هذه الامته ونصارىها وجوسها
چون ظاهرا شد که بنده و رشيت فعل استغالی میدارونه در صدور
آن پس ماست هر فعلی که از و صادر شود ازین رو بر موقع نخواهد بود
کما ورد عن طاووس قال سمعت ابا هريرة رضى الله عنه
عن النبي صلى الله عليه وسلم قال احتج ادم موسى فقال
موسى يا ادم انت ابونا فحييتنا واخرجنا من الجنة
قال له ادم يا موسى اصطفاك الله بكلامه وخطاك
ببداة تلومنى على امر قدرة الله على قبل ان يخلقنى
يا ربيع سنه فتح ادم موسى ثلاثا رواه البخارى
وقال عليه الصلوة والسلام احسنوا فان غلبكم

یاد داشت گفت نعم فرمود
این وقت مسلمان شد
برادرش را بنزدید و مصافحه
او کردید و گفت علی رضی الله
عنه اگر قدری از من بپوشد

کردن او چنانست که آنرا
بگوید و ضرر ندارد و بپوشد
ایها امت اند
بسیار است که در اندام
و موسی صلیا السلام
گفت موسی تو چرا اینچنین

99

ایها آدم کردی و بدادیدی
لا بد است گفت آدم علیه السلام
بگویند ترا خداست تعالی
ایها سلام و نوشت بشنو
ایها ماست میکنی مرا بگو
مقدور است گفت قیامت سال
از پیوسته از من پس عذر نشود

آدم علیه السلام
فرمود کارینک کنیز
که خواندند پس بفرمودند

فكتب الله تعالى وقدره ولا تدخلوا اللوفان من اخل
 اللودخل عليه على الشيطان خطا عن عمر كذا في كذا
 وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام المؤمن القوي خير
 واحب الى الله تعالى من المؤمن الضعيف وفي كل لها
 خيرا حرص على ما ينفك واستمع بالله ولا تجزوا ان
 اصابك شئ فلا تقل لو اني فعلت كان كذا او كذا ولكن
 قل قد را الله وما شاء فعل فان لو تفهم على الشيطان ثم
 عن ابي هريرة رضي الله عنه اخرج في حقيقت هانست
 مذكور شد ليكن يا ايس همه اما موريم كه عمل نمايم كما علموا رشاد است
 چنانكه قرآن مجيد واحاديث صحيحه مصرح است كه تراين سلكه كو
 بفهم ما يايدي ايمان بران آوردن ضروريست وبحث و گفتگو
 ممنوع است عن ابي هريرة رضي الله قال خرج علينا رسول
 صلى الله عليه وسلم ونحن نتنازع في القدر فغضب حتى

ولفظ اگر در كلام نيايد كه
 آن على شيطان را محال است
 ابو هريرة رضي الله عنه في حديثه
 اخذ البخاري في التاريخ
 ۱۰۰
 در دست بآيد با بولت
 على الله عليه وسلم با بولت
 بخير و در سلكه قد رسي
 نهايت غضب فرمود ۱۲

اخرج وجهه حتى كانا فقاء في وختتية حب الرومان فقال
 ايها الامرتم ام بهذا ارسلت اليكم انما هلك من كان
 قبلكم حين تنازعوا في هذا الامر عزمت عليكم عزمت
 ان لا تنازعوا فيه رواه الترمذي وروى ابن ماجة
 نحوه عن عمر بن شعيب عن ابيه عن جده كذا في المشكاة
 وفيها ايضا عن عمر رضي الله عنه قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم لا تجالسوا اهل القدر ولا تقاطعوا
 رواه ابوداود وعنه عبد الرحمن بن عيسى قال اتى عمر
 رضي الله عنه فقيل له ان ناسا يتكلمون في القدر فقام
 خطيبا فقال يا ايها الناس انما هلك من كان قبلكم من الامم
 في امر القدر والذي نفس عمر بيده لا اسمع برجلين
 يتكلمان فيه الا ضربت اعناقهما فاجم الناس
 فما تكلم احد حتى ظهر زانغة بالشام ومن الحجج اخشش

گفتند که ای ایستایان ما
 گفتند که ای ایستایان ما

بنیاد ما سابقه است
 وین سالک شد که گفتیم

شاره که در آن نزاع کنید
 مع شرفا و عین خطب خاند

و در آن گفتند که اگر در کس
 ۱۰۱

در مسئله قد کلام کند کردن
 هر دو خواهم نزد من مردم

از آن بازمانده تا آنکه
 تا بنفرد زمانه جان برآمد

فی الاستقامتہ واللا لکائی کسر کذا فی کذا الحال وپنا کہ
 ایمان بر قضا و قدر واجب است و بحث منوع بچنین برائے کسیک
 ایمان ندارد و عید بے سخت وارد شدہ عن علی رضی اللہ عنہ
 قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لا یؤمن عبد حتی
 یؤمن بأربع یشہدان لا الہ الا اللہ انی رسول اللہ بعثنی
 بالحق و یؤمن بالموت والبعث بعد الموت و یؤمن بالقدر
 رواہ الترمذی وابن ماجہ کذا فی مشکوٰۃ و فیہ ایضا
 وعن ابن عمر رضی اللہ عنہ قال سمعت رسول اللہ صلی
 علیہ وسلم یقول یكون فی امتی خسف ومسح و ذلک
 فی المکذبین بالقدر رواہ ابوداود وروی الترمذی
 نحوه وعن ابن الدلیلی قالت اتیت ابی ابن کعب رضی اللہ
 عنہ فقلت لہ قد وقع فی نفسی شیء من القدر فخذنی لعل اللہ
 ان ینذہبہ من قال فقال لو ان اللہ عزوجل عذب اهل

زود علی السلام و است
 شست در کج خاندند و کجانی
 بکسب قدر خواهند کرد ۱۲
 این دلیلی رحمت اللہ علیہ
 میگوید کہ از زانی این کتب

اخوان المسلمین
 ۱۰۳۰
 از سلفه قدر بیکس و اشع
 گفت اگر حق تعالی

حوائه واهل ارضه عذبه وهو غير ظالم لهم ولو
رحمهم كانت رحمته خيرا لهم من اعمالهم ولو انفقت
مثل احد ذهابا في سبيل الله ما قبله الله منك حتى
تؤمن بالقدر وتعلم ان ما اصابك لم يكن ليخطئك و
ما اخطاك لم يكن ليصيبك ولو مت على غير هذا الدخلك
الناز قال ثم اتيت عبدا لله بن مسعود رضى الله عنه
فقال مثل ذلك قال ثم اتيت حذيفة بن اليمان فقال
مثل ذلك ثم اتيت زيدا بن ثابت فحدثني عن النبي
صلى الله عليه وسلم مثل ذلك رواه ابو داود وابن ماجة
وقال النبي صلى الله عليه وسلم من لم يؤمن بقضاء
الله تعالى ويومن بقدر الله فليس له مس الا بها غير الله
طس عن انس رضى الله عنه كذا في كنز العمال وفيه ايضا
قال عليه الصلوة والسلام ان امتي لا يزال امتسكة

کے مطابق زمین اور خلاب
دو چیز ہیں۔ اگر زمین پر
وہاں سے کہیں کوئی اہل حق
نہ ہو تو وہاں سے کہیں کوئی
اہل باطل نہ ہو۔

۱۰۱
خوار و التبحر في الاموال
داخل موقوف

میکویدیس از دین و غیره

وہم میں گفت از قدیر

بنا بین الیوم و از این
مسیحی الفیله درین

فوقداست برین باشد
یار و دوست و یار باشد
دفعه دیگر ایام بقیاد و قد
ایان کرد ۱۱

بدینها مال را بکن بوا بالقدر فاذا اكد بوا بالقدر فخذ لك
 ملاكهم طيب عن ابي موسى رضى الله عنه وفيه ايضا
 قال عليه الصلوة والسلام من جعل الاستطاعة
 الى نفسه فقد كفر - الدليلى عن انس رضى الله عنه وعن
 ابن عمر رضى الله عنه قال جاء رجل الى ابي بكر رضى الله عنه
 فقال ادريت الزنا بقدر وصال نعم قال الله قد لا ثم بعد
 به قال نعم يا ابن الخطاب ما والله لو كان عندى انسان لامرته
 ان يتجانفك ابن شاهين والاكاي معافى الستة انست
 علم سلك ايمان بقضا و قدر حاله و خود غور نمودنست که ایا این جنس
 ايمان در خود یافته میشود یا نه اگر یافته شود شکر باید کرد که نعمتی است
 عظمی و اونی آن نیست که هم در خزن پیرامون خاطر نخواهد گشت
 که ما قال علیه الصلوة والسلام لا ایمان بالقدر زیذهب
 الحق و الحزن ثم فی تاریخه کذا فی کذا العمال چرا که چو تعیین با

و فیما یلزم قدر کسب
 و در وقتیکه کارب اگر کند
 ملاک خواهد شد
 و در مورد دیگر استطاعت

احوال الله التجدد
 ۱۰۳۰

و طاعت بسوئ نفس خود
 منسوب کنند که نیکو در ۱۲
 و نیز در ایمان بالقدر بهم
 و حزن را می برد ۱۲

و حقیق که چنانچه بدست نیامد آنکه قسمت نبود و گاهی بدست شدنی نیست پس
 برزنت آن هیچ غم و اندوه نباشد زیرا که اندوه بر بهای چیزی باشد که آدمی آن را
 و خود را خود را بجا نیاورد حصول میداند و از نیاجاست که بر نیافتن سلطنت فقیر را
 هیچ غم نمی شود. لکن انتقد در خود تفتیش نمود نیست که تصدیق می که با آن میدارد
 آیا مثل تصدیق وجود و کماست یا اگر نیاید در محکم آن کوشد و بعد از آنکه ایمان
 و علم آن محال شد عمل از این مهمات است چنانکه بحث آن تفصیل گذشته که
 علم بر عمل مضرت است و علم آن باشد که چنانکه میداند که هر امر که بوجودی آید از
 طاعت خداست و استقامتی است وقت وجود هر امر خواه موافق مرضی خود باشد یا مخالفت
 تقیید کند کس کار از نظر حق تعالی است و در وقت دوست دشمن یکسان
 خواهد بود و چرا که منشاء دوستی و دشمنی جد و افعال کسی می باشد بغیر ذات همچنین
 بغیر و جد و طبع مرتفع خواهد شد و ماده را یوسف هم باقی نخواهد ماند زیرا که کار که
 به تو فرمود الهی شده این کس را چه مجال استعطال تا بر آن افتخار نماید و هم مع و دوم
 نزد سیکسان خواهد شد که ما و در عن بن عبد الله قال قال عبد الله

رضی الله عنه لا يبلغ بمبدل حقيقة الايمان حتى يجعل بذروته ولا
 يجعل بذروته حتى يكون الفقر احب اليه من الغنى والتواضع
 اليه من الشرف حتى يكون حادثة وذامه عدله سواء وانه انما
 في المحلقة وبعين طمع و خوف و رجا ما سوى الله من دفع خواهد شد زیرا که هیچ
 چیزیست که تقدیر نمی رسد و نیز صبر و شکر بر یک آسان خواهد شد و علی هذا القیاس
 نظر او بر محبوب خلق خواهد افتاد بکنه بجای قبح حسن آن شیء و نظرش جلوه گر
 شد نیست چه کاری که خدا تعالی کند فی نفسه محبوب نباشد و هم تواند که بر یک است
 کند زیرا که آن اعتراض راجع بسوء و محرم خواهد شد آنرا آنچه شرما منوع است
 از نفس آن کار انکار نمود نیست و از تخلیق آن و امر بالمعروف و نهی عن المنکر
 عند الضرورت و اجرائی حدود و غیره و توبه و ندامت بر گناه امتثال الامر بحکم
 اخراص خواهد نمود و مرتجب گناه را بجای اینکه قابل طعن و لعن شمارد محل ترحم
 خواهد انگاشت و از ان عبرت خواهد گرفت که اگر بجای انحراف خود محل اجرائی قضاء
 و قدری بود غیر از کتاب آن چاره نمی داشت لاجرم بر او رحم آورده بجا آورد

عبد الشکر بن مسعود رضی الله عنه
 گفته که بنده تحقیقت ایمانی
 نمی رسد تا مقام ملکیت بندگی

۱۰۶

این دو بیت باقی مانده است از کتاب
 فقر از غنی و تواضع از شرف
 دوست و دشمن و آنگاه
 گفته دوست گفته دشمن
 بسیار نشود ۱۱

استغفار خواهد کرد و الغرض کسیکه در جمله اقوال و افعال و حرکات و سکون مشایخ
 فعل مختصالی که عمل مسلم علم بالقضاست دارد و اساس توحید و محکم خواهد شد
 اخراج ابن جریر عن ابن عباس رضی الله عنهما فی قوله هل انتك
 بنت الحنظل اذ تسور و المحراب قال ان داود علیه السلام قال
 یارب قد اعطيت ابراهیم و اسحق و یعقوب من الذکر ما لو ددت
 انک اعطيتنی مثله قال الله عز وجل انی ابتلیتھم بما لم یتک
 به فان شئت ابتلیتک بمثل ما ابتلیتھم و اعطیتک كما
 اعطیتھم قال نعم قال له فاعمل حق اری بلاغک فكان ما شاء الله
 ان یکون و طال ذلک علیه فکاد ان ینساہ فینما هو فی صحرا به اذ و
 علیه حمامة فاراد ان یاخذها فطارت علی کوة المحراب فذهب
 لیاخذها فطارت فاطلع من الکوة فرأى امرأة تغتسل ثم کہا
 قال علیه الصلوة و السلام لا ایمان بالقدر نظام التوحید
 عن ابن مریة رضی الله عنه کذا فی کثر العمال هر خیر نظامی نماید

که درین مشهد جرأت بر گناه پیدا خواهد شد لیکن فی الواقع چنین است زیرا که
 کسیکه شریعت را پیشوائی خود ساخته زمام اختیار بدست حق داده از اتباع شهوات
 بکلی برآمده خلایق تعالی محاطت او خواهد فرمود اگر مقتضای تقدیر گناه
 از و صادر شود بدین نظر که امثال او امری پیش نظر اوست قصد تو نبخواهد
 لیکن فی الجملة در مرتبه خواهد افتاد که از چیزیست که خود حق تعالی از او یاده فرمود
 چگونه تو بکنند درین مشهد مجاهده قوی پیش خواهد آمد چرا که عقل مشرب بالوهم
 با دراک آن محاصل است لیکن قتی که عقل را پیش فرمان الهی مجبور ساخته صرف
 با امثال پرداخته تو بهر کم و بیش بدانند که خواست حق تعالی چنین بود بجله و سه
 این مجاهده که مجاهده عقلی تحت تراز مجاهده جسمانی است حق تعالی را به بر و سه
 خواهد کشاد تا سران منکشف شود که ما قال تعالی والذین جاهدوا فینا
 لنضدیهم سبیلنا و معلوم خواهد شد که فرق در میان حرکت او و حرکت قسری
 جماد و حسیست و آنکه امر بین الامرین است یعنی بین التحریر و الاختیار چنانکه علی کرم الله
 وجهه ارشاد می فرماید چه معنی دارد و معنی همل بن ادریس المشافعی رضی الله

عن يحيى بن مسلم عن جعفر بن محمد عن أبيه عن عبد الله
 بن جعفر عن علي بن طالب رضي الله عنهما أنه خطب الناس
 يوماً فقال في خطبة وأجعب ما في الإنسان قلبه وله مواد
 من الحكمة وأصداد من خلاصها فان منحله الرجاء ^{الطبع} له
 وإن هاج به الطبع أهلكه الحرص وإن ملكه اليأس
 أقتله الأسف وإن عرض له الغضب اشتد به الغيظ
 وإن أسعد بالرضا نسي التحفظ وإن ناله الخوف شغله
 الحزن وإن أصابته مصيبة قصمه الخزع وإن أفاد
 مالا أطغاه النقي وإن غصه فاقة شغلته البلاء إن
 أجهده الجوع فعذب به السعف فكل يقتصر به مضرك وكل
 أفرط له مفسد قال فقام إليه رجل ممن كان شهد معه
 الجمل فقال يا أمير المؤمنين أخبرنا عن الندى فقال الجمل
 عميق فلا تلجه قال يا أمير المؤمنين أخبرنا عن القدر قال

على كرم الله وجهه
 خطبة غاندة ودوران حال
 دل را بیان فرموده
 بنافست وگفت ای امیرالمؤمنین
 ۱۰۹
 از حال قدر بفرموده خود
 آن بزرگوار است
 از آن بزرگوار است

حق تعالیٰ با تو خلق شده و وقوع آن ضروری بود پس اگر آن کار خصله
طاعات است بر آن شکر گوید و اگر معصیت باشد توبه و ندامت
کند اگر طالب صادق است و مجاهده قوی امید است که حق تعالیٰ
بزرگ آن بر او نکشف فرماید وَ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
خلاصه المرام آنکه چون ایمان بقضا علی وجه اتم متحقق شود لوازم
و آثار آن که یکسان شدن دوست و دشمن و دمج و ذم و دفع و ریا
و سمعه و عجب و غوث و رجا بے ماسوی الله و اعتراض بکس و غیره
متحقق شد نیست چه مسلم است که اِذَا ثَبَتَ الشَّيْءُ ثَبَتَ بِلَاوَزِهِ
و آثاره پس کسانی که درین مشاهده مشغول هستند اگر کلامی از آنها
آنچه لازم این مشهد باشد صادر شود چندان مسیح نخواهد بود زیرا که
آنچه دل انسان بدان مشغول است گاه بے اختیار بر زبان
می آید پس در آن حالت انسان معذور باشد و چند آن قابل
مواخذة نخواهد بود بخلاف مثل ما مردم عوام که برائے نام عبارت

انملت بالقدر خيرة وشره من الله تعالى مینخواستیم و هیچ
برای مرتب نیست اینجاد رسل ایمان کلام است و در صورت
اولی صرف بے احتیاطی در حفاظت آن شده اگر ما بگوئیم که ایمان
بقدر نداشتیم قطعاً کافر شویم و اگر گوئیم داریم آثار آن بوجود است
و خود حالت قلبی بر وقت گواهی میدهد که ازین مسأله وقت صد
فضل سروکاری نیست الا ما شاء الله گویا آن عبارت صرف بر
خواندن موضوع شده است پس وظیفه ما اینست که تکمیل آن کنیم
و طعن و تشنیع در حق آن نماند که عمل بر این میدانند جائز نداریم مگر گفته
شود که چون در ما لوازم و آثار آن یافت نمی شود پس در ایمان
بقضا کلام باشد و در صورت عدم ایمان کفر لازم می آید چرا که
در میان ایمان و کفر واسطه نیست جوابش آنکه فی الواقع در میان
کفر و ایمان واسطه نیست لکن عدم ترتب آثار مذکوره دلالت
بر کفر ندارد چه آثار بر ایمان قوی مرتب می شوند و آن باعث ترقی

درجات است و برای نجات از دوزخ انشاء الله تعالی
 ایمان ضعیف بکم کافی تواند شد چنانکه در احادیث صحیح مصحح است
 پس از عدم ظهور آثار مایوس نباشد بلکه فکر تکمیل آن و محبت
 با کسانی که در آن محال میدانند باید داشت تا بمصدق حدیث
 شریف المروم من احب صلاحیت و دخول به زمرة آنها
 حاصل آید بجهت اصلاح قلبی بچگونه است که راضی بقضا باشد
 قال علیه الصلوة والسلام خمس من الایمان من لم
 یکن فیہ شیء منهن فلا ایمان له التسلیم بامر الله
 و الرضا بقضاء الله و التفویض الی الله و التوکل علی الله
 و الصبر عند الصدمة الاولى رواه البزار کذا فی البدر
 المنیر الامام الشعرانی - و عن ابی اسحق قال قال لی البراء
 بن عازب رضی الله الّا اعلمک دعاء علمیه رسول الله
 صلی الله علیه و سلم قال اذا رایت الناس قتلنا فسلوا

فرمود علی الصلوة والسلام
 پنج چیز از ایمان است چنانکه
 یکبار از آن بخواند و او ایمان
 نیست تسلیم بامر حق تعالی و
 بقضائے او تعالی و تفویض

امر برست و او تعالی و حق
 در دست تعالی و هر وقت

او صلوات ۱۲

در هر روز پنج مرتبه بخواند که

تسلیم بامر حق تعالی و

در هر روز پنج مرتبه بخواند که

تسلیم بامر حق تعالی و

تسلیم بامر حق تعالی و

تسلیم بامر حق تعالی و

تسلیم بامر حق تعالی و

تسلیم بامر حق تعالی و

تسلیم بامر حق تعالی و

تسلیم بامر حق تعالی و

الذهب والفضة فادع بهذه الدعوات اللهم اني
 اسألك الثبات في الامور واسألك عزيمة الرشاد
 واسألك شكر نعمتك والصبر على بلائك وحسن عبادتك
 والرضا بقضائك واسألك قلبا سليما ولسانا صادقا
 واسألك من خير ما تعلم واعوذ بك من شر ما تعلم
 واستغفر لك لما تعلم طيب وابونعلم كذا في كذا العلم
 وفيه ايضا عن عبادته بن الصامت رضي الله عليه
 قال قال رجل يا رسول الله اى العمل افضل قال الصبر
 والسماحة قال اريد افضل من ذلك قال لا تهتم الله
 في شئ من قضائه هب وفيه ايضا قال عليه الصلوة
 والسلام من لم يرض بقضاء الله ولم يؤمن بقدر الله
 فليمتس لها غير الله عز وجل الخطيب عن انس عن
 قال عليه الصلوة والسلام قال الله عز وجل من لم يرض

روايت است و زياره
 رضي الله عنك يا رسول الله
 عليه وسلم كدام على الله
 است و زياره
 و من كدام على الله
 مني يا رسول الله
 و من كدام على الله

اذ قال النبي اذ قال النبي

اذ قال النبي اذ قال النبي
 اذ قال النبي اذ قال النبي
 اذ قال النبي اذ قال النبي
 اذ قال النبي اذ قال النبي

نمی شود بلکه آن رضا از نفس شئی می باشد از جهت تلذذ بدان
 که آن در کافران و نیم یافته می شود اگر رضا بدان شئی از این
 جهت می بود که آن عطای حق تعالی است هر عطای کسان
 می نمود تا اندرین صفت از کفار امتیاز پیدا می شد پس چون
 را باید که فرق نماید در میان رضا بالقضا و رضا بالشئی و گرنه
 در سلب رضا با کفر خلاف خواهد افتاد چه رضا با کفر کفر است
 نه رضا بقضا را کفر غرض که بهر نعمت و بهر بلا و ابتلا و غیره که
 مومن را رسد بدین جهت که از خدای تعالی است بدان رضی
 باشد و کراهیت را از آن بدل راه ندهد لیکن این کار کار
 هر کس نیست و بدان کیفیت رضامندی که در دل می باشد
 و هر کس آنرا میداند خاصه وقت مصیبت کاریست سخت اگر
 کسی نهایت اجتهاد کند می تواند که به زبان رضامندی ظاهر
 نماید لیکن آن رضا نه باشد چه محل رضا دل است نه زبان البته

و توفیق که محبت تامه و انس با حق تعالی حاصل شود و وجود کیفیت رضا
 ممکن بلکه واقع است چنانکه هر کس میدانند که هر چه از دوست
 می رسد نیکوست و ضرب الجیب زریب و چون در مدارج
 محبت تفاوت است در مدارج رضا هم تفاوت خواهد بود و
 بعض آثار و لوازم چنان بوده باشند که مأموم عوام از آن
 خبر ندارند و دل اهل محبت آنرا تصدیق تواند کرد و درین صورت
 اگر کلامی که خبر از آن درجه است از بزرگی به وقوع آمده باشد
 قابل اعتراض نخواهد بود بلکه دال بر کمال محبت است الحاصل
 رضا بالقضا فرج محبت الهی است و محبت الهی از لوازم ایمان
 است قال الله تعالی والذین امنوا الله جفا لله چوین
 آیه ارشاد است که مومنان الله محبت با خداست تعالی میداند
 و یک درجه محبت آنست که آدمی را کور و کور سازد و کما قال علیه الصلو
 والسلام حبك للشئ لعی ویصمر حمرته و عن ابی الدرداء

الحزب بطی فی اعتدال القلوب عن ابی بکر بن زرارۃ و ابن عساکر
 عن عبد الله بن النضر کذا فی کذا الحال پس ضرورت شد
 که محبت الهی از همه چیز دگر غالب تر باشد اگر کسی این چنین
 محبت الهی در خود یا بدشکرا و انماید ورنه تیضیع و زاری آنرا
 از خدائے تعالی طلب نماید چه در صورت ثبوت ملازمت و ریا
 و محبت انتقال لازم دلیل انتقال ملزوم باشد و آن محل
 خطر است نعوذ بالله من ذلک و علامات شدت محبت
 یا خدائے تعالی بسیار اندیکه آنست که موت آساں شود و هیچ
 خوف آن نباشد بلکه اشتیاق آن پیدا شود چرا که لقاء
 حق تعالی بے موت صورت نر بند پس موت واسطه لقاء
 حق تعالی باشد و معلوم است که واسطه لقاء محبوب باطیع
 مرغوب می باشد عن ابراهیم قال قال ابن مسعود رضی الله
 عنه ليس للمؤمن راحة دون لقاء الله عز وجل فمن كان

از زبان مسعود رضی الله عنہ
 روایت کر نیست بهمان

احوال النجاشی و ادلة التوحید
 ۱۱۸

بویں راحت سوائے
 روایت ابی بکر

راحتہ فی لقاء اللہ عزوجل فكان هو المطلوب قد رواه ابو نعیم فی الحلیہ
 وفیہ ایضاً عن عمرو بن مرة عن شیخ عن ابی الدرداء
 قال احب الموت اشتیاقاً الی ربی - وقال علیہ الصلوٰۃ
 والسلام الموت تحفة المؤمنین والدرہم والدينار
 ربع المنافیق وهما زادان فی النار رواه الدارقطنی
 کذا فی البدر المنیر اگر بوجہ لذات شہوانی وکدورات جسمانی
 آثار محبت بظاہر یافتہ نہ شود در صورت صحت ایمان انشاء اللہ تعالیٰ
 وقت موت آسانی آں نخواہد شد و ظاہر است کہ ایں درجہ ضعیف
 ایمان باشد و ایمان قوی ہماں تواند بود کہ محبت کامل باشد
 بحدیکہ ہر وقت اشتیاق موت باشد - و علامت دیگر آنکہ از
 محبوبان حق تعالی در دل خود محبت یا بد خصوصاً محبت نبی کریم
 صلی اللہ علیہ وسلم را از ہمہ بیشتر یا بد قال علیہ الصلوٰۃ
 والسلام وثلث من کن فیہ وجد بہن حلاوة الایمان

پس کہ اگر راحت در دنیا
 ایجاب شد پس ہماں مطلوب

است ۱۱
 و دست بسیار موت نہا
 اشتیاق بود رگار خود را
 فرمود کہ موت تحفہ مؤمنان است

در ہم و دیار تازیانی
 سہ چیز مانع کدورت ہر کس کہ
 یافتہ شوند یافتہ شود
 علامت ایمان -

این که خداوند تعالی در رسول خدا
دوست تر است از شماست
هر دو یکی در دوستی ندارد
که این است خدا و این است رسول خدا
که هر دو در دوستی با هم
که هر دو در دوستی با هم
که هر دو در دوستی با هم

ان يكون الله ورسوله احب اليه مما سواهما وان
يحب المرء لا يحبه الا الله وان يكره ان يعود في الكفر بعد
اذا انقذه الله منه كما يكره ان يلقي في النار حرق
ت لا عن انس كذا في كذا العمال وفيه ايضا قال
الاعرابي والله لقد جئتكم وما على ظمير الارض احد
انغص الى منك وانك اليوم احب الى من والدي
ونفسي واني لا احبك بداخلي وخارجي وسري وعلاني
اشهد ان لا اله الا الله واشهد انك رسول الله
الحديث مختصر من اوله واخره وايسر جنس وقائع در
كتب حديث بسيار اند که بجزو ايمان تصحيح کردند که شدت بغض
مبدل بحال محبت آنحضرت صلی الله علیه وسلم شد و عن انس
قال قال النبي صلى الله عليه وسلم لا يؤمن احدكم
حتى اكون احب اليه من والده وولده والناس اجمعين

محدثان ۱۲۰
عبداللہ در حضور آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم آمدند و گویند
و من کردیم تحقیق که در حق تو
عقل از من مانع نشد و بگویم
اخوان المحمدين
۱۲۰
در آن حال بر دست من
کسی نبود و چنانکه من از شما
بغض می داشتم و بعد
و از نزد من از دله
و بعد من محبوب تر بسیار
و بعد من و پدری و پدای
و اما حاجی و پدری و پدای
و اما حاجی و پدری و پدای
و اما حاجی و پدری و پدای

و اما حاجی و پدری و پدای
و اما حاجی و پدری و پدای
و اما حاجی و پدری و پدای
و اما حاجی و پدری و پدای
و اما حاجی و پدری و پدای
و اما حاجی و پدری و پدای

رواه الشيخان واللفظ للبخاري وقال عليه الصلوة
 والسلام ثالث من حفظهن حفظ الله دينه ودينه
 ومن ضيعهن لم يحفظ الله له شيئاً حرمة الاسلام وحرمته
 وحرمة رجلي في تاريخه عن ابي سعيد ازين المعلوم
 شد كه لوازمه ايمان محبت بنى كريم صلى الله عليه وسلم است
 وبعين محبت اهل بيت كرام - عن علي رضى الله عنه قال
 قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم يا علي ان الامر
 عريان لبا سه اتقوى ورياشه الهدى وزينته الحياء
 وعماده الورع وملاكه العمل الصالح واساس الاسلام
 حبى وحب اهل بيتى كوكذا في كنز العمال وقال عليه
 الصلوة والسلام من لم يحب العباس بن عبد المطلب
 واهل بيته فقد برى الله ورسوله منه قط في الاثر
 وابن عساكر عن جابر كذا في كنز العمال - وفيه ايضا

فروى صلى الله عليه وسلم
 بكرار من استيا راحته
 من حافظه يتقى دينه ودينه
 انما خلقت كنهه ودينه
 بنم خاوند كبرياء ورحماني
 دارد آن ساستيا ايست
 بزرگي اسلام آرد تحت آست

١٢١
 صلى الله عليه وسلم
 روى الى ١٢
 فروى صلى الله عليه وسلم
 على رضى الله عنه وكرام
 به چنان است بياش را تو قى
 است و باز دوسه او ديوانست
 در زينت او چاه و ستون او
 در عمارت آل على
 و بنادر اسلام محبت من
 و محبت اهل بيت من ١٢

در این است که اگر در روز
 شنبه و در وقت و این است
 که در این است که اگر در روز
 شنبه و در وقت و این است

قال عليه الصلوة والسلام يا معشر الناس لن تومنوا
 ولم تكونوا مؤمنين حتى تحبوا عباساً طيب عن علقمة
 بن مالك فمخين محبت صديق ابرو عمر فاروق رضی الله عنهما
 از آثار ايمان است عن ابن عمر رضی الله عنه قال
 يؤتى باقوام يوم القيمة فيوقفون بين يدي الله تعالى
 فيؤمر بعضهم الى النار فاذا هم الى النار با نيتة تاخذهم
 وقربوا من النار وهم مالك ان ياخذهم قال الله تعالى
 ملئكة الرحمة ردوهم فاردوهم فيقفون بين يدي
 الله تعالى طويلاً فيقول عبادي امرت بكم الى النار
 يلذ نوب سبق لكم واستوجبتموها وقد روعتكم
 وقد وهبت ذنوبكم لحيكم ابا بكر وعمر كر ومخين
 اوليا والله ان آثار ايمان است قال عليه الصلوة والسلام
 اوحى الله تعالى الى نبي من الانبياء ان قل لفلان الخا

این حکایت از علی بن ابی طالب
 است که با ابی بن عبدالمطلب
 و این است که در روز شنبه
 و در وقت و این است

افراد الخ
 ۱۳۲

کتاب فی حق ابی طالب
 علی بن ابی طالب
 و در این است که اگر در روز
 شنبه و در وقت و این است

محبت صديق ابرو عمر فاروق رضی الله عنهما

و در این است که اگر در روز
 شنبه و در وقت و این است

اما زهدك في الدنيا فتجلبت راحة نفسك واما
 انقطاعك الى فتعزرت بي فماذا عملت فيما لي
 عليك قال يا رب وما ذلك قال هل عادت في
 عدوا او هل واليت في وليا حل ^{مفرد} خط عن ابن مسعود
 احال محبت مجوین حق تعالی از لوازم و آثار محبت الہی است
 و آن لازمہ ایمان است پس محبت آنال ہم لازمہ ایمان باشد
 و برتر درین آنست کہ چوں کسی را شخص دوست میدارد
 و جہتی برائے محبت می باشد مثلاً حسن یا احسان و غیرہ و ظاہراً
 کہ در محبت مجوین حق تعالی ہمیں جہت است کہ حق تعالی
 آنہا را دوست میدارد و دوست دوست دوست می باشد
 پس این محبت راجع باشد بسببے محبت الہی - آری اینجا جہت
 دیگر ہم بمیان می آید کہ آن توقع احسان است لیکن فشاء آن
 ہم محبت الہی بآنهاست زیرا کہ توقع احسان از آنال صرف

کہ آنچه کردی بسبب رحمت
 و ادنی نفس خود را و آنچه
 از قطع غرق از زمین بسبب
 من پس عزت یا تنگی بن کار کن
 اگر حق حق تو بود در آن
 چنان کہ عزت است

سید احمد علی دہلوی
 افکار البیاض
 یادگار آرزو محبت گفت
 یاد دشمن داشت یاد دشمن
 دوست گزینی دوست
 ۱۲۱۲

ازین جهت است که محبوبین حق تعالی اند و حق تعالی شفاعت
 و سفارش آنان را قبول میکند هر چند نشان این محبت یک درجه
 فروتر است از نشاء سابقین زیرا که غرض ذاتی هم در این شریک
 شده است لیکن چون ازین جهت که ما را این بر بهمان نشاء
 اولیس است مذموم نباشد چرا که نشاء و محبت را اعتبار نیست
 قوی چنانکه ازین احادیث ظاهر است **قال علیه الصلوة**
و السلام من احب قوما علی اعداء لهم حشر یوم القيمة
من زمرهم فحوسب بحسابهم و ان لم یعمل اعمالهم
الخطیب عن جابر کذا فی کثر العمال و فیه ایضا عن محمد
بن الحنفیة قال من احب رجلا علی عدل ظهر منه
و هو فی علم الله من اهل النار اجرة الله كما لو کان
من اهل الجنة و من البغض رجلا علی جور ظهر منه و هو
فی علم الله من اهل الجنة اجرة الله كما لو کان من

فرمود هر که دوست دارد
 شخصی را بنظر حال آنهارا
 بگفت خوش و حساب در نزد
 آیتها خواهد شد اگر چه کرده
 باشد عمل آنها را

فرمود هر که دوست دارد
 شخصی را بسبب عمل او
 آنکه آن شخص در علم حق تعالی
 از اهل نارا است اجر دیده
 قبل و ملا آن دوست

از آنرا که
 بنظر حق تعالی
 ۱۲۲

دانسته ماند که یکبار دوست
 دارد او را بلیست را و اگر
 و حسن دارد که را با بحث
 جواد و حال آنکه یکبار
 جابود علم حق تعالی از اهل
 جنت است اجر دیده او را

اندر تعالی به آن مقدار که
 در حق تعالی از اهل نارا

اهل النار عجب ووجود دیگر در آن نیست که انسان هر کسی
 می باشد که با او دوستی میدارد و در حقش راضی است
 قال جاء رجل الى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال يا
 رسول الله صلى الله عليه وسلم متى قيام الساعة
 فقال النبي صلى الله عليه وسلم الى الصلوة فلما قضى
 صلوة قال اين السائل عن قيام الساعة فقال الرجل
 انا يا رسول الله قال ما اعدت لها قال يا رسول الله
 ما اعدت لها كبري صلوة ولا صوم الا اني احب الله
 ورسوله فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم المراء
 مع من احب وانت مع من احببت فما رايت فرح المسلمون
 بعد الاسلام فرحهم بها هذا حديث صحيح البخاري
 رواه الترمذي وقال عليه الصلوة والسلام احبوا من
 احب الله احبوا الله تعالى من كل قلوبكم الحديث رواه
 ابن ماجه

شخص مافوقه حضرت کریم
 ابی رسول الله صلی الله علیه و آله
 چیست کتابت شد پس بجای
 حضرت باستان از دو صفت
 حضرت را از دو صفت
 که چنانچه کرده باشد
 حضرت از دو صفت از دو صفت

حضرت از دو صفت از دو صفت
 حضرت از دو صفت از دو صفت
 حضرت از دو صفت از دو صفت
 حضرت از دو صفت از دو صفت

۱۲۵
 فی الجمله
 فی الجمله
 فی الجمله
 فی الجمله

بسیار فرمودند آدمی بفرمود
 کسی می باشد که با او دوستی
 بسیار دوستی بفرمود
 یا شی را دوستی بفرمود
 ارشاد صحابه چنان سرور
 که دوستی بفرمود
 دوستی بفرمود
 دوستی بفرمود

خداوند بسیار دوستی
 را از برای او دوستی
 را از برای او دوستی
 را از برای او دوستی

زود و ای از تو محبت تو بخیر
 هم محبت کن که از تو محبت
 پیدا رود و هم محبت لایک
 نزدیک کند با محبت تو ۱۲
 خود علیه الصلوة و السلام
 ای محبت تو دوست زکی
 زود من از نفس من

احوال الخصال
 ۱۲۶

دایم من ۱۳
 زود و دست گردانید
 خانه عالی را بسوی
 بیجان او دوست دارد
 حق تعالی شمار ۱۴

کنافی کنز العمال چهل محبت اولیا و الله نافع است ازین جعظیم عظیم
 تأمین محبت اولیا و الله بصدق دل طلبکار باشد قال علیه الصلوة
 و السلام اللهم انی استأثک حبک و حب من یحبک و حب
 علی یقر بنی الی حبک الحدیث و ت لک عن معاذ
 کنافی کنز العمال الحاصل از احادیث متعدده معلوم شد که
 محبت اولیا و الله از لوازم محبت الهی است و محبت الهی از لوازم
 و ضروریات ایمان است لهذا باید که انسان آنرا طلب می نموده
 باشد تا لوازم آن خود بخود حاصل شوند قال علیه الصلوة و السلام
 اللهم اجعل حبک احب الی من نفسی و اهلی کنافی کنفی
 الحقائق و برائے کسانی که سعی می کنند که محبت حق تعالی بدل اهل ایمان
 متکثر شود بشارت واروده شده قال علیه الصلوة و السلام
 جنبوا الله الی عباد که یحبکم الله طب ابی امامه کذا
 فی کنز العمال و این قدر اہتمام که در محبت الهی می باید از ازل رسد

که چون محبت متحقق شد معلوم گردد که ایمان متحقق شد و هم نفس محبت
 شمر فوائده بی شمار است منجمله آن یکی آن است که بر عمل خیر آسان
 می شود و هم ضرورت مشقت عمل چندان نمی ماند کمالات تفاد
 عن زید بن اسلم قال هلك عثمان بن مظعون فامر
 رسول الله صلى الله عليه وسلم بجهازة فلما وضع
 في قبوره قالت امرته هنيئاً لك ابا السائب الجنة
 فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم وما عليك
 بذلك قالت كان يارسل الله يصوم النهار ويصلي
 الليل قال يحسبك لو قلت كان الله يحب الله ورسوله
 رواه ابو نعيم في الحلية قال عليه الصلوة والسلام
 اذا احب الله عبداً اثنى عليه سبعة اصناف الخير
 لم يجمعه قط (الحديث ق في الزهد عن ابی سعید)
 كذا في كنز العمال) اگر چه یکایم حدیث شریف برای کسی است

از زید بن اسلم روایت کرد
 عثمان پاک شد عثمان بن مظعون
 پس حکم کرد رسول الله صلی الله علیه و آله
 علیه السلام بجهازة عثمانی سواران
 قرار داد و جهاد نهادند و در قتل او
 محبت زکات او سبکبار داشتند

۱۲۶
 انوار الجبل

علیه السلام
 ترا باین حدیث که در کتب رسول الله
 در ده میداشتند و در ده هزار
 میگویند که این حدیث از خود رسول
 است و ترا اگر گفتی تو که خدا
 و رسول خدا را دوست میداشتند
 از خود علیه السلام روایت کردند

فی ثقاتی ایست که محبت می نمود
 ثناء او میکند بیعت از حق
 بر او الحسین علیه السلام را

از خود هر که خواهم که بداند
منزلت او نزد خدا تعالی
چقدر است پس ببیند که
منزلت حق تعالی نزد او چقدر
است که حق تعالی از بنده
یعنی نادان می شود و گمان
کرد او را از نفس خود ۱۱

[illegible]

که حق تعالی با او محبت میدارد و نه برای کسیکه با حق تعالی محبت دارد
لاکن ثابت است که اگر بنده با حق تعالی محبت دارد و حق تعالی هم با او
محبت میدارد و کمال استفاد من عموم هذا الحديث قال عليه الصلاة
والسلام من كان يحب ان يعلم منزله عند الله فليتنظر
كيف منزله الله عنده فان الله يانزل العبد منه حيث
انزله من نفسه عبد بن حميد والمح كمرق وابن
شاهين في الترغيب في الذكر عن جابر رضي الله عنه
نذا في كثر الحال وهم از لوازم محبت الهی رضا بالقضاست
وهم تسلیم و کمال توکل چرا که پیش محبوب خود گردن نهاده و در طلب
امور اختیار خود و بمشوق مسلم داشتن لازمه کمال محبت است
وهم از آثار آنست که عموماً با سایر خلق نوعی محبت پیدا شود چرا که
جمله خلق عیال حق تعالی است کما قال علیه الصلاة والسلام
الخلق کلهم عیال الله فاحیهم الی الله انفعهم لعیال

والبزاز عن انس طب عن ابن مسعود كذا العمال
 چه معلوم است که چون کسی شخصی را دوست دارد و عیال او را هم
 دوست خواهد داشت پس محبت با خلق انیس جیت داشته باشد
 درین محبت فریق در آدمی و جانور و موس و کافرتواند نمود و اگر
 هیچ چیز و کس گوارا نخواهد داشت و سخاوت و رحم بر همه از مقتضای
 این مقام باشد تا و قتی که طاعت مرضی حق تعالی نبود و چون دانند که
 خلاف مرضی است ترک آن کرده تابع مرضی حق تعالی خواهد شد
 پس از جهاد و قربانی و ممال آن تخلّف نخواهد و در زیر و بر او که رضا
 این کس منوط و مربوط با رضای حق تعالی است و هر چند لازمه
 ایمان بالقدر آن بود که دعا ترک کرده شود لیکن چون دانسته شد
 که حق تعالی بدین ارشاد فرموده است لاجرم برائے خوشنودی
 حق تعالی اتشالا لامر و دعا خواهد نمود نه بقصد مراد خود چرا که این کس
 مراد خود را پیش رضا حق تعالی قربان ساخته است و من جمله

آثار و لوازم محبت الہی ذکر و یاد و تعالیٰ است چرا کہ ہر کہ چیز سے را
دوست دارد یاد آں بدش می باشد قال علیہ الصلوٰۃ والسلام
من احب شیئاً الاثر من ذکرہ حرم عن عائشۃ کذا فی
لکذا العمال پس اگر با حق تعالیٰ محبت کامل باشد دل خود بے یاد او خالی
نیاساید چنانچہ خالق میداند و در خود می یابد کہ یاد مشوق چنان ممکن می باشد
کہ هیچ چیز میل ندارد و از یاد مشوق دمی نیاساید تا آنکہ مردم
آہنہ را دیوانہ می گویند پس اینجا ہم کیفیت قلبی باشد کہ بیج کیفیت
مبانیہ خود را بدل ممکن شدن بلکہ راہ یافتن نمی دہد اینست
مرتبہ عالیہ و ما دون آن مراتب متفاوت اند تا آنکہ نسبت ما
مردم عوام رسد کہ در عین عبادت بجائے آنکہ دل در یاد الہی
خاضع و خاشع باشد در اشیائے غیبیہ و نیویہ مصروف میگردد
و اگر گاہے ذکر تسبیح زبان آید دل بجائے دیگر می رود و این فی الحقیقت
ذکر نباشد چرا کہ محل ذکر در اصل دل است نہ زبان چہ ذکر صد زبان

کما قال الله تعالى واذكر ربك اذا نسيت وقال تعالى غويل
 للقاسية قلوبهم من ذكر الله وقال تعالى ثم تملين
 جلودهم قلوبهم الى ذكر الله وعن انس رضي الله عنه
 قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من نسي
 صلوة او نام عنها فكفارته ان يصليها اذا ذكرها
 متفق عليه وقال عليه الصلوة والسلام ان الشيطان
 يلقم قلب ابن آدم فاذا ذكر الله عز وجل خنس عنده
 واذنسى الله التمع قلبه الحكيم عن انس رضي الله عنه
 لكذا في كذا الحال معلوم است که نسیان بدلی باشد نبرای
 همچنین ذکر بدن باشد و ذکر لسانی را از آن جهت ذکر توان گفت
 که دلالت بر ذکر قلبی میدهد و الحال چوین مامردم و آن حالت
 نصیب نیست که دل مامرد اگر باشد پس سبیل ما همین است که دل را
 اصلاح کنیم و بیاد الهی ماوی سازیم و امتثال الامر و ان شغول بایم

فرمود رسول الله صلی الله علیه و آله
 علیه قمار و سلم کفر و از امرش

کرد تا نسی را بایجاد

نماز گذارد پس قمار را

نیست کردت با نیکوکار

فرمود که سبیل شیطان لغت

میکند قلب بنی آدم را

پس هرگاه بداند که الله عز وجل

۱۳۱

در پیشگاه خداوند ذکر

انظر قاری را حق میکند

دل او را

قال الله تعالى يا أيها الذين آمنوا اذكروا الله ذكرا كثيرا
 وقال عليه الصلوة والسلام اذكروا الله عند كل شجر
 وحجر حم في الزهد عن عطاء بن يسار مرسل اكثر العمل
 وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام اذكروا الله
 حثيا كنت وخالق الناس يخلق حسن واتبع السيرة
 الحسنة فتحها ابن شاهين في الترغيب في الذكر
 عن ابى ذر رضى الله عنه وفيه ايضا قال عليه الصلوة
 والسلام اذكروا الله حتى يقال انكم مراؤون ابن شاهين
 في الترغيب في الذكر عن ابن عباس رضى الله عنه وفيه ايضا
 قال عليه الصلوة والسلام اكثروا ذكر الله حتى
 تقول المنافقون انكم مراؤون ص حم في الزهد
 عن ابن الجوزي مرسل وفيه ايضا قال عليه الصلوة
 والسلام اكثروا ذكر الله تعالى حتى يقولوا بجنون حم ع

اگر در یاد که خدا را ذکر کنید
 هر جا که باشد در هر حال
 بنویسند و در سجده و هر روز
 یکصد بار که ذکر کنید
 زهد زیاده کنید ذکر را
 و در هر حال که ذکر کنید
 که شایسته است

۱۳۲
 از کتاب
 تذکره

حب الی حب عن ابی سعید و وقتیکه ذکر الہی بجز وقت
 رسد امید است کہ از فضل الہی تعالی عشق با او تعالی پیدا شود
 و ہمہ لوازم آن خود بخود بوجود آید قال علیہ الصلوٰۃ
 و السلام یقول اللہ تعالی عز وجل اذ کان الغالب
 علی العبد الاشتغال بی جعلت بغیثہ و لذتہ فی ذکر
 فاذا اجعلت بغیثہ و لذتہ فی ذکر عشتی و عشقتہ
 فاذا عشتنی و عشقتہ رفعت الحجاب فیما بینی و بیلہ
 صیرت تغالبا علیہ لا یسہوا ذاسی الناس اولئک
 کلامہم کلام الانبیاء و لئک الابطال حقاً و لئک
 الذین اذا اردت باهل الارض عقوبۃ او عذاباً ذکر
 فصرقت ذلک عنہم حل عن الحسن مرسل استاذ فی
 کفر العمال و سوائے ایں فوائد ذکر بیشمار اند و احادیث و ارادہ
 در ایں باب بکثرت بنزدی ازاں ذکر کردہ می شود قال علی الصلوٰۃ

زین العابدین علی الصلوٰۃ و السلام
 سر از تعالی فی یاد کردی کجای
 غالب آید بنسبہ اشغال
 کین خدایش لذت او در

چاکہ اگر در ذکر من یافتی
 لذت او در ذکر من یافتی
 سفود من عاشق او شود
 پس بکار او عاشق شود
 و عاشق او شود محراب دارم
 بدو است کہ در سیاب او

۱۳۳
 غلبه بر دل

در میان منت پیروان
 غلبه بر دل پیروان
 پیوستہ کنند کلام شال
 انبیا زمان پیغم از انضاد
 عذاب یا حقوبت می کفر
 بر اهل زمین یاد می کفر
 آید را پس با زمین دارم

آنرا از اینها ۱۲

و صحبت آن فرمود از هر چه پیش
 توبه میکنند عرض خواستند که
 اگر از دوزخ ابراهیم شود که از دوزخ
 ابراهیم پیش نماز کند و در آنجا
 مال غنای اگر به پیشیندا و ما
 بفرمایند بگوید
 عرض خواستند که اگر از دوزخ ابراهیم
 زیاد تر از دوزخ ابراهیم پیش

و اعظم فیها رغبة قال فممن يتعذون فيقولون من النار
 فيقول الله عز وجل وهل رأوها فيقولون لا والله يارب
 ما رأوها فيقول فكيف لو رأوها فيقولون لو رأوها كانوا
 اشد منها فرارا واشد لها مخافة فيقول فاشهدكم اني
 قد غفرت لهم فيقول ملك من الملائكة فيهم فلان ليس
 منهما انما حاجة فيقول هما القوم لا يشقى بهم جليسهم
 حمق عن ابى هريرة كذا في كذا المال ورواه في المشكاة
 من البخاري وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام
 ان الله تعالى يقول انا مع عبدي ما ذكرني وتحركت به
 حملا عن ابى هريرة رضى الله عنه وفيه ايضا
 قال عليه الصلوة والسلام ان كل شئ صقالة
 وان صقالة القلوب ذكر الله وما من شئ اجحأ من
 عذاب الله من ذكر الله ولو ان تضرب بسيفك حتى

و زیاد تر از دوزخ ابراهیم پیش
 بفرمایند که گواه میباید تمام
 و بیشتر از آنجا که پیشیندا و ما
 و بیشتر از آنجا که پیشیندا و ما
 و بیشتر از آنجا که پیشیندا و ما

۱۳۵

ان توماد که پیشیندا و ما
 زودتر از دوزخ ابراهیم پیش
 که از دوزخ ابراهیم پیش
 یا اینکه خود را با دیگران
 می کند و در دوزخ ابراهیم پیش
 فرمود و در دوزخ ابراهیم پیش

و بیشتر از آنجا که پیشیندا و ما
 و بیشتر از آنجا که پیشیندا و ما
 و بیشتر از آنجا که پیشیندا و ما
 و بیشتر از آنجا که پیشیندا و ما

ينقطع هب عن ابن عمر وفيه ايضاً قال عليه الصلوة
والسلام الذي خير من الصدقة ابو الشيثم عن ابى هريرة
وفيه ايضاً قال عليه الصلوة والسلام ما صدقة
افضل من ذكر الله طس عن ابن عباس رضى الله عنه
وفيه ايضاً قال عليه الصلوة والسلام ما جلس قوم
يذكرون الله تعالى فيقومون حتى يقال لهم قوموا قد
غفر الله لكم ذنوبكم وابدلت سيئاتكم حسناً طاب
هب عن سهيل ابن حنظلة وفيه ايضاً قال عليه
الصلوة والسلام ما من قوم يذكرون الله الا حفت
بهم الملائكة وغشيتهم الرحمة ونزلت عليهم السكينة
وذكروهم الله فيمن عنده لست لا عن ابى هريرة وابى
سعيد رضى الله عنهما وفيه ايضاً قال عليه الصلوة
والسلام اعظم الناس درجة الذين يذكرون الله هب

فخود عبد الصلوة والسلام
و میگوید که ای میکسنده
برخیز و ناله کن شود و بگو
استندار الله علی کمال
شاید بدی کرده باشد بدی دارا
ازین کلام ۱۲

[illegible]

فرمود که اگر ای شیطان و ذکر
مردمان بیاری ۱۲
رسول علیه الصلوة والسلام

ایا جزیم از تیرتو حال شای
و نفیست که تیرتو آفتابند و اک
شاد و بیشتر از آنرا

عن ابی سعید و فيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام
ذكر الله شفاء وان ذكر الناس داء حجب عن مكول من سلام
وعن ابی الدرداء قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
الا نبشكم بخير اعمالكم وازكاها عند مليككم وارضاهم
في درجاتكم وخير لكم من النفاق الذهب والورق وخير لكم
من ان تلقوا عدوا ففصرنوا اعناقهم ويضربوا اعناقكم
قالوا بلى قال ذكر الله رواه مالك واحمد وترمذي وابن ما
كناف المشكوة وفيه ايضا عن ابی هريرة رضي الله تعالى عنه
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انا عند ظن
عبدي بي وانا معه اذا ذكرني فان ذكرني في نفسه ذكرته
في نفسي وان ذكرني في ملأ ذكرته في ملأ خير منه متفق
وفيه ايضا عن معاذ بن جبل قال ما عمل العبد عملا
ايحاله من عذاب الله من ذكر الله رواه مالك وترمذي

شاد و بیشتر از آنرا
کونند و زرق و برتاست
شما را از این که متاثر کنید
با شستن و درین گردن بایست
کلاس را درینند آنگاه که بایست

۱۳
افکار و افکار
شمارا گفته اند فرموده ای

فرموده ای فرموده ای
که این نزد من است و مسلم
که این نزد من است و مسلم
که این نزد من است و مسلم

در نفس خود و او را که در
در نفس خود و او را که در
در نفس خود و او را که در

از ذکر ابی بکر
از ذکر ابی بکر
از ذکر ابی بکر
از ذکر ابی بکر
از ذکر ابی بکر

افضل و افضل الصلوة والسلام
 افضل و افضل در درجه اول
 قامت کدام که است از خود
 اگر ذکر الاهی کند تا آن حد
 زان پس بسیار سالی
 کیت غازی در راه خداوند
 که اگر در دنیا پیشتر خود را
 و مشرکین که بکنند و فتن کنند
 شود و خود را ذکر الاهی کند
 بزرگتر است از ذکر الاهی که کند
 و خود را یکبار زیاد و ذکر الاهی

و ابن ماجه وفيه ايضا عن ابى سعيد رضى الله عنه
 ان رسول الله صلى الله عليه وسلم سئل اى العباد
 افضل وارفع درجة عند الله يوم القيمة قال الذى اكره
 الله كثيرا والذاكرات قبل يارسول الله ومن الغاى
 فى سبيل الله قال لوضرب بسيفه فى الكفار والمشركين
 حتى ينكسر ويختضب دم قال الذى اكره الله افضل منه
 درجة دواء احمد و ترمذى اين است بعض نوائد ذكر خداوند
 خاصيت ذكر معلوم شد كه باعث محبت الهى است همچنان بنده را
 محبوب و معشوق حق تعالى مى سازد و قال عليه الصلوة والسلام
 من اكثر ذكر الله احبه الله تعالى فرعن عائشة رضى الله عنها
 كذا فى كنز العمال وفيه ايضا قال عليه الصلوة والسلام
 يقول الله عز وجل اذا كان الغالب على العبد الاشتغال
 بى جعلت بغيته و ان له فى ذكرى فاذا جعلت بغيته و ان

در دوست بسیار اوست
 ۱۳۸

اشترت قال
 زین و موی را از خدا خالص
 هر چه که فایده شود بربنده
 بخش با من کرد ان شاء الله
 خواش دلست او در ذکر
 محبوب بسیار در او دوست
 بسیار اوست ۱۴

فی ذکر می عشقنی وعشقتہ المحلایث حل عن الحسن بن مسلا
از ہمیں وجوہ جماعتی از اہل اسلام کہ باصلاح قلب متوجہ شدہ اند
بذکر الہی ہم خود مشغول شدہ و ہم احباب را بدان مشغول ساختہ
و مستحق آن شدند کہ نبی صادق صلی اللہ علیہ وسلم بدان وعدہ
فرمودہ اند قال علیہ الصلوٰۃ والسلام خیار امتی من
دعا الی اللہ وحب عبادۃ الیہ ابن التجار عن ابی ہریرۃ
رضی اللہ عنہ کذا فی کنز العمال و فیہ ایضاً عن ابی املیۃ
قال حبیب اللہ الی الناس یحببکم اللہ کو یعنی بہرکت و ذکر و تم
آن خود ہم محبوب حق تعالی شدند و احباب خود را ہم بدان تربیت
ممتاز ساختہ جزا ہم اللہ خیر اللہم لا تحرمنا من فیوضہم و برکاتہم

بالحمد للہ رب العالمین

بہترین است مع آن است
کہ طلبید بیوسہ خدا و دوست
کردانہ بندگان اورا
بجستہ او ۱۲

۱۳۹
(ا) از تجلیل آلاء حق
محبوب گردانید خلعت را
بجستہ مردمان کہ دوست
دارند شمارا خدا تعالی ۱۲

تقریباً دیر بادی مرآل تحقیق و کاشف رموز تدقیق جامع شریعت طریقت مجمع حقیقت
و معرفت اہبط انوار معارف لدنیہ کاشف اسرار علوم دینیہ رہنمای سالکین متقدمین
تاسکین مولنا و مرشدنا حضرت حاجی امداد اللہ صاحب قیلاط شراہ و جلالتہ شہادہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مُحَمَّدٌ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ

فقیر بر مضمون این کتاب از اول تا آخر بخوبی مطلع شد و بغایت پسندید و خوشنود کرد و در حق تعالی
این ہدایت است طالبان صادق را و تبیینی است مرآں ناخبر بہ کاراں نا آشنا را بامین شریعت
و طریقت منائر متی گویند و ہر دو را خلاف مذہب اہل تحقیق لازم و ملزوم نمی دانند حالانکہ
مذہب و معائنہ حقایق این است کہ ایمان و دوزدار و یکے اقرار لبساں چوں مومن متقدمین
الہی شد و تمام جراح ظاہری خود را قطع احکام الہی و ارشاد حضرت رسالت بنا ہی ساخت
و سر مورقہ ظاہری خود را از طلا وہ انقیاد جناب باری بیرون نیاورد و اقرار لبساں از و صادق
و بموجب شرح شریعت مومن و مسلم شد لیکن ہنوز تصدیق بالقلب از و واقع نشد و تا آنکہ از مرتبہ
انقیاد ظاہری ترقی کردہ قلب خود را بہ ہم بہ وجہ مطیع مرضیات الہی ساختہ ہمہ شہادت بانی خود را
در شہادت موجود حقیقی فنا سازد و بالکلید از مملوایات خود دل را پر داخہ باطن خود را نیز در دست
رضا و تسلیم الہی تسلیم نماید این وقت تصدیق بالقلب از و صادق آمد و مرتبہ ایمان کامل حاصل شد
و در مقام طریقت رسید پس مرتبہ اول شریعت است و مرتبہ ثانی طریقت و بعد یکے دیگرے
ہرگز حاصل نمی شود و بمعنی حدیث انما الاعمال بالنیات ہمیں تصدیق بالقلب است و اللہ
دالمولف دام فیضہ کہ توضیح ہمیں حدیث شریف جامع با حسن و بدو و اثبات ثبوت از آیات
بینات و احادیث مستندات نمودہ کہے را دریں کتاب مجال گرفتن نیست حاکم طالبان شریعت
و طریقت را انوار اللہ است بر کردہ لغات این انوار سالک نخواہد شد تا بد الہی ہنزل مطرب
خواہد رسید و اللہ ولی الہدایۃ و الارشاد منہ الامداد و السداد
حررہ الفقیر امداد اللہ حشتی مہاجر مکہ علیہ الرحمہ

غَلَطَاتُ أَقْوَامٍ فِي الْقُرْآنِ وَأَدَلَّةُ التَّوْحِيدِ

صَفْحَةٌ ١	غَلَطٌ ٢	صَحِيحٌ ٣	صَفْحَةٌ ٤	غَلَطٌ ٥	صَحِيحٌ ٦
٢	١١	١٢	٣٢	١١	١٢
٣	١٢	١٣	٣٥	١٢	١٣
٥	٢	٣	٨	٢	٣
٦	٣	٤	٩	٣	٤
٩	٤	٥	٩	٤	٥
١٠	٥	٦	٩	٥	٦
١٢	٦	٧	٩	٦	٧
١٣	٧	٨	٩	٧	٨
١٤	٨	٩	٩	٨	٩
١٥	٩	١٠	٩	٩	١٠
١٦	١٠	١١	٩	١٠	١١
٢٢	١١	١٢	٩	١١	١٢
٢٤	١٢	١٣	٩	١٢	١٣
٢٥	١٣	١٤	٩	١٣	١٤
٢٩	١٤	١٥	٩	١٤	١٥
٣٠	١٥	١٦	٩	١٥	١٦
٣١	١٦	١٧	٩	١٦	١٧
٣٢	١٧	١٨	٩	١٧	١٨
٣٣	١٨	١٩	٩	١٨	١٩
٣٤	١٩	٢٠	٩	١٩	٢٠
٣٥	٢٠	٢١	٩	٢٠	٢١
٣٦	٢١	٢٢	٩	٢١	٢٢
٣٧	٢٢	٢٣	٩	٢٢	٢٣
٣٨	٢٣	٢٤	٩	٢٣	٢٤
٣٩	٢٤	٢٥	٩	٢٤	٢٥
٤٠	٢٥	٢٦	٩	٢٥	٢٦
٤١	٢٦	٢٧	٩	٢٦	٢٧
٤٢	٢٧	٢٨	٩	٢٧	٢٨
٤٣	٢٨	٢٩	٩	٢٨	٢٩
٤٤	٢٩	٣٠	٩	٢٩	٣٠
٤٥	٣٠	٣١	٩	٣٠	٣١
٤٦	٣١	٣٢	٩	٣١	٣٢
٤٧	٣٢	٣٣	٩	٣٢	٣٣
٤٨	٣٣	٣٤	٩	٣٣	٣٤
٤٩	٣٤	٣٥	٩	٣٤	٣٥
٥٠	٣٥	٣٦	٩	٣٥	٣٦
٥١	٣٦	٣٧	٩	٣٦	٣٧
٥٢	٣٧	٣٨	٩	٣٧	٣٨
٥٣	٣٨	٣٩	٩	٣٨	٣٩
٥٤	٣٩	٤٠	٩	٣٩	٤٠
٥٥	٤٠	٤١	٩	٤٠	٤١
٥٦	٤١	٤٢	٩	٤١	٤٢
٥٧	٤٢	٤٣	٩	٤٢	٤٣
٥٨	٤٣	٤٤	٩	٤٣	٤٤
٥٩	٤٤	٤٥	٩	٤٤	٤٥
٦٠	٤٥	٤٦	٩	٤٥	٤٦
٦١	٤٦	٤٧	٩	٤٦	٤٧
٦٢	٤٧	٤٨	٩	٤٧	٤٨
٦٣	٤٨	٤٩	٩	٤٨	٤٩
٦٤	٤٩	٥٠	٩	٤٩	٥٠
٦٥	٥٠	٥١	٩	٥٠	٥١
٦٦	٥١	٥٢	٩	٥١	٥٢
٦٧	٥٢	٥٣	٩	٥٢	٥٣
٦٨	٥٣	٥٤	٩	٥٣	٥٤
٦٩	٥٤	٥٥	٩	٥٤	٥٥
٧٠	٥٥	٥٦	٩	٥٥	٥٦
٧١	٥٦	٥٧	٩	٥٦	٥٧
٧٢	٥٧	٥٨	٩	٥٧	٥٨
٧٣	٥٨	٥٩	٩	٥٨	٥٩
٧٤	٥٩	٦٠	٩	٥٩	٦٠
٧٥	٦٠	٦١	٩	٦٠	٦١
٧٦	٦١	٦٢	٩	٦١	٦٢
٧٧	٦٢	٦٣	٩	٦٢	٦٣
٧٨	٦٣	٦٤	٩	٦٣	٦٤
٧٩	٦٤	٦٥	٩	٦٤	٦٥
٨٠	٦٥	٦٦	٩	٦٥	٦٦
٨١	٦٦	٦٧	٩	٦٦	٦٧
٨٢	٦٧	٦٨	٩	٦٧	٦٨
٨٣	٦٨	٦٩	٩	٦٨	٦٩
٨٤	٦٩	٧٠	٩	٦٩	٧٠
٨٥	٧٠	٧١	٩	٧٠	٧١
٨٦	٧١	٧٢	٩	٧١	٧٢
٨٧	٧٢	٧٣	٩	٧٢	٧٣
٨٨	٧٣	٧٤	٩	٧٣	٧٤
٨٩	٧٤	٧٥	٩	٧٤	٧٥
٩٠	٧٥	٧٦	٩	٧٥	٧٦
٩١	٧٦	٧٧	٩	٧٦	٧٧
٩٢	٧٧	٧٨	٩	٧٧	٧٨
٩٣	٧٨	٧٩	٩	٧٨	٧٩
٩٤	٧٩	٨٠	٩	٧٩	٨٠
٩٥	٨٠	٨١	٩	٨٠	٨١
٩٦	٨١	٨٢	٩	٨١	٨٢
٩٧	٨٢	٨٣	٩	٨٢	٨٣
٩٨	٨٣	٨٤	٩	٨٣	٨٤
٩٩	٨٤	٨٥	٩	٨٤	٨٥
١٠٠	٨٥	٨٦	٩	٨٥	٨٦

ص	ط	س	ج	ص	ط	س	ج
۴۹	۱۵	چکورا	چکوز	۹۹	۴	الامته	الامته
۵۰	۶	سمع	اسمع	۱۰۱	۱۰	خطيبا	خطيبا
=	۷	بوصيته	بوصية	۱۱۵	۴	جبط	جبط
=	۸	يوم الفضل	يوم الفضل	=	۷	قاقول	قاقول
۵۱	۱۲	مرد	مرا	=	۸	المسكل	المسكل
۵۲	۱۲	لسلك	المسلك	۱۱۹	۵	وما زاد	وما زاد
۵۴	۱۳	زان	زان			افى النار	افى النار
=	۱۸	جيب	نجيب	۱۲۱	۱۲	الهي	الهي
۵۹	۱۲	مرويت	مرويت	۱۲۷	۱۲	ميكند	ميكند
۶۰	۶	اذنيت	اذنيت	=	۱۳	ميكز	ميكز
۶۳	۱۳	امطا	اخطا	=	۱۸	ثناو	ثناو
=	۱۵	شتر	شتر	۱۳۰	۷	بيج	بيج
۶۷	۳	قلدى	قل	۱۳۱	۸	واذ	واذ
=	۱۳	خدا	خدا	=	۱۰	بدن	بدن
۷۸	۷	اها	ايها	=	۱۳	كنم	كنم
۸۲	۱۵	بقا	لقا	۱۳۲	۵	يخلق	يخلق
۸۶	۱۰	بجد آن	بجد آن	۱۳۳	۱۳	اشتغال	اشتغال
۸۸	۳	يانام	بانام	=	۱۵	انبا	انبا
۹۰	۸	حقبا	حقبا	۱۳۷	۱۰	ويزند	ويزند
۹۳	۴	عنى	تمنى	۱۳۸	۵	بسيفه	بسيفه
۹۸	۱۳	يها	ايها	۱۴۰	۴	سيدا نا	سيدا نا
۹۹	۱	الان	الان	=	۶	آشنا را	آشنا را

